

BG

ЕВРОПЕЙСКА
СМЕТНА
ПАЛАТА

2024 г.

Кратък преглед на одита на ЕС

Представяне на годишните доклади
на Европейската сметна палата за 2024 г.

ЕВРОПЕЙСКА СМЕТНА ПАЛАТА
12, rue Alcide De Gasperi
1615 Luxembourg
LUXEMBOURG

Тел. +352 4398-1

За запитвания: <https://eca.europa.eu/bg/contact>

Уебсайт: <https://eca.europa.eu>

Социални медии: @EUauditors

Бележка: Следва да се отбележи, че в този документ вследствие на закръгляването в някои случаи общата сума може да не съответства на сбора на отделните елементи.

Допълнителна информация за Европейския съюз можете да намерите в интернет (<https://europa.eu>).

BG

2024 г.

Кратък преглед на одита на ЕС

Представяне на годишните доклади
на Европейската сметна палата за 2024 година

Съдържание

Предговор от Председателя	4
Обобщени резултати	6
Основни констатации	6
Становище	6
Какво одитира Европейската сметна палата	8
Бюджетът на ЕС за 2024 г. в цифри	8
Откъде идват средствата?	8
За какво се изразходват средствата?	8
Какво обхваща одитът на ЕСП?	10
Констатации на Европейската сметна палата	11
Отчетите на ЕС дават вярна и точна представа за финансовото състояние	11
ЕСП изразява становище без резерви относно приходите	11
ЕСП изразява отрицателно становище относно разходите от бюджета на ЕС	12
ЕСП изразява становище с резерви относно разходите по МВУ за 2024 г.	15
Поглед отблизо към резултатите от одита на ЕСП	17
Бюджетно и финансово управление	17
Постигане на резултати със средствата от бюджета на ЕС	29
Приходи	33
Единен пазар, иновации и цифрова сфера	36
Сближаване, устойчивост и ценности	40
Природни ресурси	46
Миграция и управление на границите, Сигурност и отбрана	51
Съседните региони и светът	55
Европейска публична администрация	60
Механизъм за възстановяване и устойчивост	63
Проследяване на препоръките, отправени в специалните доклади на ЕСП от 2021 г.	69
Европейски фондове за развитие	71
Обща информация	76
Европейската сметна палата и нейната дейност	76

Предговор от Председателя

Годишният доклад на Европейската сметна палата (ЕСП) е основният продукт от нейната дейност, който предлага важна информация за бюджета на ЕС и неговите различни области на политика. Наред с докладите от одитите на съответствието и изпълнението, той служи на заинтересованите страни при определянето на бюджета на ЕС и взимането на решения. В този контекст Годишният доклад на ЕСП за 2024 г. е от изключително значение за решаване на настоящите бюджетни предизвикателства пред ЕС, както и за проактивно справяне с тези, които се очакват през следващия период на МФР.

ЕСП изразява становище без резерви относно отчетите за 2024 г. и отново потвърждава, че те отразяват вярно финансовото състояние на ЕС. Годишният доклад на ЕСП показва също, че приходите не са засегнати от съществено ниво на грешки.

ЕСП изчислява нивото на грешки при разходите от бюджета на ЕС на 3,6 % (2023 г. — 5,6 %), което е над определеното от нея ниво на същественост. Освен това, предвид факта, че значителна част от одитната популация на ЕСП е съществено засегната от грешки, становището относно разходите от бюджета на ЕС е отрицателно.

Одитната популация на ЕСП за разходите от общия бюджет възлиза на 167,9 млрд. евро. За същественото ниво на грешки допринася най-много функция „Сближаване, устойчивост и ценности“ с 5,7 % (9,3 % през 2023 г.). За функция „Природни ресурси и околна среда“ процентът грешки се изчислява на 2,6 % (2,2 % през 2023 г.). Взети заедно, тези две разходни области представляват две трети от одитната популация на ЕСП. Най-често срещаните видове грешки в бюджета на ЕС продължават да бъдат тези, които са свързани с недопустими проекти и разходи, както и с неспазване на правилата за възлагане на обществени поръчки.

Моделът на изпълнение на Механизма за възстановяване и устойчивост (МВУ) се различава значително от този, приложим за традиционните бюджетни разходи. Действителните разходи и спазването на правилата на ЕС и националните правила не се вземат предвид при плащанията към държавите членки, въпреки че неспазването на тези правила е основен източник на грешки в рамките на традиционния бюджет. Плащанията по МВУ обаче трябва да отговарят на по-малко условия. Те зависят единствено от задоволителното изпълнение на ключови етапи и цели. Следователно резултатите от работата на ЕСП по МВУ не са сравними с тези относно традиционния бюджет и поради това ЕСП изготвя отделно одитно становище относно разходите по МВУ.

През 2024 г. разходите по МВУ са в размер на 59,9 млрд. евро. Одитът на ЕСП обхваща всички 28 плащания на безвъзмездна финансова помощ на обща стойност 53,5 млрд. евро и уравниването на авансови плащания в размер на 6,4 млрд. евро. При проверките си ЕСП установи случаи, в които свързани с плащанията ключови етапи и цели не са били изпълнени задоволително, както и проблеми, свързани с отмяна на резултатите по един ключов етап, двойно

финансиране и периоди на допустимост. Бяха установени и случаи на неясно определяне на ключови етапи и цели, както и слабости в предварителните оценки на Комисията. На тази основа ЕСП изразява становище с резерви относно разходите по МВУ.

До края на 2024 г. Комисията е изплатила 178,5 млрд. евро под формата на безвъзмездна финансова помощ по МВУ, което представлява едва 50 % от всички налични средства, при оставащи по-малко от две години до края на изпълнението на МВУ през декември 2026 г. Неотдавна ЕСП използва възможността да изготви преглед, съдържащ анализ и обобщение на големия обем работа, предприета след създаването на този временен инструмент през 2021 г. В този преглед се посочват основните констатации и извлечените поуки от МВУ с оглед евентуалното им използване при всички потенциални нови модели на изпълнение, които не са обвързани с разходите.

ЕСП признава ролята, която тези инструменти могат да играят в бюджета на ЕС, но подчертава, че в бъдеще те следва да се използват само когато финансирането е пряко свързано с измерими резултати. Те следва да осигуряват проследимост до действително извършените разходи, а начинът, по който са разработени и изпълнявани, има решаващо значение за това да не бъде компрометирана отчетността. Когато тези инструменти включват бъдещи заеми, ЕС трябва ефективно да намалява лихвените рискове и предварително да изготвя ясен план за погасяване, в който да се посочват източниците на погасяване.

В Годишния доклад на ЕСП за 2024 г. се посочват и рисковете, свързани със заемането на средства за бъдещи МФР, по-специално нарастващата тежест на задълженията по обслужване на заемите по NGEU. До 2027 г. размерът на непогасените заеми на ЕС може да надхвърли 900 млрд. евро, което е почти десет пъти над нивото преди стартирането на NGEU през 2020 г. Освен това общата сума на разходите за лихви по NGEU в настоящата МФР може да надхвърли 30 млрд. евро, което е над два пъти повече от първоначалната прогноза на Комисията — 14,9 млрд. евро. Одиторите на ЕСП посочват и предизвикателствата пред настоящата МФР, например ниската степен на усвояване на средствата при споделено управление и продължаващото увеличение на експозицията на бюджета на ЕС.

В контекста на изготвянето на многогодишната финансова рамка за периода след 2027 г. ЕСП публикува и преглед, в който се анализират позициите, очертани в съобщението на Европейската комисия от февруари 2025 г. относно следващата многогодишна финансова рамка. В прегледа се набелязват възможности за подобряване на структурата на МФР чрез насърчаване на по-голямо взаимодействие между политиките на ЕС и неговия бюджет, осигуряване на добавена стойност от разходите на ЕС, повишаване на гъвкавостта и опростяване на рамката. Всичко това трябва да се направи, без да се излагат на риск отчетността, прозрачността или проследимостта на финансирането от ЕС.

В заключение бих искал да подчертая, че чрез дейността си ЕСП се стреми да подпомага и предоставя информация за обсъжданията и дебатите, свързани с новите предложения за МФР. В качеството си на независим външен одитор на ЕС ЕСП е ангажирана и готова да подкрепя заинтересованите институции в укрепването на бюджета на ЕС и защитата на финансовите интереси на ЕС.

И накрая, бих искал да отдам признание на служителите на ЕСП за тяхната усърдна работа и експертни познания. Изготвянето на годишните доклади на ЕСП, както и укрепването на самата институция са възможни благодарение на техния професионализъм.

Tony Murphy
Председател

Обобщени резултати

Основни констатации

В съответствие с член 287 от Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС) ЕСП предоставя на Европейския парламент и на Съвета на Европейския съюз **Декларация за достоверност** относно надеждността на консолидираните отчети на ЕС, както и относно законосъобразността и редовността на операциите. Декларацията за достоверност е централният елемент от Годишния доклад на ЕСП.

Становище

Европейската сметна палата (ЕСП) изразява становище без резерви относно надеждността на отчетите на Европейския съюз за 2024 г.

ЕСП изразява становище без резерви и относно законосъобразността и редовността на приходите за 2024 г.

ЕСП изразява две отделни становища относно законосъобразността и редовността на разходите за 2024 г.:

- отрицателно становище относно законосъобразността и редовността на разходите от бюджета на ЕС;
- становище с резерви относно законосъобразността и редовността на разходите по Механизма за възстановяване и устойчивост.

- Според ЕСП **изчисленият общ процент грешки при бюджетните разходи**, приети в отчетите за годината, приключила на 31 декември 2024 г., е 3,6 % (2023 г. — 5,6 %). Значителна част от тези разходи е засегната от съществено ниво на грешки. Това се отнася предимно за разходите, следващи сложни правила, най-вече принципа на възстановяване на разходвани средства, при които изчисленият процент грешки е 5,2 %. Тези разходи са достигнали 115,7 млрд. евро през 2024 г., което представлява 68,9 % от одитната популация на ЕСП. Отражението на установените от одиторите грешки е едновременно **съществено и широко разпространено** сред приетите разходи за годината. Поради това ЕСП изразява **отрицателно становище относно разходите от бюджета на ЕС**.
- По отношение на **разходите по Механизма за възстановяване и устойчивост (МВУ)** през 2024 г. Комисията е извършила 28 плащания на безвъзмездна финансова помощ към държавите членки, свързани с общо 539 ключови етапа и 205 цели. Одиторите формулираха констатации от количествен характер за шест плащания (и съответното уравниване на авансово финансиране). Пет от тези плащания са засегнати съществено от грешки и ЕСП изразява **становище с резерви** относно разходите по МВУ. ЕСП счита, че е налице тенденция за увеличаване на цялостното финансово отражение на констатациите от количествен характер.

- Според ЕСП „грешка“ представлява сума, изплатена от бюджета на ЕС, за която условията за плащане не са изпълнени. Определението на ЕСП включва не само нарушения на приложимото право, произтичащи от действия или бездействия на икономически оператори, но и грешки в ущърб на бюджета на ЕС, допуснати от национални и регионални администрации или от самата Комисия. В своя Годишен доклад за управлението и изпълнението (ГДУИ) Комисията представя своето изчисление на риска при плащане¹ през 2024 г. за всички функции на МФР с изключение на функция 3 „Природни ресурси и околна среда“. Изчисленията на Комисията са под доверителния интервал на ЕСП за процента грешки за функции 2 и 6 и в долната половина на диапазона за функция 1. Съществуват различия в съответните роли и правомощия на Комисията и ЕСП и ограничения в системите за управление и контрол. Поради това отчетеното от Комисията ниво на грешки не може да бъде пряко сравнено с изчисленото от ЕСП ниво и вероятно е занижено.
- През 2024 г. ЕСП е докладвала на ОЛАФ 19 случая на предполагаема измама (2023 г. — 20 случая), от които 15 бяха установени по време на одита на ЕСП на разходите за 2023 г., три по време на одита на ЕСП на разходите за 2022 г. и един в контекста на одит на изпълнението, извършен през 2023 г. във връзка с програмен период от 2017 до 2025 г. Въз основа на тази докладвана информация ОЛАФ е образувала шест разследвания. Успоредно с това ЕСП е докладвала седем от тези случаи на Европейската прокуратура, която е образувала разследвания по всички от тях. По време на одита на разходите за 2024 г. одиторите вече са установили седем случая на предполагаема измама.

¹ Член 253, параграф 1, буква б), подточка i) от [Финансовия регламент](#) изисква Годишният доклад за управлението и изпълнението да включва оценка на нивото на грешки в разходите на ЕС.

Какво одитира Европейската сметна палата

Бюджетът на ЕС за 2024 г. в цифри

Европейският парламент и Съветът приемат годишен бюджет на ЕС в рамките на по-дългосрочен бюджет, договорен за период от няколко години (известен като „многогодишна финансова рамка“ или МФР). През 2024 г. общата сума на плащанията, извършени от този бюджет, се равнява на 146,1 млрд. евро или 97,6 % от наличните средства.

Като се включат допълнителните извършени плащания в размер на 98,2 млрд. евро, финансирани от целеви приходи (главно по NextGeneration EU (NGEU) и REPowerEU), и пренесените бюджетни кредити в размер на 2,7 млрд. евро, както и сумата на предоставените отново бюджетни кредити, общата стойност на извършените плащания за 2024 г. достига 247,0 млрд. евро. Усвоени са 89,6 % от всички бюджетни кредити за извършване на плащания в размер на 275,8 млрд. евро.

Като се изключи безвъзмездната финансова помощ по МВУ в размер на 55,9 млрд. евро, разходите от бюджета на ЕС през 2024 г. възлизат общо на 191,1 млрд. евро.

Откъде идват средствата?

Общият размер на бюджетните приходи за 2024 г. е 250,6 млрд. евро. Бюджетът на ЕС се финансира в най-голямата си част от вноски на държавите членки, които са пропорционални на техния брутен национален доход (90,4 млрд. евро). Други източници включват вноската въз основа на данъка върху добавената стойност, събран от държавите членки (23,4 млрд. евро), митата (20,1 млрд. евро) и вноската въз основа на отпадъци от пластмасови опаковки (7,2 млрд. евро). Средствата, взети назаем с цел предоставяне на безвъзмездна финансова подкрепа за държавите членки в рамките на инструмента NGEU, добавят 73,3 млрд. евро към приходите на ЕС. В бюджета постъпват и други приходи (36,2 млрд. евро). Най-значими от тях са вноските и възстановените суми, свързани със споразумения и програми на ЕС.

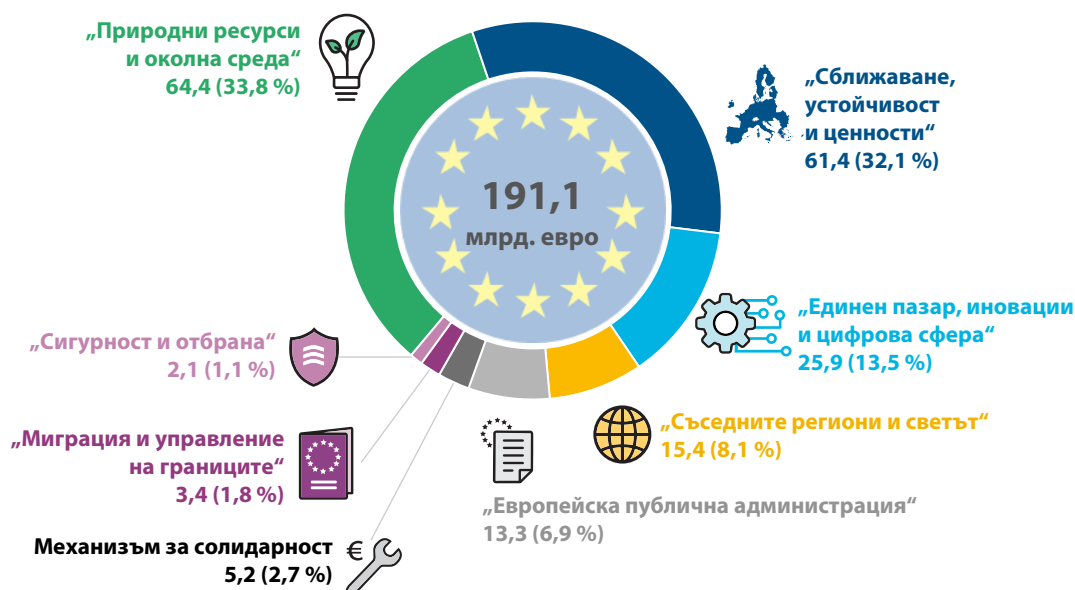
Сумите, привлечени като заеми с цел финансиране на безвъзмездната финансова подкрепа по NGEU за държавите членки, са представени по различен начин в бюджета и в консолидираните финансови отчети. Тези суми, които съставляват 29 % от приходите на ЕС през 2024 г., се третираат като външни целеви приходи в допълнение към гласувания бюджет, съгласно регламента за МВУ. Отчетът за финансовия резултат не включва тези суми като приходи, но включва разходите, свързани с безвъзмездната финансова подкрепа по NGEU, което се отразява негативно върху финансовия резултат за годината. Отрицателните финансови резултати увеличават дефицита в нетните активи, отразен в счетоводния баланс на ЕС, и поради това трябва да бъдат финансирани от бъдещи бюджети.

За какво се изразходват средствата?

Средствата от ЕС се изплащат на бенефициентите или чрез единични плащания/годишни вноски, или чрез поредица от плащания в рамките на многогодишните разходни схеми. Плащанията от бюджета на ЕС за 2024 г. включват 49,0 млрд. евро авансово финансиране и 142,1 млрд. евро други плащания. Както се вижда от [фигура 1](#), най-голямата част от бюджета на ЕС е изразходвана за областите „Природни ресурси и околна среда“ и „Сближаване, устойчивост и ценности“, следвани от „Единен пазар, иновации и цифрова сфера“.

Фигура 1 — Разходи от бюджета на ЕС за 2024 г. по функции от МФР

(в млрд. евро)

Функция 1 от МФР (Глава 5)
Функция 2 от МФР (Глава 6)
Функция 3 от МФР (Глава 7)
Функция 4 от МФР (Глава 8)
Функция 5 от МФР (Глава 8)
Функция 6 от МФР (Глава 9)
Функция 7 от МФР (Глава 10)
Механизъм за солидарност

„Единен пазар, иновации и цифрова сфера“
 „Сближаване, устойчивост и ценности“
 „Природни ресурси и околна среда“
 „Миграция и управление на границите“
 „Сигурност и отбрана“
 „Съседните региони и светът“
 „Европейска публична администрация“
 (извън МФР)

Източник: ЕСП.

В рамките на МВУ държавите членки определят предварително инвестиции и реформи в своите планове за възстановяване и устойчивост, а Комисията им отпуска средства при постигането на съответните ключови етапи и цели. Държавите членки могат да поискат плащания до два пъти годишно, ако предоставят достатъчно доказателства, че съответните ключови етапи и цели са задоволително изпълнени. Системата за контрол на Комисията трябва да следи за това плащанията по МВУ да бъдат законосъобразни и редовни, което зависи основно от задоволителното изпълнение на ключовите етапи и целите. До края на 2024 г. Комисията е извършила 65 плащания на безвъзмездна финансова помощ (едно през 2021 г., 13 през 2022 г., 23 през 2023 г. и 28 през 2024 г.) на обща стойност 178,5 млрд. евро.

Какво обхваща одитът на ЕСП?

Всяка година ЕСП извършва одит на надеждността на годишните отчети и на редовността на приходните и разходните операции. През 2024 г. одитната популация на ЕСП за тестване на приходите възлиза на 250,6 млрд. евро. Одитната популация от разходни операции обхваща междинни и окончателни плащания, одобрени от Комисията, както и уравниване на авансово финансиране. Одитната популация на ЕСП за тестване на разходите от общия бюджет възлиза на 167,9 млрд. евро. Разходите по МВУ за 2024 г. възлизат на 59,9 млрд. евро. Одитът на ЕСП обхваща всички 28 плащания на безвъзмездна финансова помощ на обща стойност 53,5 млрд. евро и уравниването на авансовото финансиране в размер на общо 6,4 млрд. евро.

ЕСП разглежда разходите от общия бюджет на етапа, в който крайните получатели на средства от ЕС са предприели действия или са извършили разходи. При МВУ условието, при което държавите членки могат да получат плащане от Комисията, е задоволително изпълнение на предварително определени ключови етапи или цели. ЕСП разглежда разходите по МВУ на етапа, в който държавите членки поискат плащане при постигането на предварително определените ключови етапи или цели, и когато Комисията приеме това искане. Фокусът е върху това дали предварително определените ключови етапи и цели са изпълнени в задоволителна степен и дали са спазени условията за допустимост. Одитът на ЕСП обаче не обхваща компонента на МВУ за заеми.

Констатации на Европейската сметна палата

Отчетите на ЕС дават вярна и точна представа за финансовото състояние

Отчетите на ЕС за 2024 г. дават вярна представа, във всички съществени аспекти, за финансовите резултати на ЕС и неговите активи и пасиви в края на годината, в съответствие с международните счетоводни стандарти за публичния сектор.

Поради тази причина ЕСП изразява становище без резерви относно надеждността на отчетите. По-долу ЕСП анализира **основните одитни въпроси** — тези, които според професионалната преценка на одиторите са имали най-голямо значение при извършването на одита на финансовите отчети за текущия период.

- 1) Счетоводният баланс на ЕС включва задължение за пенсионни плащания и други надбавки за служителите в размер на 93,1 млрд. евро в края на 2024 г. (2023 г. — 90,8 млрд. евро). Пенсионното задължение остава на стабилно ниво през 2024 г., като слабото му увеличение се отдава на очакваното увеличение на разходите за обслужване и лихви.
- 2) В края на 2024 г. изчислената стойност на допустимите разходи, извършени от бенефициентите, за които все още не е поискано възстановяване, е 160,7 млрд. евро (2023 г. — 155,2 млрд. евро). Тези суми са отразени като начислени разходи. Увеличението в прогнозираните разходи на всички програми се дължи главно на факта, че приключва предишният програмен период, а усвояването на средствата по МФР за периода 2021—2027 г. е по-бавно от очакваното.
- 3) Тъй като ЕС предоставя помощ на Украйна под формата на заеми и безвъзмездна финансова помощ, одиторите на ЕСП провериха изчисленията на Комисията относно съответната експозиция на ЕС към финансов риск, както и използваните за тях изходни данни, за да се увери, че действителните и потенциалните последици са отразени правилно в отчетите на ЕС.
- 4) С NGEU ЕС мобилизира значителни ресурси за смекчаване на социално-икономическото въздействие на пандемията от COVID-19. В рамките на одитните процедури на ЕСП одиторите извършиха одит на активите, пасивите, приходите и разходите на ЕС, включително тези, свързани с NGEU. ЕСП заключава, че те са представени вярно в консолидираните финансови отчети.

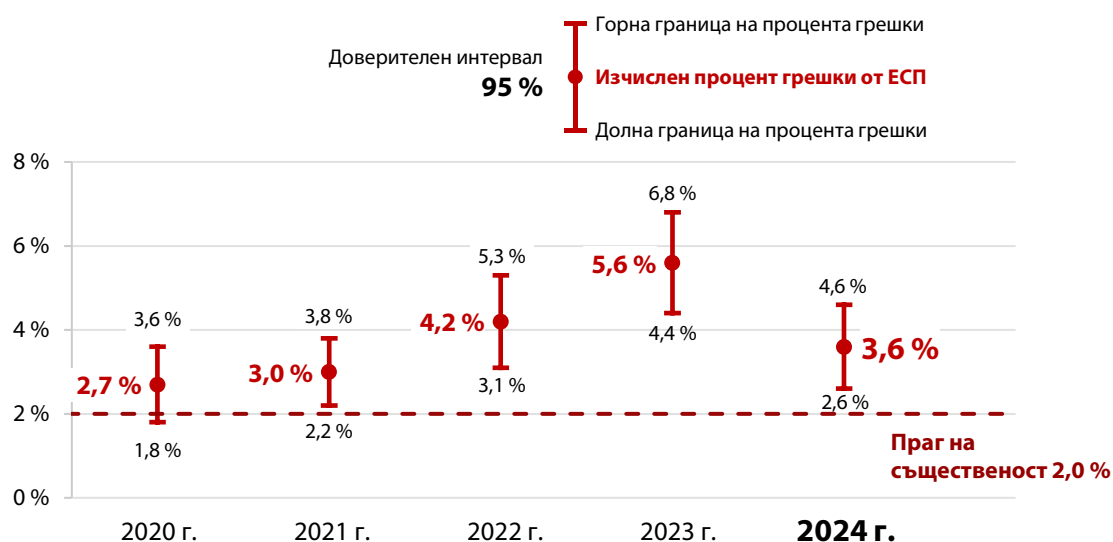
ЕСП изразява становище без резерви относно приходите

Европейската сметна палата заключава, че приходите не са засегнати съществено от грешки. Проверените системи за управление на приходите като цяло са ефективни.

ЕСП изразява отрицателно становище относно разходите от бюджета на ЕС

При разходите от бюджета на ЕС ЕСП изчислява, че процентът грешки е между 2,6 % и 4,6 %. Средната стойност на този диапазон (изчисленият от ЕСП процент грешки) е намаляла в сравнение с предходната година — от 5,6 % на 3,6 %, вж. [фигура 2](#).

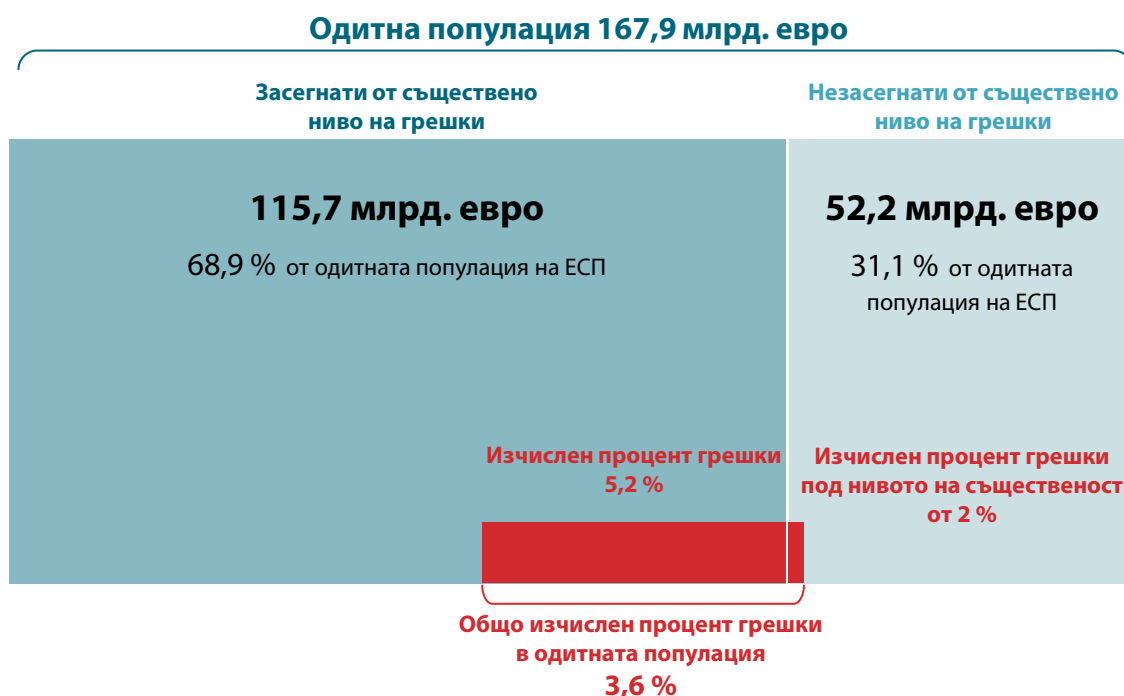
Фигура 2 — Изчислен процент грешки (2020—2024 г.)

Източник: ЕСП.

[Фигура 3](#) показва, че одитираните области, засегнати от съществено ниво на грешки, представляват 68,9 % от одитната популация на ЕСП (2023 г. — 64,4 %). Като взема предвид резултатите от тестването във всички функции на МФР, ЕСП изчислява процента грешки в тази част от разходите на 5,2 % (2023 г. — 7,9 %).

Фигура 3 — Дял от одитната популация на ЕСП за 2024 г., засегнат от съществено ниво на грешки

Източник: ЕСП.

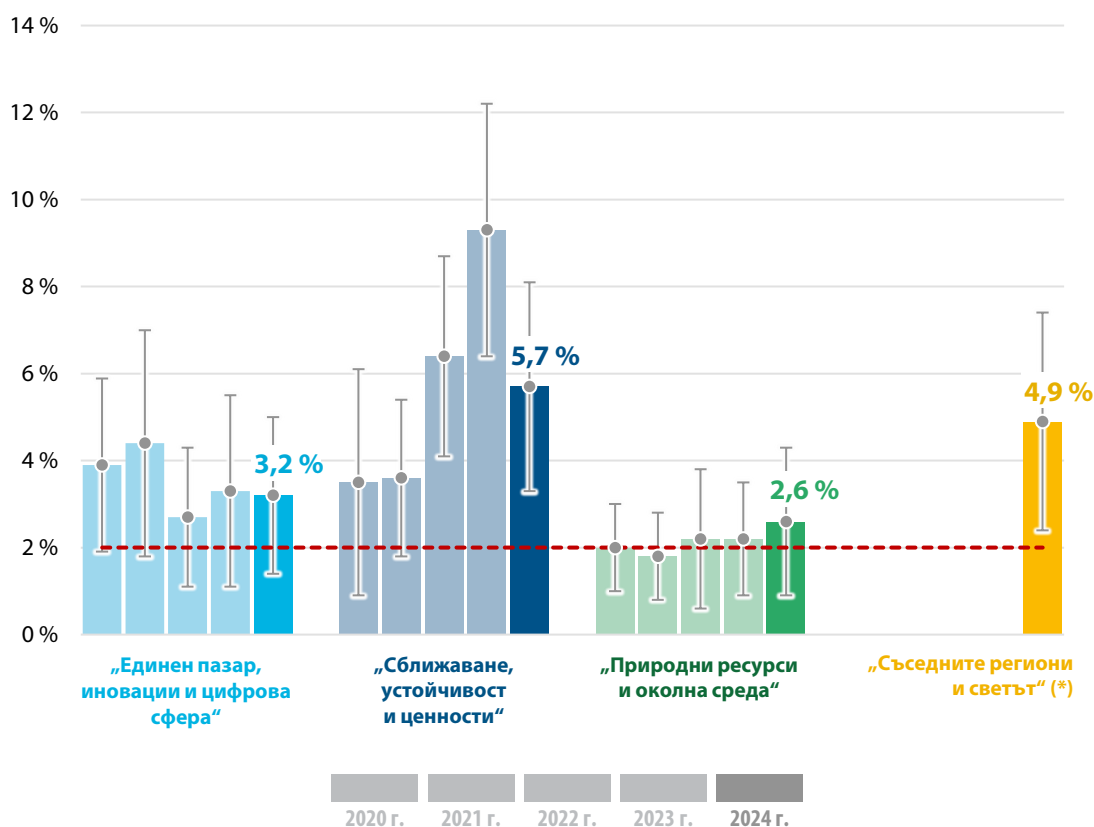
Одитираните от ЕСП области, засегнати от съществено ниво на грешки, включват предимно **плащания за възстановяване на извършени разходи**, при които бенефициентите подават заявления за възстановяване на направени от тях допустими разходи. За тази цел бенефициентите трябва не само да докажат, че изпълняват дейност, която е допустима за подпомагане, но и да представят доказателства за извършени възстановими разходи. В този процес те често трябва да следват сложни правила по отношение на това кои разходи могат да бъдат заявени за възстановяване (допустимост) и как те могат да бъдат правилно извършвани (обществени поръчки или правила за държавна помощ).

ЕСП заключава, че 31,1 % от одитната популация не са засегнати от съществено ниво на грешки, което означава, че изчисленият процент грешки в тази част от разходите е под прага на същественост от 2 %. Тази част от популацията включва разходи за **плащания въз основа на права за получаване на плащане**, при които бенефициентите трябва да отговарят на определени условия (напр. директни плащания за земеделски стопани, с изключение на екосхемите), както и част от административните разходи (заплати и пенсии на служители на ЕС), бюджетна подкрепа за държави извън ЕС и действия за мобилност на студенти и други лица по „Еразъм +“. И в предходни години тази част от разходите не е била засегната от съществено ниво на грешки. Въпреки това ЕСП установи грешки, свързани с недопустими разходи.

Функция „Сближаване, устойчивост и ценности“ заема най-голям дял от онази част на одитната популация, която е засегната от съществено ниво на грешки (49,1 млрд. евро), следвана от функциите „Природни ресурси и околна среда“ (28,4 млрд. евро), „Единен пазар, иновации и цифрова сфера“ (15,3 млрд. евро) и „Съседните региони и светът“ (11,8 млрд. евро).

На [фигура 4](#) е представено сравнение на изчисления от ЕСП процент грешки за функции „Единен пазар, иновации и цифрова сфера“, „Сближаване, устойчивост и ценности“ и „Природни ресурси и околна среда“ за периода 2020—2024 г. и изчисление за функцията „Съседните региони и светът“ за 2024 г.

Фигура 4 — Изчислен процент грешки за функции 1, 2, 3 и 6 от МФР (2020—2024 г.)

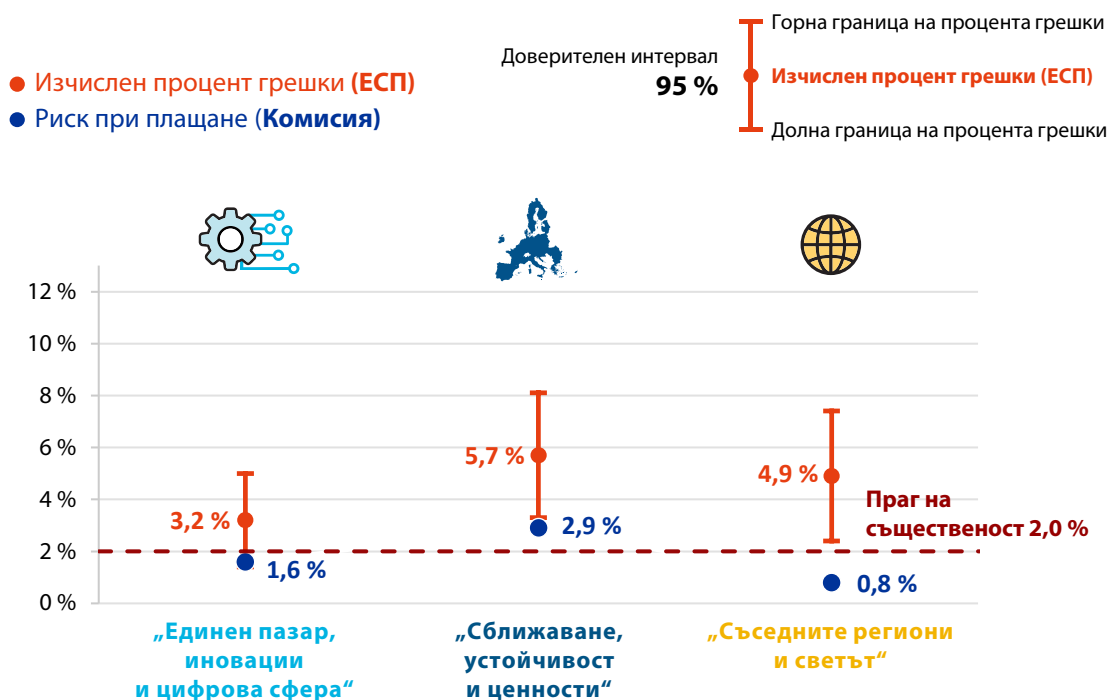
* ЕСП не е изготвила специфична оценка за функцията „Съседните региони и светът“ в периода 2020—2023 г.

Източник: ЕСП.

Сравнение на изчисления процент грешки на ЕСП с този на Комисията

В ГДУИ за 2024 г. Комисията представя изчисления риск при плащане през 2024 г. за всички функции на МФР с изключение на функция 3 „Природни ресурси и околна среда“. Изчисленията на Комисията са под диапазона на доверителния интервал на ЕСП за функции 2 и 6 и в долната половина на диапазона за функция 1. Причините за това са присъщите различия в съответните роли и правомощия на Комисията и ЕСП, но също така и ограниченията в системите за управление и контрол. На [фигура 5](#) е представено изчислението на Комисията за риска при плащане по функции от МФР успоредно с диапазона на доверителния интервал от 95 % на ЕСП за изчисления процент грешки.

Фигура 5 — Изчислен от ЕСП процент грешки за 2024 г. и изчислен от Комисията риск при плащане за функции 1, 2 и 6 от МФР

Източник: ЕСП.

ЕСП изразява становище с резерви относно разходите по МВУ за 2024 г.

Механизмът за възстановяване и устойчивост е временен инструмент, разработен и финансиран по коренно различен начин от разходите от бюджета на ЕС. За разлика от бенефициентите на финансиране от бюджета на ЕС, които получават средства след предприемането на определени действия или за възстановяване на вече извършени разходи, по МВУ държавите членки получават плащания за успешното завършване на предварително определени ключови етапи или постигането на цели. Ето защо ЕСП провери дали предварително определените ключови етапи или цели са били изпълнени в задоволителна степен и дали хоризонталните условия за допустимост са били спазени.

Съвкупността от събраните от ЕСП одитни доказателства показва, че 12 от разгледаните 395 ключови етапа и цели по МВУ не отговарят на условията за допустимост или за получаване на средства. Те са свързани със шест плащания в шест държави членки. ЕСП счита, че е налице тенденция за увеличаване на цялостното финансово отражение на констатациите от количествен характер. Бяха установени и слабости в предварителните оценки, извършени от Комисията; случаи на неясно определени ключови етапи/цели, които намаляват обективността на оценката относно задоволителното им изпълнение; продължаващи слабости в системите за контрол на държавите членки; и проблеми с надеждността на информацията, която държавите членки са включили в своите декларации за управлението.

ЕСП констатира и сериозни слабости при назначаването на съдии в контекста на реформата за засилване на независимостта и безпристрастността на съдилищата в Полша чрез реформиране на дисциплинарния режим за съдиите. Тъй като все още е в ход дело пред Съда на Европейския съюз във връзка с преюдициално запитване, пряко свързано с този въпрос, ЕСП реши на този етап да се въздържа от заключение относно това дали изпълнението на тези два ключови етапа е задоволително. Такова задоволителното изпълнение е предварително условие за всяко плащане по МВУ към Полша.

Желаете ли да научите повече? Пълният текст на Годишния доклад на ЕСП за 2024 г. може да бъде намерен на нейния **уебсайт** (eca.europa.eu).

Поглед отблизо към резултатите от одита на ЕСП

Бюджетно и финансово управление

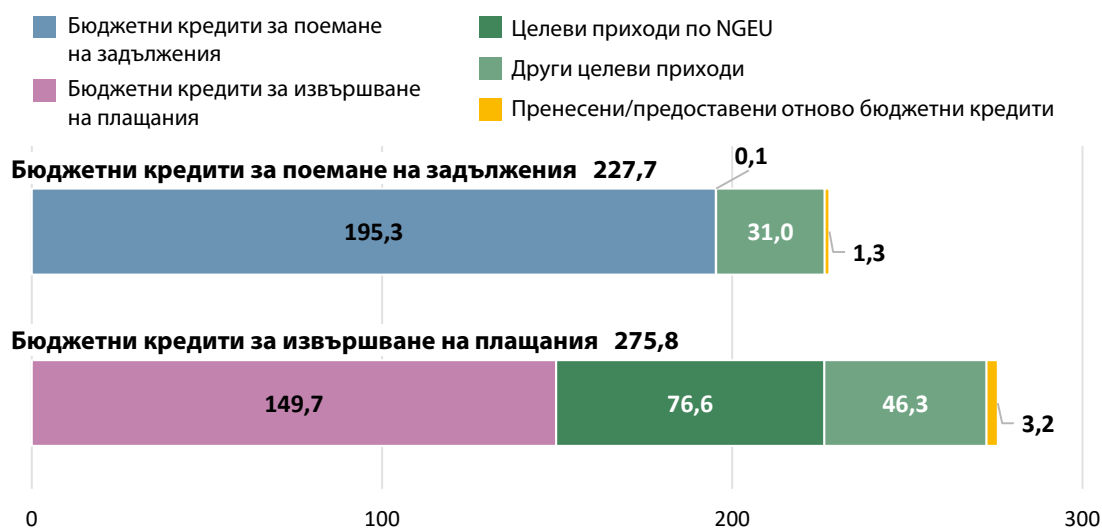
През 2024 г. поради изпълнението на инструмента NGEU плащанията надвишават размера на поетите задължения

2024 г. беше четвъртата година от МФР за периода 2021—2027 г. На [фигура 6](#) е показан общият размер на наличните кредити от бюджета на ЕС, в т.ч. безвъзмездната финансова помощ по NGEU.

Фигура 6 — Общ размер на наличните бюджетни кредити за 2024 г., в т.ч. безвъзмездна финансова помощ по NGEU

Годишен бюджет на ЕС:

(в млрд. евро)

Източник: ЕСП, въз основа на консолидираните годишни отчети на ЕС за 2024 г. и друга информация, предоставена от Комисията.

И през 2024 г. продължава новата тенденция бюджетните кредити за поемане на задължения да се усвояват почти изцяло

Общият размер на поетите задължения в рамките на бюджета по МФР за 2024 г. възлиза на 193,1 млрд. евро, което представлява 98,9 % от наличните средства. Ако се включат допълнителните поети задължения в размер на 19,7 млрд. евро, финансирани от целеви приходи, и пренесените бюджетни кредити в размер на 0,9 млрд. евро, както и сумата на предоставените отново бюджетни кредити, общата стойност на поетите задължения за 2024 г. достига 213,7 млрд. евро. Усвоени са общо 93,9 % от всички бюджетни кредити за поемане на задължения в размер на 227,7 млрд. евро.

Общият размер на извършените плащания е по-голям от първоначално планирания и е под тавана на МФР

През 2024 г. общата сума на плащанията от бюджета на МФР се равнява на 146,1 млрд. евро или 97,6 % от наличните бюджетни кредити за извършване на плащания в размер на 149,7 млрд. евро. Като се включат допълнителните извършени плащания в размер на 98,2 млрд. евро, финансирани от целеви приходи (главно по NGEU и REPowerEU), и пренесените бюджетни кредити в размер на 2,7 млрд. евро, както и сумата на предоставените отново бюджетни кредити, общата стойност на извършените плащания за 2024 г. достига 247,0 млрд. евро. Усвоени са 89,6 % от всички бюджетни кредити за извършване на плащания в размер на 275,8 млрд. евро.

Усвояване на средствата при споделено управление — изпълнението на МФР за периода 2014—2020 г. почти е приключило, но при МФР за периода 2021—2027 г. нивото продължава да бъде ниско

Нивото на усвояване на средствата по ЕСИ фондовете за периода 2014—2020 г. е достигнало 97 %, като в 21 държави членки то надхвърля 95 %

В края на 2024 г. плащанията за Европейските структурни и инвестиционни фондове (ЕСИ фондове) възлизат общо на 475,2 млрд. евро или 97 % от общия размер налични средства (489,9 млрд. евро). През 2024 г. са извършени плащания на обща стойност 27,3 млрд. евро. Тъй като през 2024 г. извършването на плащания по ЕСИ фондовете е продължило, в края на годината нивото на усвояване в 21 държави членки е надхвърлило 95 % от размера на разпределените им по тези фондове средства.

Остава ниско нивото на усвояване по фондовете със споделено управление по Регламента за общоприложимите разпоредби за периода 2021—2027 г.

През 2024 г. годишните плащания по фондовете със споделено управление по Регламента за общоприложимите разпоредби (ROP)² възлизат на 14,7 млрд. евро (2023 г. — 6,3 млрд. евро), което включва авансово финансиране в размер на 5,2 млрд. евро (2023 г. — 4,1 млрд. евро) и междинни плащания в размер на 9,5 млрд. евро (2023 г. — 2,2 млрд. евро). В края на 2024 г. общата стойност на извършените плащания е 27,6 млрд. евро, което представлява само 7 % от финансирането, заделено за тези фондове в МФР за периода 2021—2027 г. (395 млрд. евро). На [фигура 7](#) е показан процентът на усвояване на средствата по държави членки.

² Регламент (ЕС) 2021/1060.

Фигура 7 — Процент на усвояване на средствата по фондовете със споделено управление по РОР за периода 2021—2027 г. по държави членки в края на 2024 г.

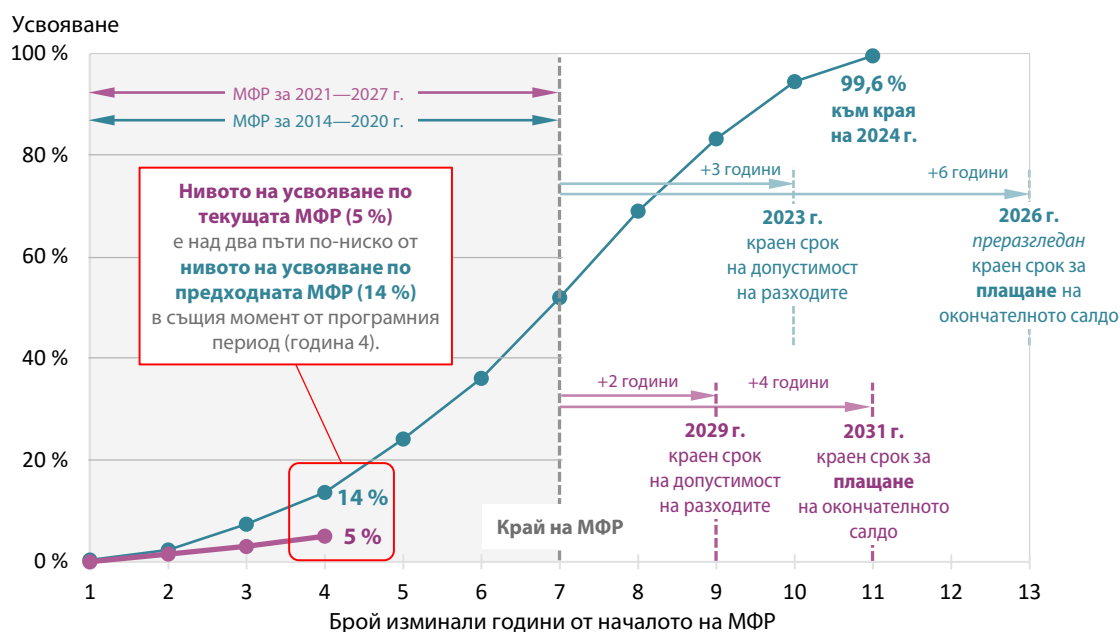
(в млрд. евро)

	Изплатени 7 %	27,6	Все още неизплатени (93 %) 367,4	
Испания	3,2 %	1,2	36,5	
Португалия	3,3 %	0,8	22,4	
Хърватия	3,3 %	0,3	8,9	
Италия	4,0 %	1,8	41,9	
Малта	4,7 %	0,04	0,9	
Словакия	4,9 %	0,6	12,1	
Словения	5,1 %	0,2	3,3	
Латвия	5,6 %	0,3	4,5	
Ирландия	6,0 %	0,1	1,1	
Румъния	6,0 %	1,9	29,6	
Полша	6,5 %	5,0	71,5	
Белгия	7,0 %	0,2	2,6	
Франция	7,7 %	1,4	17,2	
Кипър	8,3 %	0,1	1,1	
Унгария	8,4 %	1,8	20,2	
България	8,6 %	1,0	10,2	
Австрия	9,1 %	0,1	1,2	
Германия	9,2 %	2,0	20,0	
Многонационално финансиране	9,3 %	0,9	8,8	
Дания	10,0 %	0,1	0,6	
Литва	11,8 %	0,8	6,0	
Гърция	11,8 %	2,7	19,8	
Естония	12,4 %	0,4	3,1	
Чехия	13,1 %	2,8	18,5	
Люксембург	15,5 %	0,01	0,07	
Финландия	16,6 %	0,4	1,9	
Нидерландия	17,4 %	0,4	1,7	
Швеция	19,8 %	0,5	1,9	

Източник: ЕСП, въз основа на [платформата на Комисията за свободно достъпни данни](#) към 6 януари 2025 г.

Остава ниско нивото на изпълнение на фондовете на политиката на сближаване (ЕФРР, КФ и ЕСФ+), които представляват над 90 % от фондовете със споделено управление по РОР за периода 2021—2027 г. ЕСП констатира, че в сравнение с предишния програмен период (вж. [фигура 8](#)), в края на 2024 г. изпълнението на тези фондове (авансови и междинни плащания) показва едва 5 % общо ниво на усвояване спрямо 14 % по същото време от изпълнението на предходната МФР (края на 2017 г.). Краят на периода на допустимост на разходите³ и крайният срок за плащане на окончателното салдо⁴ по МФР за периода 2021—2027 г. са изтеглени с една година по-рано в сравнение с предходния програмен период, което ще увеличи още повече натиска за усвояване на финансирането от ЕС.

Фигура 8 — Изпълнение на фондовете на политиката на сближаване през четвъртата година от текущата МФР — нивото на усвояване е над 50 % по-ниско в сравнение с предходната МФР

Забележка: Включително авансови и междинни плащания.

Източник: ЕСП, въз основа на [платформата на Комисията за свободно достъпни данни](#) към 6 януари 2025 г.

³ Член 63, параграф 2 от Регламент (ЕС) 2021/1060.

⁴ Пак там, член 102, параграф 5.

Ускоряване на плащанията по ЕЗФРСР в рамките на новата ОСП през 2024 г.

От 2023 г. насам Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР) попада в обхвата на новите регламенти за общата селскостопанска политика (ОСП)⁵. В края на 2024 г.⁶ общият размер на плащанията по ЕЗФРСР възлиза на 6,3 млрд. евро (2023 г. — 0,7 млрд. евро), като процентът на усвояване се равнява на 9,5 % спрямо 1 % през 2023 г.

Изпълнението на безвъзмездната финансова помощ по МВУ е по-слабо от очакваното, докато усвояването на допълнителните средства от NGEU се е ускорило през 2024 г.

През 2024 г. годишните плащания на безвъзмездна финансова помощ по МВУ са с общ размер 55,9 млрд. евро, от които 7,9 млрд. евро са финансирани от REPowerEU, а 48,0 млрд. евро — от безвъзмездна финансова помощ по NGEU. Годишните плащания на безвъзмездна финансова помощ по МВУ, финансирана от NGEU, са достигнали само половината от стойността, очаквана от Комисията през юни 2023 г. (96 млрд. евро)⁷. Петнадесет държави членки обаче са представили искания за плащане на обща стойност 58,5 млрд. евро през декември 2024 г.⁸ От поетите задължения, възлизащи на 358,9 млрд. евро, в края на 2024 г. са извършени плащания на стойност 197,5 млрд. евро. Това означава, че до края на 2026 г. по МВУ остава да бъде изплатена безвъзмездна финансова помощ в размер до 161,4 млрд. евро. Съществуват значителни различия в нивото на усвоената досега безвъзмездна финансова помощ по МВУ в отделните държави членки (вж. [фигура 9](#)).

⁵ Регламент (ЕС) 2021/2115 и Регламент (ЕС) 2021/2116.

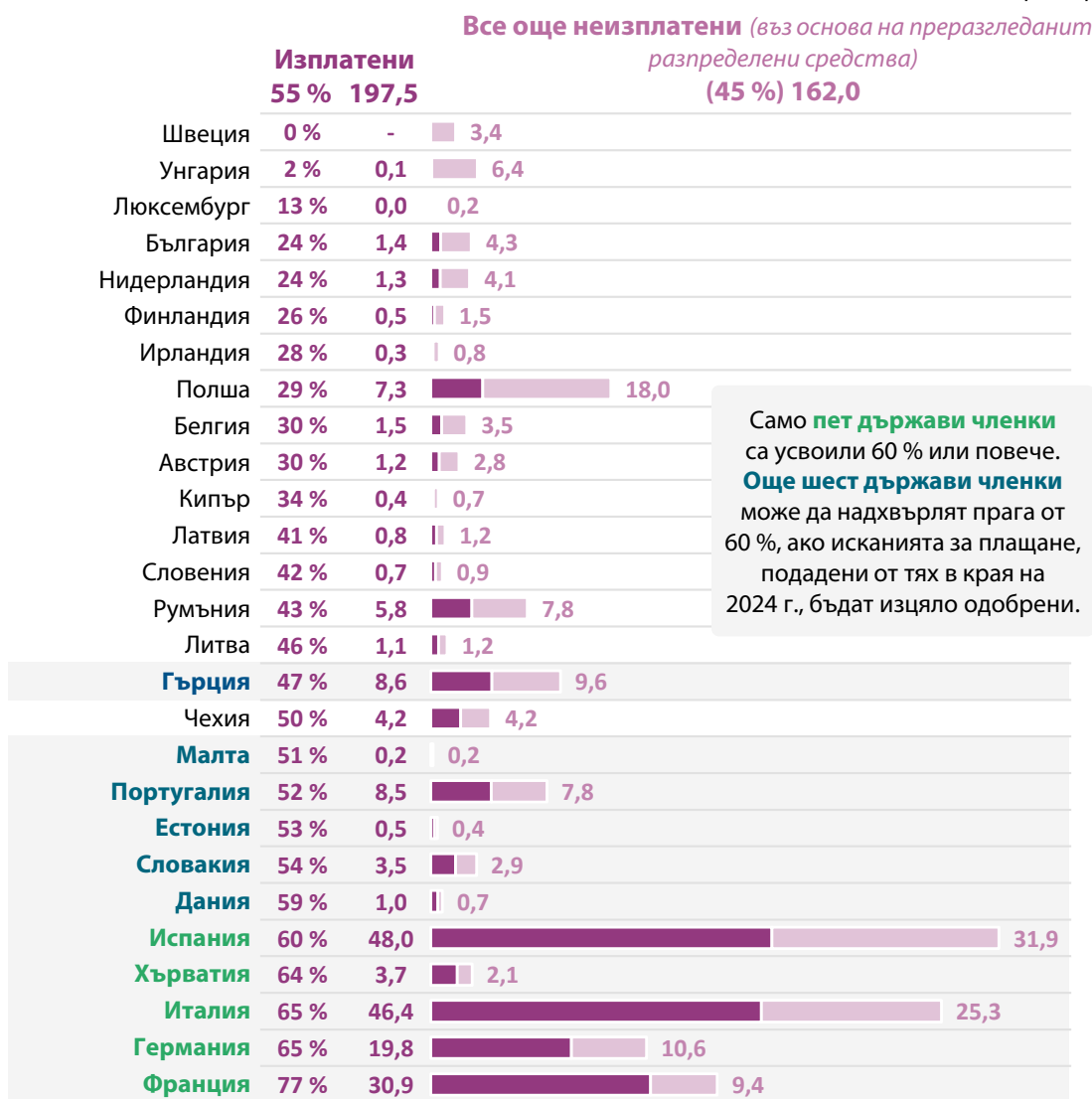
⁶ Платформа на Комисията за свободно достъпни данни към 31 март 2025 г.

⁷ COM (2023) 390, таблица 3.

⁸ Хронология в рамките на набора от показатели за възстановяване и устойчивост на Комисията.

Фигура 9 — Изплатена и оставаща за изплащане безвъзмездна финансова помощ по МВУ съгласно преразгледаното разпределение на средства по държави членки в края на 2024 г.

(в млрд. евро)

Забележки: Не се включват административните разходи.

Оставащата за изплащане сума е изчислена въз основа на преразгледаното разпределение на средствата, в т.ч. 0,6 млрд. евро, за които следва да бъдат поети задължения до края на 2026 г.

През декември 2024 г. Швеция е представила първото си искане за плащане (на стойност 1,6 млрд. евро).

Унгария е получила само авансово финансиране и все още не е подала искания за плащане.

Източник: ЕСП, въз основа на [набора от показатели за възстановяване и устойчивост](#) и други данни, получени от Комисията.

Поетите задължения във връзка с допълнителните средства от NGEU за съществуващи програми по МФР възлизат общо на 82,9 млрд. евро⁹. През 2024 г. годишните плащания на тези допълнителни средства са на стойност 24,6 млрд. евро, което представлява значително увеличение спрямо предходните години (2023 г. — 19,0 млрд. евро). В резултат на това до края на 2026 г. могат да бъдат извършени плащания в размер до 16 млрд. евро.

Намаление на общия размер неразплатени поети задължения през 2024 г., но с по-бавни темпове от очакваното

Неразплатените поети задължения представляват сумата на поетите, но все още неизплатени задължения. В края на 2024 г. неразплатените поети задължения, по които следва да бъдат извършени плащания през следващите години, освен ако тези задължения не бъдат отменени, са достигнали общ размер 507,4 млрд. евро, от които 166,3 млрд. евро са свързани с финансиране за безвъзмездна финансова помощ по NGEU. Въпреки че неразплатените поети задължения са по-малки по размер в сравнение с рекордно високото им ниво от 543 млрд. евро през 2023 г., те все още надвишават с 33,5 млрд. евро прогнозата на Комисията от юни 2024 г. за 473,9 млрд. евро¹⁰.

Рискове и предизвикателства

Увеличен риск от отмяна на бюджетни кредити и необходимост от ускорено усвояване

Според прогнозата на Комисията от 2024 г. сумата на отменените бюджетни кредити за периода 2025—2027 г. се очаква да бъде 8,8 млрд. евро¹¹ (прогноза от 2023 г. — 8,1 млрд. евро за периода 2024—2027 г.¹²). Увеличението на прогнозната сума на отменените бюджетни кредити е свързано главно с програмите по политиката на сближаване по текущата МФР и ЕЗФРСР. Очаква се по ЕЗФРСР да се отменят бюджетни кредити при приключването на програмите от предходната МФР през 2026 г., а при програмите по политиката на сближаване от МФР за периода 2021—2027 г. има съществен риск от отмяна на бюджетни кредити от 2027 г. нататък.

Според прогнозата на Комисията при КФ, ЕФРР и ЕСФ+ размерът на отменените бюджетни кредити ще бъде 2,7 млрд. евро. ЕСП обаче отбелязва, че на 1 април 2025 г. Комисията е отправила две законодателни предложения по отношение на регламентите за фондовете на политиката на сближаване за програмния период 2021—2027 г.¹³, които при определени обстоятелства биха могли да намалят риска от отмяна на тези средства.

Рискове за навременното усвояване на средствата по МВУ

В края на 2024 г. общата стойност на плащанията на безвъзмездна финансова помощ по МВУ към държавите членки е 197,5 млрд. евро (55 % от общия размер на наличните средства). Тези плащания обаче не винаги отразяват броя или значимостта на ключовите етапи и целите, които държавите членки са постигнали, а връзката между получените средства и постигнатите ключови етапи е различна за отделните държави членки.

⁹ Годишен доклад на ЕСП за 2023 г., точка 2.26.

¹⁰ COM (2024) 276, таблица 4.

¹¹ COM (2024) 276, таблица 2.

¹² COM (2023) 390, таблица 2.

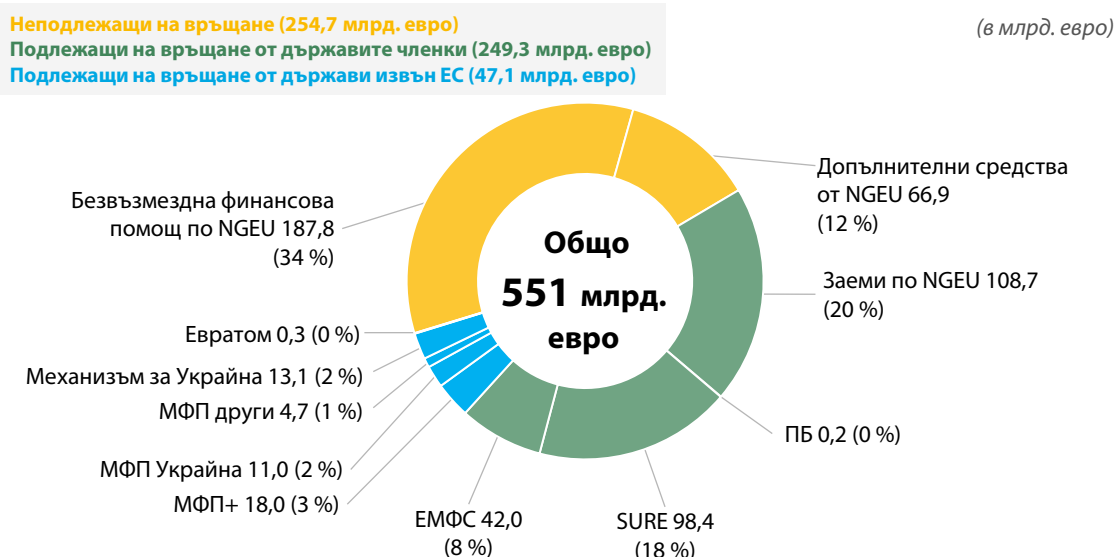
¹³ COM (2025) 123 и COM (2025) 164.

В специален доклад относно МВУ през 2024 г.¹⁴ ЕСП заключи, че са налице рискове за своевременното усвояване на средствата и приключването на мерките през втората половина на периода на изпълнение на МВУ. Освен това фактът, че голяма част от ключовите етапи и целите са концентрирани в този период от изпълнението, особено инвестициите, поражда значителен риск за пълното усвояване на финансирането, тъй като за инвестициите обикновено са необходими по-дълги срокове за изпълнение.

При бъдещите МФР ще трябва да се вземе предвид увеличаващият се натиск, който ще оказват задълженията, свързани със заемите по NGEU

За целите на анализа на дълга на ЕС ЕСП провери заемите от финансовите пазари, състоящи се главно от дългосрочни облигации. Със заетите средства се финансира NGEU, както и програмите за финансова помощ за държави членки и държави извън ЕС. На **фигура 10** е представена разбивка на програмите на ЕС, финансирани чрез заеми.

Фигура 10 — Програми, които се финансират със заеми на ЕС, в края на 2024 г. (непогасен размер)

ПБ: Механизъм за подкрепа на платежния баланс
ЕМФС: Европейски механизъм за финансово стабилизиране
МФП: Макрофинансова помощ
NGEU: NextGenerationEU
SURE: Инструмент за подкрепа с цел смекчаване на рисковете от безработица при извънредно положение

Забележка: Сумите не включват частта от безвъзмездната финансова помощ по МВУ, финансирана от Резерва за приспособяване във връзка с последиците от Брексит или СТЕ.

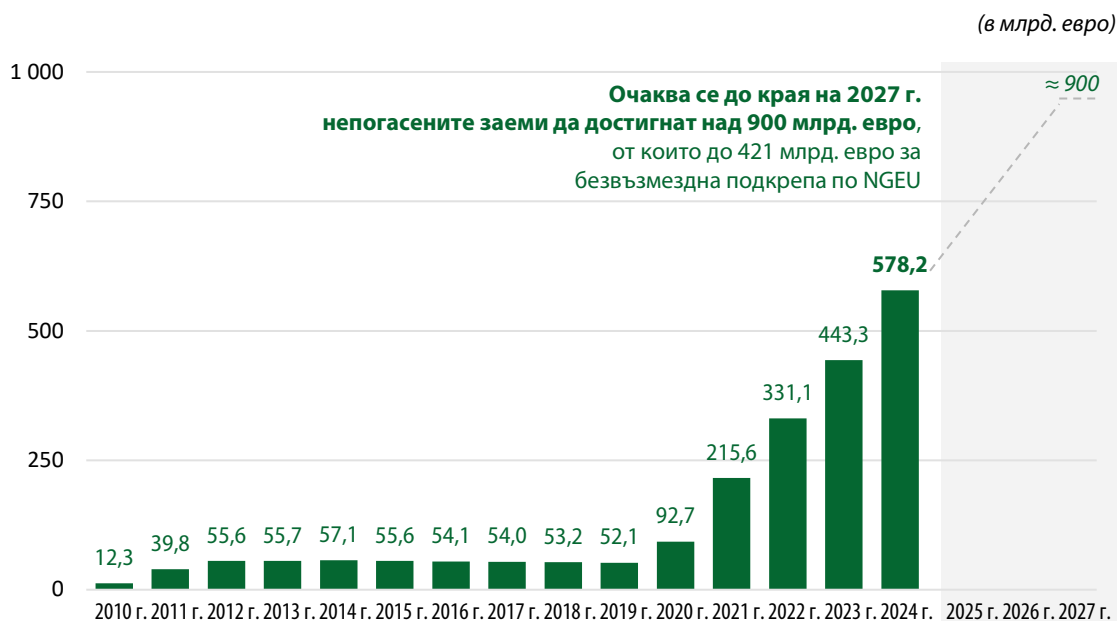
Източник: ЕСП, въз основа на консолидираните годишни отчети на ЕС за 2024 г.

¹⁴ Специален доклад 13/2024 на ЕСП.

Непогасените заеми на ЕС са се увеличили с над 30 % през 2024 г.

През последните пет години Комисията значително е увеличила емисиите на облигации, тъй като разчита на средства от капиталовите пазари за финансиране на по-големи програми, като SURE и NGEU. До 2027 г. размерът на непогасените заеми на ЕС може да надхвърли 900 млрд. евро, което е почти 10 пъти над нивото от 2020 г. преди стартирането на NGEU, вж. [фигура 11](#).

Фигура 11 — Непогасени облигации на ЕС от 2010 г. насам

Забележка: Емитирани от ЕС облигации по номинална стойност на brutния дълг. Не се включват издадените от ЕС съкровищни бонове (23,1 млрд. евро).

Източник: ЕСП, въз основа на консолидираните годишни отчети на ЕС за 2024 г. и информация, предоставена от Комисията.

Погасяването на заемите по NGEU е отложено за бъдещи МФР

Програмата NGEU е създадена с цел да се предостави финансиране на държавите членки в размер до 712 млрд. евро, от които до 291 млрд. евро са предназначени за заеми по MBU и до 421 млрд. евро — за безвъзмездна подкрепа по NGEU. Финансирането, отпуснато от ЕС до края на 2024 г., възлиза на 363,5 млрд. евро. До края на 2026 г. ЕС може да продължи да заема средства в размер до 348,5 млрд. евро за NGEU. След тази дата операциите по получаване на заеми следва да бъдат строго ограничени до операции по рефинансиране¹⁵.

¹⁵ Съображение 18 от [Решение \(ЕС, Евратом\) 2020/2053](#).

Погасяването на получените заеми по NGEU може да започне преди края на 2027 г., ако по бюджетния ред за покриване на разходите за финансиране на NGEU останат на разположение неизползвани бюджетни кредити. В противен случай погасяването трябва да започне през 2028 г. и да приключи най-късно до 2058 г.¹⁶ Това означава, че погасяването на по-голямата част от дълга е отложено за бъдещи МФР, тъй като графикът за връщане трябва да бъде стабилен и предвидим, а годишният размер на погасяванията по заетите по NGEU средства е ограничен до 7,5 % от максималния размер на безвъзмездната подкрепа по NGEU¹⁷ (т.е. 31,6 млрд. евро годишно).

Размерът на прогнозните разходи за заемите по NGEU за настоящата МФР е понижен през 2024 г., но все още е възможно те да се увеличат над два пъти спрямо първоначалните разчети

Заделената през 2020 г. сума за разходи за финансиране на NGEU по МФР за периода 2021—2027 г. възлиза на 14,9 млрд. евро. Тези средства са разпределени по функция 26 от МФР и са предназначени за финансиране на лихвените и купонните плащания по заемите в рамките на NGEU¹⁸. Разчетите за 2020 г. се основават на очакваните лихвени проценти по заемите, прогнозирани в диапазона от 0,55 % през 2021 г. до 1,15 % през 2027 г.¹⁹ Действителните лихвени проценти обаче нараснаха значително²⁰, което е оказало неблагоприятно въздействие върху пределните разходи на ЕС за финансиране. Разходите по финансирането са достигнали най-висока стойност през 2023 г. — 3,63 %, спрямо 0,15 % през 2021 г. Те са започнали да намаляват през първата половина на 2024 г.²¹

Следователно общата сума на разходите за лихви в настоящата МФР може да варира от 29 млрд. евро до 30,4 млрд. евро, което е около два пъти повече в сравнение с първоначалната прогноза на Комисията от 14,9 млрд. евро²². През 2024 г. в преглед, възложен от Европейския парламент²³, се посочва, че общият размер на лихвените плащания във връзка с финансирането на безвъзмездната подкрепа по линия на NGEU би могъл да варира от 70,9 млрд. евро до 73,8 млрд. евро в следващата МФР (2028—2034 г.).

Очаква се размерът на заемите, получени от ЕС — както на тези, които са свързани с NGEU, така и на несвързаните с тази програма — да се увеличи значително до края на настоящата МФР, като погасяването на по-голямата част от дълга е отложено за бъдещи МФР. За да се запази устойчивостта на бъдещите МФР, ще бъде необходимо да се взема предвид все по-големият натиск, който ще оказват задълженията по обслужване на заемите, както и наличието на подходящи гаранции и достатъчно ресурси за изпълнението на програмите на ЕС. Графикът за погасяване на заемите, с които се финансира безвъзмездна подкрепа по NGEU, може да има отражение върху общия размер на предвидените в бъдещите МФР бюджетни кредити за извършване на плащания, независимо от техния размер.

¹⁶ Член 5 от Решение (ЕС, Евратом) 2020/2053.

¹⁷ Пак там.

¹⁸ Разчет на Комисията за финансовата 2024 година (раздел „Финансово планиране“ за периода 2025—2027 г., стр. 9).

¹⁹ Преглед на Службата на ЕП за парламентарни изследвания, [Revision of the EU's long-term budget for 2021 to 2027](#), стр. 7.

²⁰ Уебсайт на Европейската централна банка —основни лихвени проценти на ЕЦБ.

²¹ COM (2025) 70.

²² Разчет на Комисията за финансовата 2024 година (раздел „Финансово планиране“ за периода 2025—2027 г., стр. 9).

²³ Bruegel, [Management of debt liabilities in the EU budget under the post-2027 MFF](#).

Украйна продължава да получава подкрепа от бюджета на ЕС по време на военната агресия на Русия

Според Комисията от началото на военната агресия на Русия до края на 2024 г. ЕС и неговите държави членки са мобилизирали над 130 млрд. евро в подкрепа на Украйна и нейния народ.

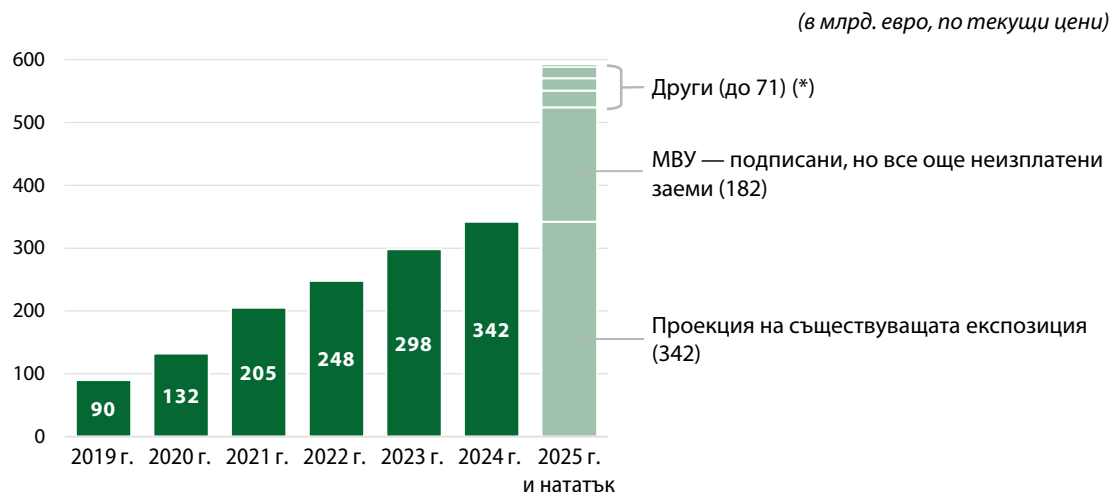
В края на 2024 г. одобрените заеми за Украйна, които включват непогасени заеми и такива, по които средствата все още предстои да бъдат отпуснати, са с максимален размер 80,1 млрд. евро. От тях са отпуснати 42,1 млрд. евро.

Експозицията на бюджета на ЕС продължава да нараства

Експозицията на бюджета на ЕС възлиза общо на 342 млрд. евро в края на 2024 г., което представлява увеличение с 14,8 % спрямо нейния размер в края на 2023 г. (298,0 млрд. евро).

Очаква се експозицията на бюджета на ЕС да нарасне още повече и да достигне 567 млрд. евро до 2027 г. Вж. [фигура 12](#).

Фигура 12 — Досегашна и прогнозна експозиция на бюджета на ЕС

(*) Други до 71:

- Бюджетни гаранции за подписани операции, средствата по които все още не са изплатени (до 27)
- Механизъм за Украйна (до 19,9)
- Механизъм за сътрудничество по заемите за Украйна (до 18,1)
- Инструмент за Западните Балкани (до 4)
- Инструмент за Молдова (до 1,5)
- Макрофинансова помощ за Йордания (до 0,5)

Забележка: Сумата за 2025 г. и следващите години не взема предвид погасяването на заеми с падеж през периода 2025—2027 г.

Източник: ЕСП, въз основа на консолидираните годишни отчети на ЕС за 2024 г.

Какво препоръчва ЕСП

ЕСП отправя следната препоръка към Комисията:

- Да се следи за това, при погасяването на задълженията по NGEU да се взема предвид изпълнението на програмите на ЕС. Комисията следва да разработи и приложи подходящи графици за погасяване на заемите за финансиране на безвъзмездна подкрепа по инструмента NextGenerationEU (NGEU), които да вземат предвид изпълнението на съществуващите и бъдещите програми на ЕС.

*Желаете ли да научите повече? Пълният текст на глава 2 от Годишния доклад на ЕСП за 2024 г. може да бъде намерен на нейния **уебсайт** (eca.europa.eu).*

Постигане на резултати със средствата от бюджета на ЕС

Какво одитира ЕСП

Тази година главата относно постигането на резултати от изпълнението обхваща следните теми:

- Част 1 — Резултати и основни послания от специалните доклади на ЕСП от 2024 г. относно постигнатите резултати, както и информация по тази тема от Комисията и бюджетните и законодателните органи (Европейския парламент и Съвета);
- Част 2 — Анализ на докладването от Комисията относно постигнатите резултати в нейния Годишен доклад за управлението и изпълнението (ГДУИ) за 2023 г. по функция 1 „Единен пазар, иновации и цифрова сфера“ от многогодишната финансова рамка (МФР);
- Част 3 — Изпълнение на препоръките, отправени в [„Доклад на Европейската сметна палата относно резултатите, постигнати с бюджета на ЕС — състояние в края на 2021 година“](#).

Констатации на ЕСП

Част 1 — Резултати от одитите на изпълнението на Европейската сметна палата (ЕСП): основни послания

В специалните доклади на ЕСП се констатира дали се прилагат в достатъчна степен принципите на добро финансово управление²⁴ при изпълнението на бюджета на ЕС. Те разглеждат ключови цели, свързани с постигането на резултати от изпълнението и съответствието. През 2024 г. ЕСП публикува 28 специални доклада, в които се разглеждат много от предизвикателствата, пред които е изправен ЕС в различни области на разходи и политики.

Одитите на ЕСП бяха насочени към следните области, които ЕСП счита за приоритетни в съответствие със стратегията си за периода 2021—2025 г.: действия на ЕС, насочени към възстановяването след кризата; увеличаване на икономическата конкурентоспособност на ЕС в полза на всички граждани; устойчивост към заплахи за сигурността на ЕС и зачитане на европейските ценности — свобода, демокрация и върховенство на закона; изменение на климата, опазване на околната среда и природни ресурси; и фискални политики и публични финанси в ЕС.

На [фигура 13](#) са представени всички публикувани от ЕСП през 2024 г. специални доклади по стратегически области.

²⁴ Член 33 от Финансовия регламент, приложим към общия бюджет на Съюза, септември 2024 г.

Фигура 13 — Стратегически области на ЕСП, разгледани в специални доклади през 2024 г.

 Действия на ЕС, насочени към възстановяването след кризата	- СД 12/2024 „Действия на ЕС в отговор на пандемията от COVID-19“ - СД 13/2024 „Усвояване на средствата по Механизма за възстановяване и устойчивост“ - СД 25/2024 „Цифровизация на здравеопазването“
 Конкуренто- способност	- СД 04/2024 „Достигане на целите на ЕС за безопасност по пътищата“ - СД 08/2024 „Амбиции на ЕС в областта на изкуствения интелект“ - СД 10/2024 „Признаване на професионалните квалификации в ЕС“ - СД 11/2024 „Промислена политика на ЕС относно водорода от възобновяеми източници“ - СД 21/2024 „Държавна помощ по време на криза“ - СД 23/2024 „Етикетиране на храните в ЕС“
 Устойчивост и европейски ценности	- СД 02/2024 „Координационна роля на Европейската служба за външна дейност“ - СД 03/2024 „Върховенство на закона в ЕС“ - СД 05/2024 „Регистърът за прозрачност на ЕС“ - СД 06/2024 „Механизъм за бежанците в Турция“ - СД 17/2024 „Доверителен фонд на ЕС за Африка“ - СД 18/2024 „Финансова подкрепа от ЕС за системите за здравеопазване в избрани държави партньори“ - СД 26/2024 „Интеграция на граждани на трети държави в Европейския съюз“ - СД 28/2024 „Прилагане на правото на ЕС“
 Изменение на климата, опазване на околната среда и природни ресурси	- СД 01/2024 „Намаляване на емисиите на въглероден диоксид от леките пътнически автомобили“ - СД 09/2024 „Сигурност на доставките на газ в ЕС“ - СД 14/2024 „Екологичен преход“ - СД 15/2024 „Адаптиране към изменението на климата в ЕС“ - СД 19/2024 „Биологично земеделие в ЕС“ - СД 20/2024 „Планове по общата селскостопанска политика“
 Фискални политики и публични финанси в ЕС	- СД 07/2024: „Системи на Комисията за събиране на неправомерно разходвани средства на ЕС“ - СД 16/2024 „Приходи на ЕС на база nereциклираните отпадъци от опаковки от пластмаса“ - СД 22/2024 „Двойно финансиране от бюджета на ЕС“ - СД 24/2024 „Публична администрация на ЕС“ - СД 27/2024 „Борба с вредните данъчни режими и избягването на корпоративното данъчно облагане“

Източник: ЕСП.

Част 2 — Резултати от изпълнението на програмите по функция 1 от МФР „Единен пазар, иновации и цифрова сфера“

ЕСП констатира следното:

- Рамката на Комисията за отчитане на изпълнението е останала стабилна и докладването от страна на Комисията на постигнатите резултати по функция 1 от МФР в нейния ГДУИ за 2023 г. е в съответствие с институционалните указания. ЕСП установи незначителни несъответствия в докладваните данни.
- Показателите за изпълнение, докладвани и за двата периода в декларациите за изпълнението на програмите (ДИП), като цяло се основават на принципа SMART (конкретни, измерими, достижими, целесъобразни и планирани със срокове). През периода 2021—2027 г. показателите са били усъвършенствани, за да се обхванат по-добре основните компоненти на изпълнението на програмите — от вложените ресурси до въздействието. За МСЕ обаче все още не са определени показатели за резултати или въздействие. В някои случаи тълкуването на показателите беше трудно.
- Съществуват пропуски в проследимостта на данните, свързани с показателите за изпълнение, особено при „Хоризонт 2020“. Това значително намалява тяхната надеждност. Въпреки че Комисията е подобрила начина на проверяване на тези данни за програма „Хоризонт Европа“, ЕСП установи несъответствия в свързаните с нея данни.
- Докладваните показатели за изпълнение по космическата програма на ЕС не са напълно представителни по отношение на вижданията на ползвателите на програмата и ЕСП вече е препоръчвала Комисията да използва подходящи показатели за изпълнение.
- Комисията докладва за напредъка в постигането на ключовите показатели за изпълнение (КПИ) в ДИП. Оценката на ЕСП за напредъка по отношение на 19 % от показателите, включени в извадката от ДИП, е различна. За повечето от тях ЕСП счита, че резултатите се постигат с по-бавен темп, отколкото счита Комисията. По отношение на InvestEU за 50 % от показателите, представени в ДИП, не е определено целево ниво, което ограничава възможността за оценка на напредъка към постигането на целите на програмата.
- Както за „Хоризонт 2020“, така и за програмите по МСЕ за периода 2014—2020 г., които са близо до приключване, по-малко от половината от показателите за изпълнение показват, че резултатите са постигнати или се изпълняват по план.
- По отношение на програмите за периода 2021—2027 г. и показателите, за които са налични данни, напредъкът по „Хоризонт Европа“, МСЕ и космическата програма на ЕС е в съответствие с планираното или се оценява като умерен. В случая на InvestEU повечето показатели не разполагат с целеви нива, поради което не могат да се използват за оценка на напредъка.

Какво препоръчва ЕСП

ЕСП отправя следните препоръки към Комисията:

- Да се подобри още повече проследимостта на данните, използвани за докладването по ключовите показатели за изпълнение.
- Да се подобри мониторингът на показателите за изпълнение.
- Да се подобри оценката на ключовите показатели за изпълнение.

Част 3 — Проследяване на препоръките, отправени в „Доклад на Европейската сметна палата относно резултатите, постигнати с бюджета на ЕС — състояние в края на 2021 година“

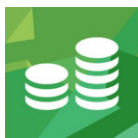
В тази част се проследява изпълнението на препоръките, отправени в Доклада на ЕСП за 2021 г. относно резултатите, постигнати с бюджета на ЕС.

Две от шестте подпрепоръки са със срок за изпълнение през тази година. ЕСП оцени едната от тези подпрепоръки като изцяло изпълнена, а другата — като изпълнена в значителна степен. Целевият срок за изпълнение на останалите четири подпрепоръки е обвързан с подготовката на МФР за периода след 2027 г., която все още не беше приключила по време на одита на ЕСП. За три от тях беше възможно да се извърши оценка на постигнатия напредък в изпълнението и беше констатирано, че те вече са изпълнени в значителна степен.

Комисията счита, че новата счетоводна система SUMMA разполага с по-добри технически възможности за проследяване на разходите, свързани с хоризонталните приоритети. За следващата МФР и преди да разшири обхвата на разходите, които се проследяват, Комисията възнамерява да оцени целесъобразността, както и разходите и ползите от нови ИТ разработки. Понастоящем съгласно правните изисквания на съответните програми само разходите в областта на климата се проследяват и докладват по автоматизиран начин в счетоводната система. За докладването по другите хоризонтални приоритети, като биологичното разнообразие, цифровите технологии и равенството между половете, Комисията разчита на ръчно въведени данни, което е времеемко и увеличава риска от грешки.

*Желаете ли да научите повече? Пълният текст на глава 3 от Годишния доклад на ЕСП за 2024 г. може да бъде намерен на нейния **уебсайт** (eca.europa.eu).*

Приходи

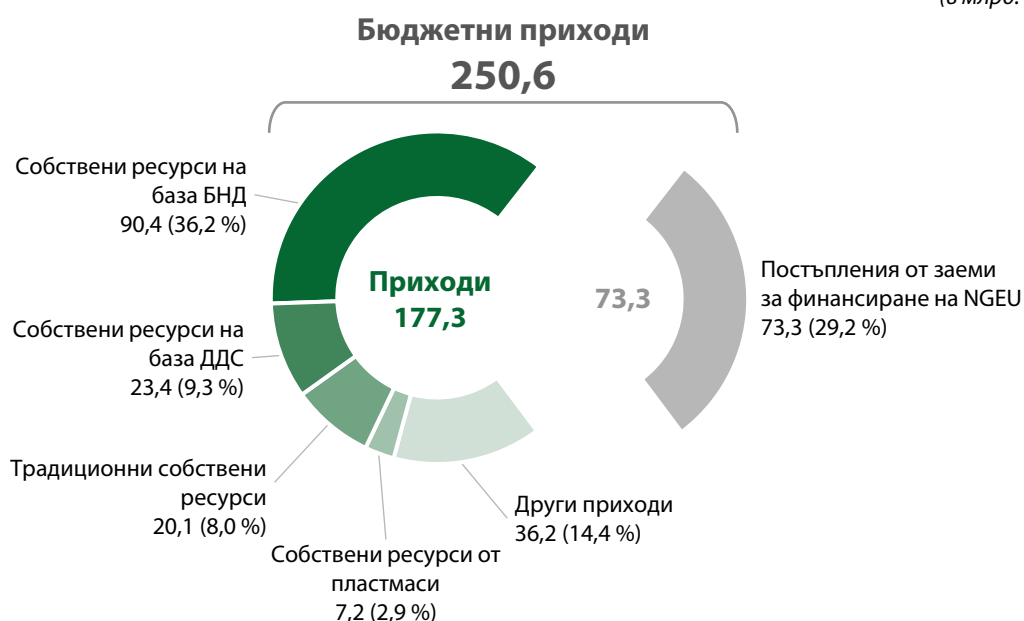
Общо: 250,6 млрд. евро

Какво одитира ЕСП

Одитът на ЕСП обхваща приходите в бюджета на ЕС, които финансират разходите на ЕС. ЕСП провери избрани ключови контролни системи за управление на собствените ресурси, както и извадка от приходни операции.

Фигура 14 — Приходи — Разбивка за 2024 г.*

(в млрд. евро)

(*) Общата сума от 250,6 млрд. евро представлява размерът на приходите на ЕС съгласно отчетите за изпълнението на бюджета за 2024 г., които се основават на модифицирани правила за касова отчетност. Сумата от 175,8 млрд. евро в отчета за финансовия резултат за 2024 г. е изчислена чрез използване на система за счетоводна отчетност на базата на текущо начисляване. Постъпленията от заеми за финансиране на NGEU са включени като приходи в отчетите за изпълнението на бюджета в съответствие с Регламент 2020/2094, но не са включени като приходи в отчета за финансовия резултат в съответствие със счетоводните правила.

Източник: ЕСП, въз основа на данни от консолидираните отчети на ЕС за 2024 г.

Собственият ресурс на база брутен национален доход (БНД) от държавите членки осигурява 36 % от приходите на ЕС за 2024 г., докато собственият ресурс на база **данък върху добавената стойност (ДДС)** осигурява 9 %. Тези вноски се изчисляват въз основа на макроикономически статистически данни и разчети, предоставени от държавите членки. **Традиционните собствени ресурси (ТСР)**, които се състоят от мита върху вноса, събирани от националните администрации на държавите членки от името на ЕС, осигуряват още 8 % от приходите на ЕС.

Собствените ресурси на база неретицирани отпадъци от опаковки от пластмаса (собствени ресурси от пластмаса) осигуряват 3 % от приходите на ЕС. Тези ресурси се изчисляват чрез прилагането на единна ставка към теглото на неретицираните отпадъци от опаковки от пластмаса, генерирани във всяка държава членка.

Средствата, взети назаем с цел предоставяне на безвъзмездна финансова подкрепа за държавите членки в рамките на инструмента NGEU, съставляват 29 % от приходите на ЕС. Други значими източници на приходи са вноските и възстановените суми по споразумения и програми на ЕС, които формират 11 % от приходите на ЕС. В тях се включват събраните вземания във връзка с неправомерно разходвани средства от държавите членки в областите „Сближаване, устойчивост и ценности“ и „Единен пазар, иновации и цифрова сфера“, както и вноски на държави извън ЕС в програми и дейности на ЕС.

Констатации на ЕСП

Редовност на операциите

Одитирана сума	Съществено ли е нивото на грешки?
250,6 млрд. евро	Не — нивото на грешки през 2024 г. не е съществено

Проверка на елементи на системите за вътрешен контрол

Цялостните одитни доказателства показват, че приходите не са засегнати от съществено ниво на грешки. Проверените от ЕСП системи, свързани с приходите, като цяло са ефективни. Въпреки това се наблюдава само частична ефективност на някои елементи на системите за контрол за управление на резервите, свързани с ДДС, и отворените въпроси, свързани с ТСП. Освен това само частично ефективно е и предоставянето на информация относно резервите във връзка с БНД и докладването на данни за собствения ресурс на база nereциклирани опаковки от пластмаса, както и някои елементи на ключовите вътрешни контроли на ТСП, които ЕСП анализира в три държави членки.

ЕСП отбеляза значително намаление на броя на неприключените резерви във връзка с ДДС и отворените въпроси, свързани с ТСП. Някои от тях обаче са в сила от повече от пет години.

Въпреки че Комисията е приключила цикъла на верификация на БНД за периода 2020—2024 г. съгласно планираното, ЕСП установи, че някои държави членки не предоставят навреме необходимата информация във връзка с неприключените резерви.

Тя констатира, че някои държави членки предоставят данни за вноските на база опаковки от пластмаса, събрани въз основа само на един метод, а много от държавите, които предоставят данни от изчисления по два метода, не равняват резултатите. Това не съответства на правилата на ЕС. Проверката на данните от страна на Комисията продължава, като изразените от нея резерви засягат най-вече двата метода на съставяне на данни.

ЕСП установи слабости в управлението и счетоводството на ТСП в трите посетени държави членки. Комисията продължава да разкрива и докладва сходни недостатъци в много държави членки.

Други въпроси

ЕСП установи също така, че съществува риск за навременното изпълнение на реформата на митниците и че първият доклад на Комисията за оценка на реформираните системи за собствени ресурси на база ДДС не разглежда въздействието им върху вноските на държавите членки. Тези слабости не са в противоречие с изразеното от ЕСП одитно становище относно редовността на приходите, тъй като не засягат пряко операциите, свързани с отчетите.

До приемането и въвеждането на митническата реформа установените по-рано слабости ще продължат да съществуват. ЕСП отбеляза, че въпреки мащаба и сложността на проекта, Комисията не е разработила план за подготовка на изпълнението на реформата.

Какво препоръчва ЕСП

Комисията следва да увеличи своите усилия, за да осигури своевременно изпълнение на реформата на митниците, след като тя бъде приета. За тази цел тя следва да разработи план, в който да се определят подробни срокове и да се разпределят отговорностите за наблюдение на напредъка при:

- създаването и първоначалната дейност на Митническия орган на ЕС, докато той придобие оперативен капацитет да изпълнява бюджета си;
- разработването, внедряването и поддръжката на Центъра за митнически данни на ЕС.

*Желаете ли да научите повече? Пълният текст на глава 4 от Годишния доклад на ЕСП за 2024 г. може да бъде намерен на нейния **уебсайт** (eca.europa.eu).*

Единен пазар, иновации и цифрова сфера

Общо: 25,9 млрд. евро (13,5 % от разходите от бюджета на ЕС)

Какво одитира ЕСП

Програмите, финансирани по функция 1 от МФР „Единен пазар, иновации и цифрова сфера“, са разнообразни и имат за цел да финансират проекти в различни области, сред които са научните изследвания и иновациите, развитието на европейска инфраструктура в секторите на транспорта, енергетиката и цифровите технологии, комуникациите, цифровата трансформация, единния пазар и политиката за космическото пространство.

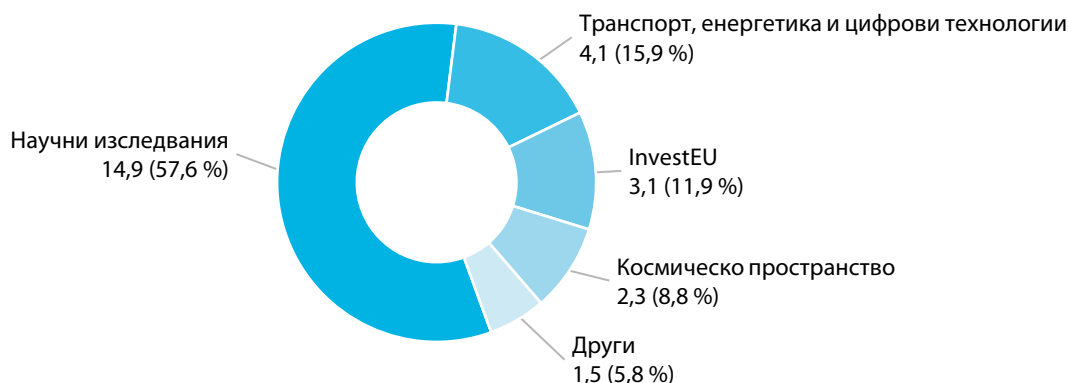
Основните програми за научни изследвания и иновации са „Хоризонт Европа“ за периода 2021—2027 г. и нейният предшественик „Хоризонт 2020“ за периода 2014—2020 г. За 2024 г. операциите по програма „Хоризонт 2020“ представляват приблизително две трети от операциите в областта на научните изследвания, одитирани от ЕСП.

По функция 1 от МФР също така се финансират инфраструктурни проекти, например в рамките на Механизма за свързване на Европа (МСЕ), фонда InvestEU и космическите програми, в т.ч. „Галилео“ (глобалната спътникова система на ЕС за навигация), Европейската геостационарна служба за навигационно покритие (EGNOS) и програма „Коперник“ — Европейската програма за наблюдение на Земята.

Фигура 15 — Плащания

(в млрд. евро)

Плащания за 2024 г. — разбивка по фондове

Източник: ЕСП, въз основа на данни от консолидираните отчети на ЕС за 2024 г.

За 2024 г. в тази област са одитирани средства в размер на 19 млрд. евро. По-голямата част от разходите по тези програми се управляват пряко от Комисията, включително чрез изпълнителни агенции. Останалите части от бюджета по функция 1 от МФР се изпълняват от съвместни предприятия и децентрализирани агенции. По-голямата част от разходите в областта на научните изследвания по програмите „Хоризонт“ и МСЕ се извършват под формата на безвъзмездна финансова помощ, отпускана на участващи в проекти бенефициенти от публичния и частния сектор. Първоначално Комисията предоставя авансово финансиране на бенефициентите при подписването на договора за безвъзмездна финансова помощ. Когато тази помощ се отпуска за възстановяване на действително направени разходи, което е най-често срещаният вид финансиране в областта на научните изследвания, извършените и докладвани от бенефициентите разходи им се възстановяват. Когато се отпуска безвъзмездна финансова помощ под формата на еднократна сума, бенефициентите получават финансиране с предварително определен размер за

всеки приключен работен пакет, независимо от действително извършените от тях разходи, т.е. финансовата подкрепа се предоставя при завършването на работни пакети.

Космическите програми обикновено се управляват непряко от определени изпълнителни органи (като Европейската космическа агенция и Агенцията на ЕС за космическата програма), като се възстановяват действително извършените разходи по програмите. Финансовите инструменти (т.е. заеми, гаранции и капиталови инвестиции) по програма InvestEU се изпълняват главно от Европейската инвестиционна банка или Европейския инвестиционен фонд, които на свой ред използват финансови посредници.

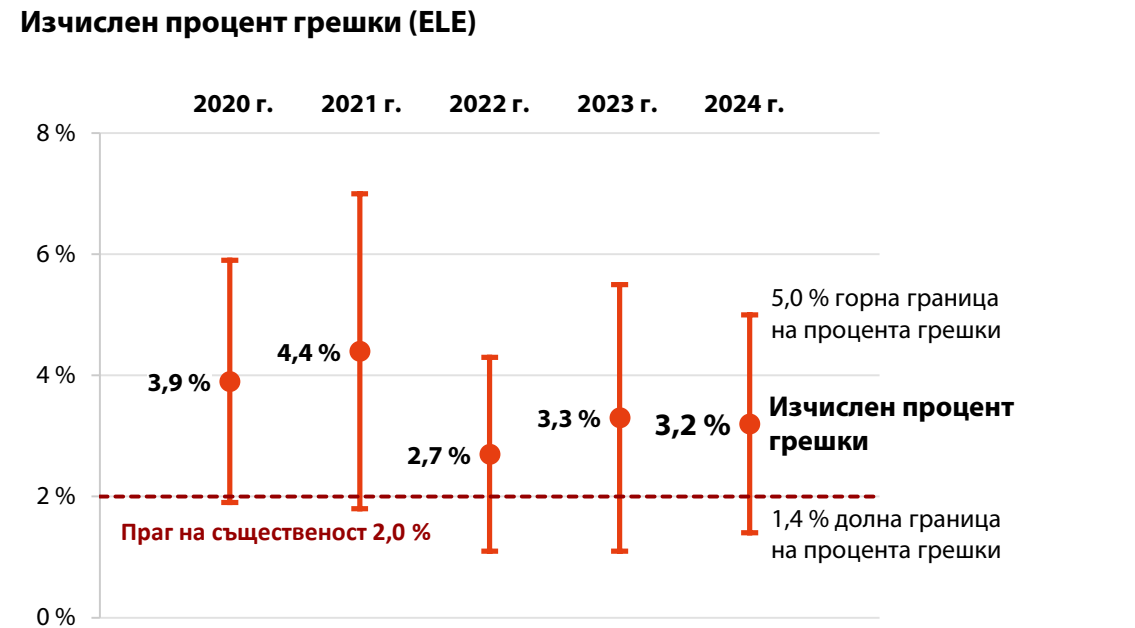
Констатации на ЕСП

Редовност на операциите

Одитирана сума	Съществено ли е нивото на грешки?	Изчислен вероятен процент грешки
19 млрд. евро	Да	3,2 % (2023 г. — 3,3 %)

Като цяло оценката на ЕСП е, че процентът грешки за областта „Единен пазар, иновации и цифрова сфера“ е съществен. 32 (25 %) от 127-те проверени от ЕСП операции през 2024 г. съдържат грешки. Въз основа на тези резултати и допълнителните открити грешки в операциите, извършени от агенциите и съвместните предприятия на ЕС и от Европейския институт за иновации и технологии, ЕСП изчислява процента грешки на 3,2 % (вж. [фигура 16](#)).

Фигура 16 — Оценка на отражението на количествено измеримите грешки

Източник: ЕСП.

Програмите за научни изследвания продължават да бъдат високорискова разходна област. ЕСП установи количествено измерими грешки при 26 от 99-те операции в областта на научните изследвания, одитирани като част от представителната извадка (26 %). Голяма част от тях се отнасят до разходи за персонал. По отношение на редовността на разходите, при одита на ЕСП не бяха установени значителни разлики между програмите „Хоризонт 2020“ и „Хоризонт Европа“ въпреки мерките за опростяване, въведени по „Хоризонт Европа“, които имат за цел да улеснят докладването на разходите от страна на бенефициентите. По отношение на други програми и дейности ЕСП установи количествено измерими грешки при две от 28-те операции в извадката (и двете са свързани с проекти по МСЕ).

Опростяване чрез финансиране с еднократни общи суми

В рамките на „Хоризонт Европа“ Комисията може също така да предоставя подкрепа за научноизследователски проекти чрез безвъзмездна финансова помощ под формата на еднократна сума, при условие че този вид финансиране е предвидено в работните програми или в поканата за представяне на предложения. Финансирането с еднократни суми представлява опростен вариант на разходите по смисъла на член 125 от Финансовия регламент, който изисква да се предоставят предварително подробни разчети на разходите за отделните разходни категории за всеки бенефициент и работен пакет. Преди подписването на договора за безвъзмездна финансова помощ експерти, наети от Комисията, извършват оценка на разчетените разходи спрямо предвидените дейности, за да се уверят, че те са обосновани и не са прекомерни. След това Комисията изплаща безвъзмездната финансова помощ, при условие че експертите оценят работните пакети като задоволително изпълнени.

Комисията има намерение до 2027 г. да предоставя най-малко 50 % от бюджета (заделен за покани за представяне на предложения) по „Хоризонт Европа“ под формата на отделни еднократни суми. Към днешна дата обаче предоставянето на такова финансиране е ограничено и представлява едва около 15 % от общия размер на безвъзмездната финансова помощ, за която са били сключени договори през 2024 г. Поради това ЕСП одитира само една операция за финансиране с еднократна сума през тази година и докладва количествено неизмерима констатация относно оценката на разходите за оборудване в предложението за бюджет. ЕСП очаква финансирането с еднократни суми постепенно да заеме по-значително място в извадката ѝ през следващите години.

Преглед на управлението от Комисията на финансовата подкрепа, предоставяна на трети страни в областта на научните изследвания

При научноизследователските програми финансовата подкрепа, предоставяна на трети страни, обикновено се използва за подпомагане на по-малки проекти и организации. Комисията, заедно с изпълнителните агенции, сключва договори за отпускане на безвъзмездна финансова помощ с един или повече бенефициенти, които поемат ролята на органи по изпълнението, като предоставят помощта на трети страни. Максималната сума, която трета страна може да получи чрез този вид финансиране, е 60 000 евро. ЕСП провери 11-те операции, включени в извадките за функция 1 от МФР за 2023 г. и 2024 г.

Одитите на ЕСП показаха, че прагът от 60 000 евро е бил надвишен в 9 от тези 11 случая без подходяща обосновка за дерогация в работната програма или в поканата за представяне на предложения. Това не съответства на правните изисквания. Само при 3 от 11-те случая всички задължения съгласно договора с ЕС за безвъзмездна финансова помощ са били включени и в споразуменията, сключени между бенефициентите и третите страни. В два други случая са били включени само някои от задълженията, а в останалите шест случая в договорните условия не фигурира нито едно от тях.

Освен това ЕСП установи, че бенефициентите, на които Комисията е възложила да управляват финансовата подкрепа, отпускана на трети страни, не са задължени да доказват ефективността на проверките, чрез които следят за редовността на разходите на ЕС. ЕСП счита, че това представлява особен риск за доброто финансово управление и защитата на финансовите интереси на ЕС.

Годишни отчети за дейността и други въпроси, свързани с управлението

ЕСП разглежда информацията в ГДУИ на Комисията за 2024 г. относно изчисления риск при плащане за функция 1 от МФР от 1,6 %. Този процент е в долната част на изчисления от ЕСП диапазон на процента грешки, както и през повечето години досега, и е под прага на същественост.

Тъй като кампаниите за последващ одит за програми „Хоризонт Европа“ и „Цифрова Европа“ са започнали през втората половина на 2024 г., все още не е установен процент грешки за тези програми. Поради това ГД „Съобщителни мрежи, съдържание и технологии“ и ERCEA са използвали като изчислен процент грешки обявената от тях цел — до 2 % остатъчни грешки по тези програми. ЕСП счита също, че техните годишни отчети за дейността дават вярна оценка на финансовото управление по отношение на редовността на операциите, свързани с разходите по функция 1 от МФР.

Какво препоръчва ЕСП

ЕСП отправя следните препоръки към Комисията:

- Да се извърши преглед на изпълнението на безвъзмездната финансова помощ, предоставена под формата на еднократни суми с цел да се извлекат поуки за бъдещото използване на финансиране с еднократни суми; и
- Да се подобри управлението на финансовата подкрепа, предоставяна на трети страни.

*Желаете ли да научите повече? Пълният текст на глава 5 от Годишния доклад на ЕСП за 2024 г. може да бъде намерен на нейния **уебсайт** (eca.europa.eu).*

Сближаване, устойчивост и ценности

Общо: 61,4 млрд. евро (32,1 % от разходите от бюджета на ЕС)

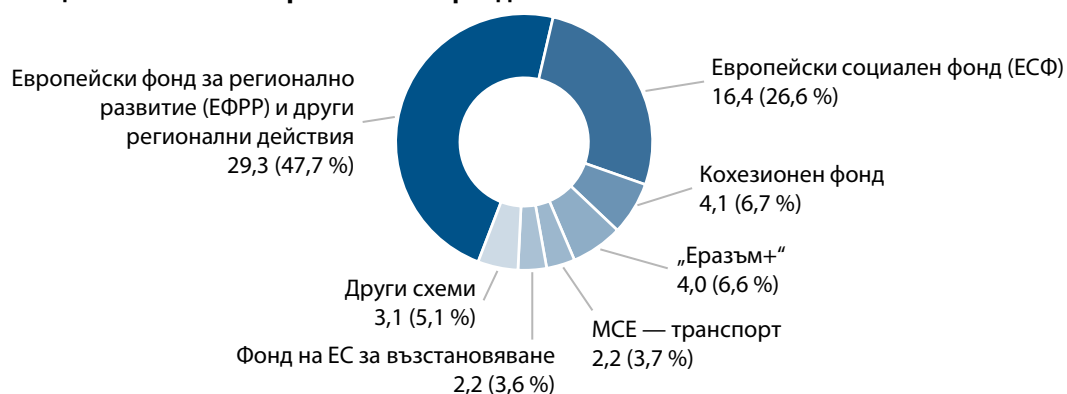
Какво одитира ЕСП

Разходите по тази функция са насочени към намаляване на разликите в степента на развитие между отделните държави членки и региони на ЕС (подфункция 2а), както и към дейности за подкрепа и защита на ценностите на ЕС, целящи да повишат неговата устойчивост при настоящи и бъдещи предизвикателства (подфункция 2б). На [фигура 17](#) са представени обобщено основните дейности и разходи по тази функция през 2024 г.

Фигура 17 — Плащания

Плащания за 2024 г. — разбивка по фондове

(в млрд. евро)

Източник: ЕСП, въз основа на данни от консолидираните отчети на ЕС за 2024 г.

Одитната популация на ЕСП за тази функция от МФР се състои от разходи, включени в отчетите, които Комисията е приела през 2024 г. Подходът на ЕСП е да тества операции, за които съгласно законодателството държавите членки би следвало да са изпълнили всички съответни действия за коригиране на открити от самите тях грешки.

Фондовете на политиката на сближаване — Европейският фонд за регионално развитие/Кохезионният фонд (ЕФРР/КФ) и Европейският социален фонд (ЕСФ), се изпълняват при споделено управление. Функция 2 от МФР обхваща също финансирането от ЕС по програми или дейности, които се управляват пряко от генералните дирекции (ГД) на Комисията (в т.ч. и изпълнителните агенции на ЕС)²⁵ или непряко с помощта на партньорски организации или други органи, като например националните агенции, отговарящи за програма „Еразъм+“.

²⁵ ГД „Комуникация“, ГД „Цифрови услуги“, ГД „Трудова заетост, социални въпроси и приобщаване“, ГД „Регионална и селищна политика“, Европейска изпълнителна агенция за образование и култура (EACEA), Европейска изпълнителна агенция за здравеопазването и цифровизацията (HaDEA) и Европейска изпълнителна агенция за климата, инфраструктурата и околната среда (CINEA) във връзка с разходите в популацията на ЕСП за 2024 г.

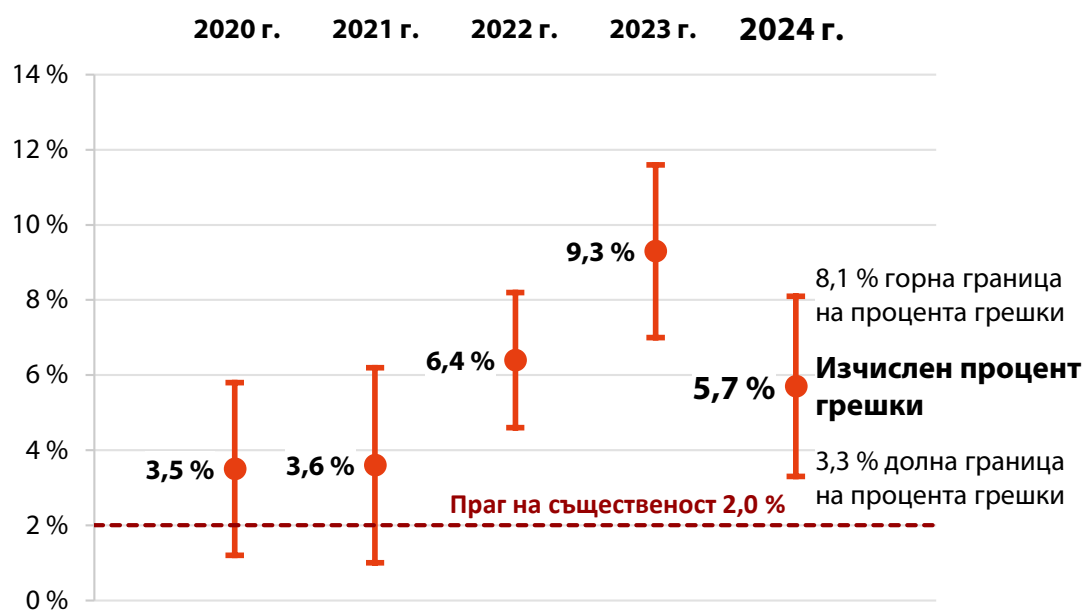
Констатации на ЕСП

Одитирана сума	Съществено ли е нивото на грешки?	Изчислен вероятен процент грешки
55,2 млрд. евро	Да	5,7 % (2023 г. — 9,3 %)

За 2024 г. изчисленият от ЕСП процент грешки за функция 2 от МФР отново е над прага на същественост от 2 % — 5,7 %. Това изчисление е въз основа на проверените 223 операции, при които одиторите на ЕСП установиха и остойностиха 44 грешки (2023 г. — 49 грешки за извадка от 238 операции). Тези грешки или не са били открити, или ако са били открити, не са били коригирани в достатъчна степен от одитните органи. Изчислението на ЕСП обхваща също резултатите от проверките на одитните органи, които са докладвали 47 грешки (52 през 2023 г.) при същите операции. При изчислението ЕСП взе предвид корекциите, извършени от програмните органи (на обща стойност 248,5 млн. евро).

Фигура 18 — Оценка на отражението на количествено измеримите грешки

Изчислен процент грешки (ELE)

Източник: ЕСП.

На [фигура 19](#) е показан делът в общия процент грешки на 44-те количествено измерими грешки, които ЕСП установи в допълнение към тези, открити или недостатъчно коригирани от одитните органи в същите операции.

Фигура 19 — Дял на откритите от ЕСП грешки в общия процент грешки

п. п. (процентни пунктове)

Източник: ЕСП.

Споделено управление

Недопустимите разходи са най-често откриваната от одитните органи грешка. ЕСП установи 24 случая на недопустими разходи, които не са били установени от одитните органи, въпреки че те са проверили същите операции. Основните причини за недопустимост на разходите са неспазване на правилата за допустимост на споразуменията за финансиране и грешки при изчисленията.

Дванадесет операции в извадката на ЕСП се отнасят до закупуването на ваксини и лекарства срещу COVID-19. Като част от работата си по тези операции ЕСП одитира и процедурите за възлагане на обществени поръчки, които Комисията е провела от името на държавите членки, за да сключи споразумения за закупуване. ЕСП установи няколко проблема, като например недостатъчна документация на преговорите с доставчиците относно реда и условията на договорите, включително цената и броя на дозите. Съгласно своята методология²⁶ ЕСП не остойности тези нередности. Тя отбелязва, че Решението на Общият съд на Европейския съюз от 14 май 2025 г.²⁷ относно публичния достъп до определени документи в контекста на обществените поръчки за ваксини срещу COVID-19 припомня изискването за прозрачност, което задължава институциите да изготвят и съхраняват документи, свързани с тяхната дейност, по непроизволен и предвидим начин, и постановява, че Комисията не е изпълнила задълженията си за добра администрация.

²⁶ ЕСП, *Quantification of public procurement errors*.

²⁷ *Решение* на Общият съд на Европейския съюз от 14 май 2025 г., *Stevi u The New York Times срещу Европейска комисия*, T-36/23, ECLI:EU:T:2025:483, в частност точки 59 и 85.

ЕСП установи три напълно **недопустими проекта** — два в Унгария и един в Чехия, и един частично недопустим проект в Португалия. За тези проекти е предоставена помощ, въпреки че те не отговарят на критериите на съответните покани за представяне на предложения.

В 15 одитирани процедури одиторите установиха случаи на неспазване на правилата на ЕС или националните правила за възлагане на **обществени поръчки** в Чехия, Германия, Гърция, Франция, Полша, Португалия, Румъния, Обединеното кралство, както и на равнището на Комисията по отношение на обществените поръчки за ваксини и лекарства срещу COVID-19. Бяха остойностени три случая, в т.ч. един случай, в който бенефициент не е извършил пазарно проучване. Одиторите не остойностиха 12 от 15-те случая, тъй като съгласно методологията на ЕСП те не са се отразили пряко върху извършеното плащане.

ЕСП установи четири проекта, нарушаващи правилата на ЕС за **държавна помощ** — два в Германия, един в Полша и един в Нидерландия. В един от случаите в Германия предоставената помощ надвишава разрешената интензитет на помощта.

От бенефициентите и програмните органи се изисква да поддържат адекватна одитна следа. ЕСП установи, че липсва подкрепяща информация или документация при осем от проверените операции. Тя остойности шест от тези грешки, тъй като нито програмните органи, нито бенефициентите можаха да представят **основни документи**, които да показват съответствие с условията за допустимост. В един от шестте случая в Нидерландия не беше доказано предоставянето на консултантски услуги.

Финансови инструменти

Финансовите инструменти представляват форма на подкрепа, подлежаща на възстановяване. При проверените от ЕСП осем операции, обхващащи 83 крайни получатели и две такси за управление, бяха установени шест крайни получатели, които са получили подкрепа, въпреки че или инвестират в недопустим икономически сектор, или не отговарят на критериите за допустимост (четири в Германия, един в Гърция и един в Унгария).

Операции, управлявани пряко или непряко от Комисията

ЕС откри и остойности четири грешки, при които Комисията е подпомагала пряко проекти чрез Европейската изпълнителна агенция за климата, инфраструктурата и околната среда (CINEA), Европейската изпълнителна агенция за образование и култура (EACEA) и ЕИБ. За един съфинансиран от Комисията (EACEA) проект декларираните разходи за персонал са в нарушение на договора за безвъзмездна финансова помощ. Бяха установени също недопустими разходи, включващи завишени разходи за персонал по една дейност, финансирана по програма „Еразъм+“ в Гърция и Португалия. Общият дял на остойностените случаи при пряко и непряко управление представлява около 0,7 процентни пункта в изчисления от ЕСП процент грешки.

Добро финансово управление

Бюджетът на ЕС трябва да се изпълнява по законосъобразен и редовен начин, както и в съответствие с изискването за добро финансово управление, което включва принципите на икономичност, ефикасност и ефективност. Съгласно РОР²⁸ държавите членки следва да спазват тези принципи при администрирането на фондовете по политиката на сближаване. При одита си ЕСП откри шест случая, при които тези принципи не са били спазени — един в Чехия, три в Италия и два в Полша. В два от случаите в Италия, отнасящи се до проекти по ЕФРР, ниската относителна тежест, определена за критерия цена в процедурите за обществени поръчки, възпрепятства постигането на икономическа ефективност.

Оценка на Европейската сметна палата относно дейността, извършена от одитните органи

ЕСП провери работата на 22 от общо 119 одитни органа в 15 държави членки и Обединеното кралство. В извадката на ЕСП са включени 30 пакета от документи за предоставяне на увереност (ПДПУ) под отговорността на тези органи. С изключение на един случай, одитните органи са докладвали на Комисията процент остатъчни грешки от 2 % или по-малко. Като се вземат предвид грешките, открити от Комисията, и одитните констатации на ЕСП, работата на одиторите по тазгодишната извадка показва, че процентът остатъчни грешки е над 2 % при 16 от 30-те проверени ПДПУ. Установените от ЕСП грешки е могло (и е следвало) да бъдат открити от одитните органи при извършените от тях проверки. Това намалява степента, в която Комисията може да разчита на резултатите от тяхната работа.

От 2017 г. насам ЕСП е класифицирала грешките като количествено измерими при 69 от 110-те ПДПУ, одитирани от ЕСП поне веднъж. Одиторите отбелязват, че делът на ПДПУ с процент остатъчни грешки над 2 % не е спаднал под 39 % от разходите в извадките на ЕСП. Това е показател за съществуващи недостатъци в работата на одитните органи, по отношение на които Комисията не е предприела достатъчни мерки в контекста на работата ѝ по предоставяне на увереност.

Дейност по предоставяне на увереност и докладване в годишните отчети за дейността на Комисията

ГД „Регионална и селищна политика“ заключава в своя ГОД, че като цяло по отношение на ЕФРР/КФ нивото на нередовните разходи в приетите отчети за 2024 г. продължава да бъде съществено въпреки резултатите от проверките и приложените корекции на равнище държави членки. ГД „Трудова заетост, социални въпроси и приобщаване“ заключава същото за ЕСФ/ИМЗ и ФЕПНЛ.

Както посочва в своя [преглед](#) относно рамката за предоставяне на увереност в областта на сближаването, ЕСП счита, че Комисията занижава докладваното ниво на грешки, въпреки че изразява съгласие с цялостното заключение на ЕСП, че разходите по политиката на сближаване са засегнати от съществено ниво от грешки.

В процеса на работа тази година ЕСП установи недостатъци в планирането и подготовката на одитната дейност на органите, като например слабости в подходите за формиране на извадки и непълни контролни листове. ЕСП установи един случай с оперативна програма в Унгария, за която се прилага корекция с единна ставка, при който при налагането на съгласуваната с Комисията корекция одитният орган отново не е проверил дали разходите са законосъобразни и редовни.

²⁸ Член 125 от РОР.

Какво препоръчва ЕСП

ЕСП отправя следните препоръки към Комисията:

- Да се изисква от одитните органи да подобряват капацитета си за контрол и разкриване на нередности. За тази цел Комисията следва да проверява дали те: а) планират правилно формирането на извадки; б) потвърждават, че съответствието с критериите за допустимост е доказано; и в) поддържат подходяща документация за осигуряване на одитна следа.
- Да се следи за това, когато са открити системни слабости в (оперативните) програми и са наложени корекции с единна ставка, органите на държавите членки да не използват механизма за корекция с единна ставка за избягване на отговорността да проверяват допустимостта на разходите, преди да ги декларират пред Комисията, и когато е необходимо, да извършват отделни събирания на вземания във връзка с неправомерно изплатено финансиране.

*Желаете ли да научите повече? Пълният текст на глава 6 от Годишния доклад на ЕСП за 2024 г. може да бъде намерен на нейния **уебсайт** (eca.europa.eu).*

Природни ресурси

Общо: 64,4 млрд. евро (33,7 % от разходите от бюджета на ЕС)

Какво одитира ЕСП

В настоящата глава са представени констатациите на ЕСП по отношение на функция 3 от многогодишната финансова рамка (МФР) „Природни ресурси и околна среда“. На [фигура 20](#) са представени обобщено основните дейности и разходи по тази функция през 2024 г.

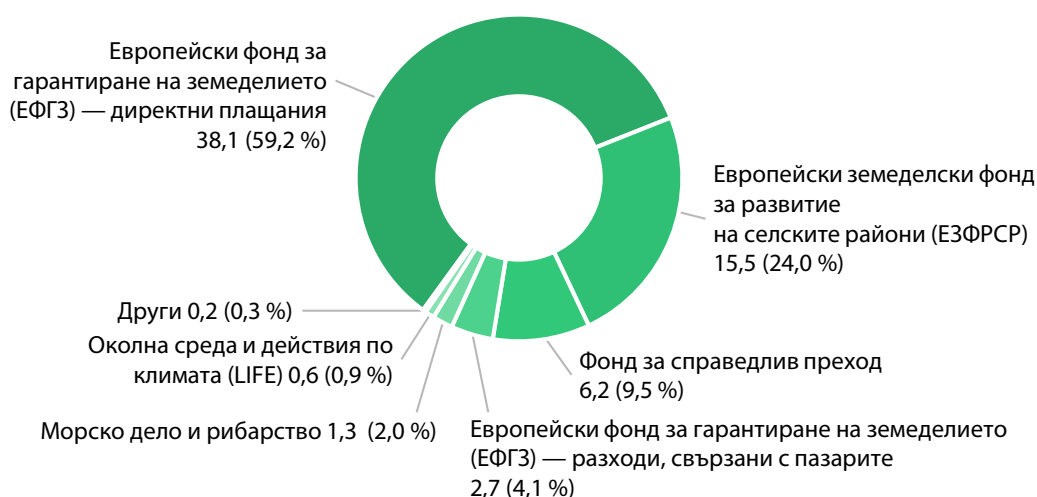
Фигура 20 — Плащания

Природни ресурси и околна среда
64,4 млрд. евро (33,7 % от разходите от бюджета на ЕС)

Плащания за 2024 г. — разбивка по фондове

(в млрд. евро)

Източник: ЕСП, въз основа на данни от консолидираните отчети на ЕС за 2024 г.

През 2024 г. най-голямата част (87,2 %) от разходите на ЕС по функция 3 от МФР са предназначени за общата селскостопанска политика (ОСП). За периода 2023—2027 г. ОСП има три общи цели²⁹:

- Да насърчава развитието на интелигентен, конкурентоспособен, устойчив и диверсифициран сектор на селското стопанство, гарантиращ дългосрочна продоволствената сигурност;
- Да подпомага и укрепва опазването на околната среда, включително биологичното разнообразие, и действията в областта на климата;
- Да укрепва социално-икономическата структура на селските райони.

²⁹ Член 5 от [Регламент \(ЕС\) 2021/2115](#) на Европейския парламент и на Съвета от 2 декември 2021 г. за установяване на правила за подпомагане за стратегическите планове, които трябва да бъдат изготвени от държавите членки по линия на общата селскостопанска политика (стратегически планове по ОСП).

Във функция 3 от МФР се включва и Фондът за справедлив преход (ФСП), който е създаден за периода 2021—2027 г. с цел да подпомогне населението и регионите, засегнати от прехода към неутралност по отношение на климата (9,7 % от плащанията по тази функция). Почти всички плащания по ФСП през 2024 г. представляват неуравнено авансово финансиране, което ЕСП не включва в своята одитна популация.

Тази функция от МФР обхваща също така разходите на ЕС по политиката в областта на морското дело и рибарството, финансирани чрез Европейския фонд за морско дело и рибарство (ЕФМДР), който се управлява от ГД „Морско дело и рибарство“ (MARE), както и по програма LIFE за околната среда и действията в областта на климата, за чието изпълнение отговарят ГД „Околна среда“ (ENV), ГД „Действия по климата“ (CLIMA) и ГД „Енергетика“ (ENER).

Констатации на ЕСП

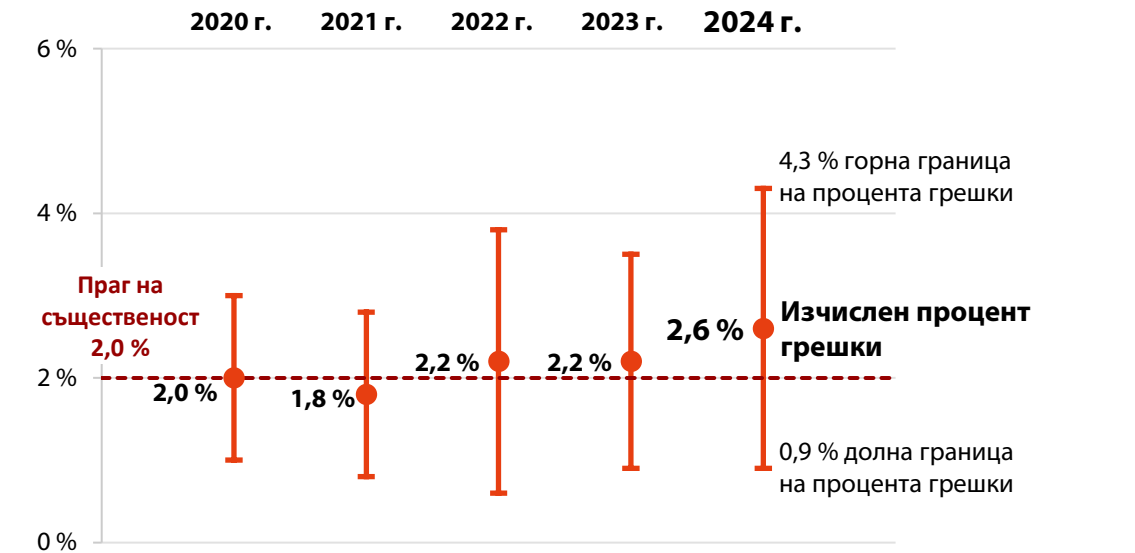
Резултати от тестването на операциите

Одитирана сума	Съществено ли е нивото на грешки?	Изчислен вероятен процент грешки
64,4 млрд. евро	Да	2,6 % (2023 г. — 2,2 %)

В 39 (17 %) от проверените 228 операции се съдържат грешки. Въз основа на остойностените от ЕСП общо 22 грешки процентът грешки е изчислен на 2,6 %. Вж. [фигура 21](#).

Фигура 21 — Резултати от тестването на операциите

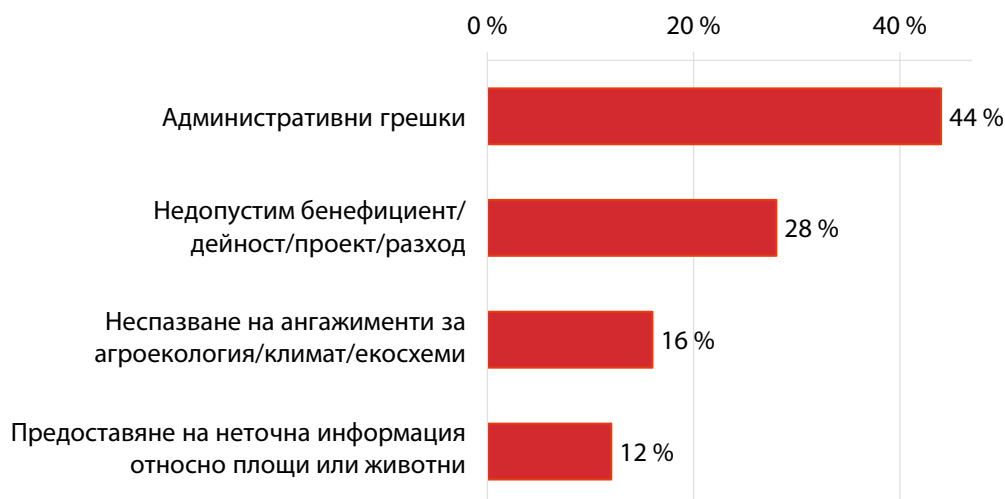
Изчислен процент грешки (ELE)

Източник: ЕСП.

На [фигура 22](#) е представена разбивка на изчисления от ЕСП процент грешки за 2024 г. по видове грешки.

Фигура 22 — Голяма част от изчисления процент грешки се дължи на административни грешки

Източник: ЕСП.

Резултатите на ЕСП сочат, че процентът грешки не е съществен при директните плащания (с изключение на екосхемите), които представляват 46 % от разходите по тази функция от МФР, но остава съществен при другите разходни области, взети заедно (екосхеми, развитие на селските райони, пазарни мерки, морско дело, рибарство, околна среда и действия в областта на климата), които представляват 54 % от разходите.

Директни плащания

При 65-те проверени операции за директни плащания (с изключение на екосхемите) ЕСП установи три количествено измерими грешки: две грешки, свързани със завишаване на декларираните площи или броя на животните по интервенцията за основно подпомагане на доходите за устойчивост и едно неправомерно плащане на помощ по схемата POSEI за най-отдалечените региони³⁰.

При тестваните 35 операции по екосхеми ЕСП установи осем количествено измерими грешки. Пет от тях са на равнището на крайните бенефициенти, в т.ч. две, свързани със завишаване на декларираната площ, две — с неспазване на изискванията по екосхемите или неправилно прилагане на правилата, и една — с недопустим бенефициент. Три грешки са на равнището на управляващия орган, като всички от тях се дължат на недостатъци в правната рамка или неправилно прилагане на правилата. Това показва цялостната сложност на екосхемите през първата година от изпълнението им.

³⁰ Програма от специфични мерки за отдалечените региони и за островите (POSEI). [Регламент \(ЕС\) № 228/2013](#) за определяне на специфични мерки за селското стопанство в най-отдалечените региони на Съюза.

Развитие на селските райони, пазарни мерки и други области на политика

По-долу е представен списък на проверените от ЕСП операции и остойностените от нея грешки:

- В проверените 41 операции за развитие на селските райони, свързани с площи или животни, две съдържат количествено измерими грешки: една, свързана със завишаване на декларираната допустима площ, и друга, свързана с неспазване на изискванията за хуманно отношение към животните в свинеферма.
- ЕСП провери 63 плащания за развитие на селските райони за инвестиционни проекти. ЕСП остойности грешките при шест плащания, при които бенефициентите са декларирали разходи или дейности, които не отговарят на условията за допустимост. В един случай грешката се дължи на това, че земеделският стопанин не е отговарял на условията за получаване на средства за инвестиции в непроизводствени дейности.
- В тестваните 14 операции в областта на пазарните мерки ЕСП остойности грешки в два случая.
- По отношение на областите морско дело и рибарство, околна среда и действия в областта на климата ЕСП провери 10 операции и установи една количествено измерима грешка при операция под споделено управление по ЕФМДР.

Годишни отчети за дейността и други въпроси, свързани с управлението

За 2024 г. ГД „Земеделие и развитие на селските райони“ е изчислила размера на сумата, изложена на риск при плащане, на около 2,8 % от разходите извън стратегическите планове по ОСП на стойност 12,5 млрд. евро, в т.ч. около 5,9 % за директни плащания, 2,8 % за мерки за развитие на селските райони и 2,0 % от 2,1 млрд. евро за пазарни мерки. Процентът за директните плащания не е сравним с този от предходните години, тъй като до голяма степен е свързан с подкрепата за най-отдалечените региони по схемата POSEI, която представлява едва около 1,2 % от директните плащания (0,5 млрд. евро).

За 2024 г. ГД „Земеделие и развитие на селските райони“ е комбинирала резултата за плащанията, основани на качеството на изпълнението, и тези, основани на съответствието, и е определила 77 % от разходите по ОСП като нискорискови, 10 % като среднорискови и 13 % като високорискови. За сравнение, в ГОД за 2024 г. същата генерална дирекция е отбелязала 69 % от разходите по ОСП за 2023 г. като нискорискови, а общо сумата, изложена на риск при плащане — като 1,9 % от разходите.

Годишен доклад за управлението и изпълнението (ГДУИ) на Комисията

Комисията вече не представя оценка на риска при плащане за функция „Природни ресурси“ в своя ГДУИ, тъй като само 23 % от разходите по функцията са обхванати от рамките за съответствие на ГД „Земеделие и развитие на селските райони“, ГД „Морско дело и рибарство“, ГД „Околна среда“ и ГД „Действия по климата“.

Преглед на новите системи за отчитане на изпълнението

Въз основа на извършеното проучване ЕСП установи, че системите за докладване на качеството на изпълнението на разплащателните агенции все още бяха в процес на разработване през 2024 г. Докато 18 разплащателни агенции са автоматизирали докладването на показатели за изпълнението, две от тях са докладвали, че използват ръчен или частично автоматизиран подход за изготвяне на някои ключови показатели за крайни продукти за своите годишни доклади за качеството на изпълнението (ГДКИ) за 2024 г. Поради продължаващия процес на разработване, усъвършенстваните информационни системи за изготвяне на ГДКИ все още не са преминали пълно изпитване, за да се провери съответствието им с международните стандарти за информационна сигурност (ISO 27001).

Резултатите от прегледа на ЕСП показват, че в по-голямата си част годишното докладване за качеството на изпълнението е въведено съгласно планираното. ЕСП не установи проблеми с докладваните данни. По отношение на разработването и въвеждането на системи за осигуряване на това докладване, правилното функциониране на ИТ системите като цяло е част от критериите за акредитация на разплащателните агенции и координиращите органи. Това включва и системите за докладване на качеството на изпълнението, които попадат в техния обхват. Държавите членки следва да осигурят необходимата сертификация на системите за управление на сигурността на информацията и да следят за правилното функциониране на тези системи.

Какво препоръчва ЕСП

Комисията следва да предостави допълнителна подкрепа на държавите членки за разработването на схеми с по-ниска сложност. Тя следва да направи това, без да възпрепятства амбициите на държавите членки, като споделя знанията и експертния опит, придобити при прилагането на първоначалните схеми за периода 2023—2027 г.

*Желаете ли да научите повече? Пълният текст на глава 7 от Годишния доклад на ЕСП за 2024 г. може да бъде намерен на нейния **уебсайт** (eca.europa.eu).*

Миграция и управление на границите Сигурност и отбрана

Общо: 5,5 млрд. евро (2,9 % от разходите от бюджета на ЕС)

Какво одитира ЕСП

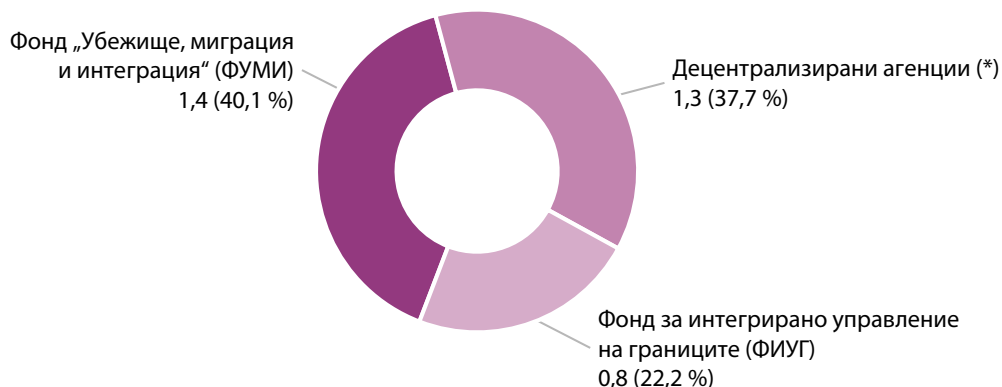
В настоящата глава са представени констатациите на ЕСП по отношение на функция 4 „Миграция и управление на границите“ и функция 5 „Сигурност и отбрана“ от многогодишната финансова рамка (МФР). На [фигура 23](#) и [фигура 24](#) са представени обобщено основните дейности и разходи по тези функции през 2024 г.

Миграция и управление на границите

Фигура 23 — Плащания — Миграция и управление на границите

Плащания за 2024 г. — разбивка по фондове

(в млрд. евро)

(*) ЕСП докладва относно плащанията към децентрализираните агенции на ЕС отделно в своя Годишен доклад относно агенциите на ЕС.

Източник: ЕСП, въз основа на данни от консолидираните отчети на ЕС за 2024 г.

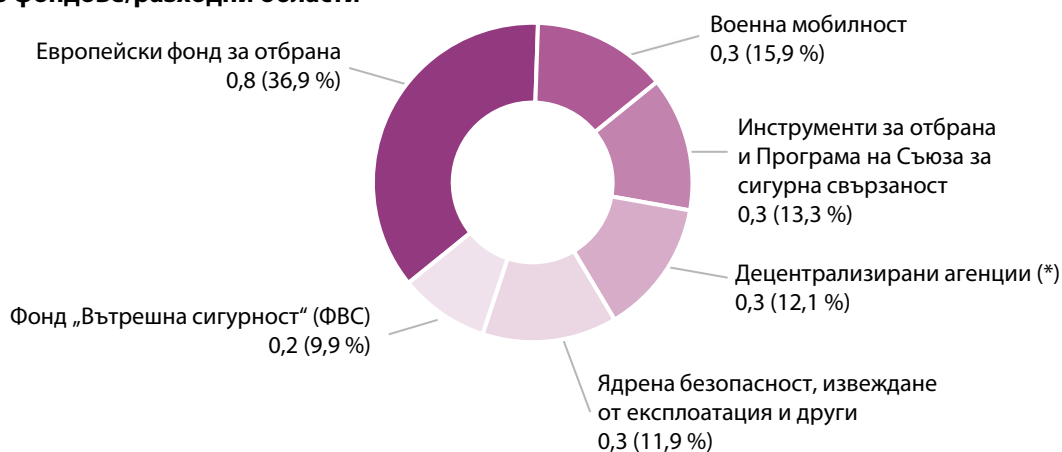
Значителна част от разходите по функция 4 „Миграция и управление на границите“ са свързани с приключването на проектите и програмите по предходната МФР за периода 2014—2020 г. по фонд „Убежище, миграция и интеграция“ (ФУМИ) и фонд „Вътрешна сигурност“ — Инструмент за външните граници и визите (ФВС — „Външни граници и визи“). Тези фондове понастоящем са в процес на приключване и са заменени в МФР за периода 2021—2027 г. съответно от нов ФУМИ и от Инструмента за финансова подкрепа за управлението на границите и визовата политика (ИУГВП) на Фонда за интегрирано управление на границите.

Друга съществена разходна област за функция 4 от МФР е финансирането на децентрализираните агенции ([Европейската агенция за гранична и брегова охрана \(Фронтекс\)](#), [Агенцията на Европейския съюз в областта на убежището \(EUAА\)](#) и [Агенцията на Европейския съюз за оперативното управление на широкомащабни информационни системи в пространството на свобода, сигурност и правосъдие \(eu-LISA\)](#)).

Фигура 24— Плащания — Сигурност и отбрана

Плащания за 2024 г. — разбивка по фондове/разходни области

(в млрд. евро)

(*) ЕСП докладва относно плащанията към децентрализираните агенции на ЕС отделно в своя Годишен доклад относно агенциите на ЕС.

Източник: ЕСП, въз основа на данни от консолидираните отчети на ЕС за 2024 г.

Компонентът „сигурност“ обхваща финансирането по фонд „Вътрешна сигурност“ (ФВС) за периода 2021—2027 г. и приключването на проектите и схемите, финансирани по Инструмент „Полиция“ на Фонд „Вътрешна сигурност“ (ФВС – П) за периода 2014—2020 г. Този компонент включва и финансиране за извеждане от експлоатация на ядрени съоръжения в България, Литва и Словакия, както и финансиране за децентрализираните агенции на ЕС в областта на сигурността. Компонентът „отбрана“ включва Европейската програма за промишлено развитие в областта на отбраната (EDIDP) и Европейския фонд за отбрана, които подпомагат съвместни проекти в областта на отбраната на всички етапи от научноизследователската и развойната дейност и се управляват от генерална дирекция „Отбранителна промишленост и космическо пространство“ на Европейската комисия (DEFIS). По този компонент се подпомага и военната мобилност чрез специален бюджет в рамките на Механизма за свързване на Европа, който се отнася до адаптирането на отсечки от трансевропейската транспортна мрежа за двойна употреба на инфраструктурата за граждански и военни цели. По Европейския фонд за отбрана се финансират също специфични проекти, свързани с военна мобилност.

Изпълнение на програми със споделено управление

Управлението на по-голямата част от средствата по ФУМИ и ФВС за периода 2014—2020 г., както и на по-голямата част от финансирането по ФУМИ, ИУГВП и ФВС за периода 2021—2027 г., е споделено между държавите членки (или четирите асоциирани към Шенген държави) и генерална дирекция „Миграция и вътрешни работи“ на Комисията (HOME). При този начин на управление държавите членки изпълняват многогодишни програми, които са одобрени от Комисията. Разглеждани кумулативно, от 2020 г. насам държавите членки са засилили изпълнението на програмите за периода 2014—2020 г. Въпреки това значителна част от финансирането все още не е уравнена (12 % за ФУМИ и 16 % за ФВС).

Констатации на ЕСП

Редовност на операциите

От проверените 23 операции осем са засегнати от грешки. ЕСП остояности три от тези грешки, които имат финансово отражение върху разходите, отнесени към бюджета на ЕС. Грешките са свързани с разходи, които попадат извън периода на изпълнение, използване на финансирането не по предназначение, липса на основни оправдателни документи и други видове недопустими разходи.

ЕСП установи също така седем случая на неспазване на правните и финансовите изисквания, които обаче нямат финансово отражение за бюджета на ЕС. Те са свързани например с недостатъци в процедурите за отпускане на безвъзмездна финансова помощ, незадоволителен мониторинг на проектите, използване на финансиране от ЕС не изцяло по предназначение и слабости при възлагането на обществени поръчки.

ЕСП установи и две операции от извадката, които не са в съответствие с принципите на добро финансово управление, въпреки че не са засегнати от грешки във връзка с редовността на разходите. При тях е констатирана недостатъчна защита на финансираното от ЕС оборудване и възстановяване на данъка върху добавената стойност на публични органи над размера на извършените разходи, което противоречи на насоките на Комисията.

Някои международни организации предоставиха на ЕСП само ограничен временен достъп до документи в електронен вид и в режим само за четене, без да ги предадат на одиторите. Това възпрепятства планирането, изпълнението и контрола на качеството при одита на ЕСП. В периода след извършването на конкретната одитна дейност и преди приключването на целия одит, всички международни организации с изключение на една разрешиха изтеглянето на изискваните документи, но на доброволни начала като част от пилотен проект. Ето защо ЕСП счита, че този проблем не е разрешен ефективно.

Проверка на елементи на системите за вътрешен контрол

Петте одитни органа, проверени от ЕСП, са разработили и въвели подробни процедури с достатъчно добро качество за целите на докладването на резултатите от дейността си в годишния доклад за контрола. ЕСП обаче установи, че финландският одитен орган не е извършил одити на операциите във връзка с разходите, представени в годишните отчети на ФУМИ. Въпреки че е знаела за това, Комисията е приела становището на одитния орган и е изплатила окончателното салдо, без да проведе съгласувателна процедура. ЕСП установи също така, че шведският одитен орган не е извършил нито един одит на системите за одитирания финансов период. В резултат на това, въпреки че и двата одитни органа са издали одитни становища без резерви, части от тези становища не са подкрепени от достатъчна одитна дейност, което създава риск от намаляване на нивото на предоставената увереност.

ЕСП избра за проверка 14 одитни досиета от същите пет одитни органа. Беше установено, че одитните органи са разполагали с подробни одитни програми и са използвали контролни листове, за да обосноват своите заключения. ЕСП обаче откри някои недостатъци.

Годишни отчети за дейността и други въпроси, свързани с управлението

За финансовата 2024 година ЕСП разгледа Годишния отчет за дейността (ГОД) на ГД „Миграция и вътрешни работи“.

ЕСП установи, че оценките на ГД „Миграция и вътрешни работи“ за общия риск при плащане и при приключване са изчислени и отчетени в съответствие с вътрешната методология. От разходите за 2024 г. (3,5075 млрд. евро) ГД „Миграция и вътрешни работи“ оценява общата сума, изложена на риск при плащане, на 44,6 млн. евро (1,3 %), а общият риск при приключване е изчислен на 41,0 млн. евро, като се взема предвид изчисленото отражение на бъдещите корекции в размер на 3,6 млн. евро.

Какво препоръчва ЕСП

ЕСП отправя следните препоръки към Комисията:

- Да се предприемат допълнителни действия, за да се гарантира, че международните организации предоставят пълен достъп до необходимите документи;
- Да се предоставят допълнителни насоки на държавите членки относно приложимите правила за процедурите за представяне на предложения; и
- Да се проследяват действията за преодоляване на недостатъците в работата на одитните органи.

Желаете ли да научите повече? Пълният текст на глава 8 от Годишния доклад на ЕСП за 2024 г. може да бъде намерен на нейния **уебсайт** (eca.europa.eu).

Съседните региони и светът

Общо: 15,4 млрд. евро (8,0 % от разходите от бюджета на ЕС)

Какво одитира ЕСП

Тази разходна област включва няколко инструмента за финансиране, по-големите от които са Инструментът за съседство, сътрудничество за развитие и международно сътрудничество — Глобална Европа („ИССРМС — Глобална Европа“)³¹, бюджетът за хуманитарна помощ и Инструментът за предприсъединителна помощ.

Фигура 25 — Разбивка на плащанията по фондове

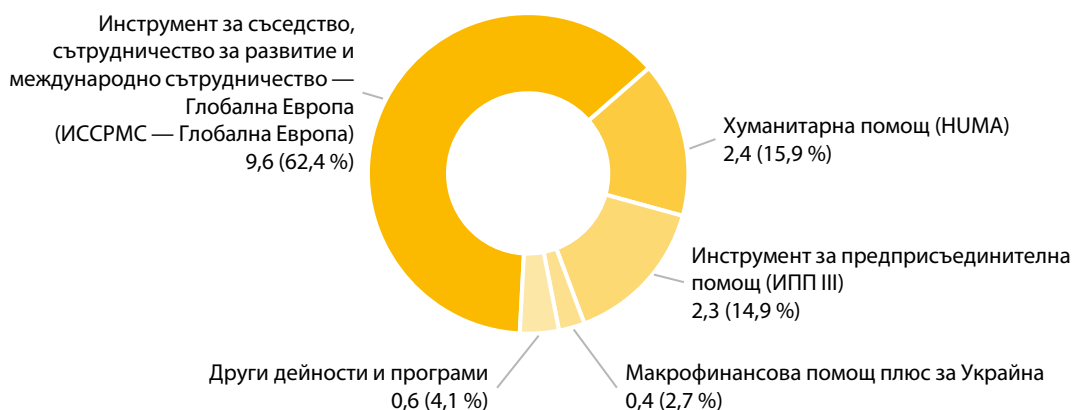
Съседните региони и светът

15,4 млрд. евро (8,0 % от разходите от бюджета на ЕС)

Плащания за 2024 г. — разбивка по фондове

(в млрд. евро)

Източник: ЕСП, въз основа на данни от консолидираните отчети на ЕС за 2024 г.

Общата цел на ИССРМС — Глобална Европа е да утвърждава и насърчава ценностите, принципите и основните интереси на ЕС в световен мащаб, както и да подкрепя развитието на многостранно сътрудничество и засилено партньорство с държавите извън ЕС. Инструментът ИССРМС — Глобална Европа обединява 11 предишни инструмента за МФР за периода 2021—2027 г., включително Европейския инструмент за съседство и Европейските фондове за развитие (последните са извън бюджета на ЕС).

Също така ЕС предоставя съобразена с конкретните потребности хуманитарна помощ за хора, пострадали от естествени природни бедствия или такива, причинени от човека, като обръща специално внимание на най-уязвимите лица.

³¹ Регламент (ЕС) 2021/947 за създаване на Инструмента за съседство, сътрудничество за развитие и международно сътрудничество — Глобална Европа.

Основната цел на Инструмента за предприсъединителна помощ е да подпомага държавите бенефициенти в приемането и осъществяването на необходимите реформи за постигане на съответствие с ценностите на ЕС с оглед на бъдещото им членство, като по този начин допринася за тяхната стабилност, сигурност и просперитет.

Основните генерални дирекции (ГД) и служби, натоварени с изпълнението на външните дейности на ЕС, са генерална дирекция „Политика за съседство и преговори за разширяване“ (NEAR), генерална дирекция „Международни партньорства“ (INTRA), генерална дирекция „Европейска гражданска защита и европейски операции за хуманитарна помощ“ (ECHO) и Службата за инструментите в областта на външната политика (FPI). От 1 февруари 2025 г. ГД „Политика за съседство и преговори за разширяване“ (NEAR) е разделена на две отделни генерални дирекции: ГД „Разширяване и източно съседство“ (ENEST) и ГД „Близък изток, Северна Африка и Персийски залив“ (MENA).

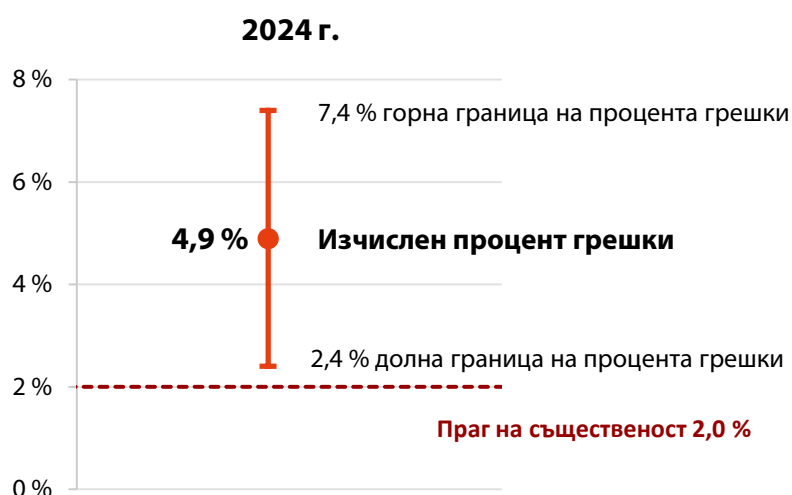
През 2024 г. плащанията по функция „Съседните региони и светът“ възлизат на 15,4 млрд. евро (авансови, междинни и окончателни плащания) и са извършени по няколко инструмента и чрез различни начини на изпълнение. Те включват договори за строителство/доставки/услуги, безвъзмездна финансова помощ, специални заеми, гаранции по заеми и финансово подпомагане, бюджетна подкрепа и други целеви форми на бюджетна помощ в държави извън ЕС. Общият размер на плащанията по тази функция е нараснал от 15,2 млрд. евро през 2023 г. на 15,4 млрд. евро през 2024 г.

Констатации на ЕСП

За 2024 г., за разлика от предходни години, ЕСП предоставя отделна специфична оценка на редовността на операциите по функция 6 от МФР „Съседните региони и светът“. От проверените 137 операции в 56 (40,9 %) се съдържат грешки. Въз основа на стойностите от ЕСП общо 42 грешки процентът грешки е изчислен на 4,9 %.

Фигура 26 — Резултати от тестването на операциите

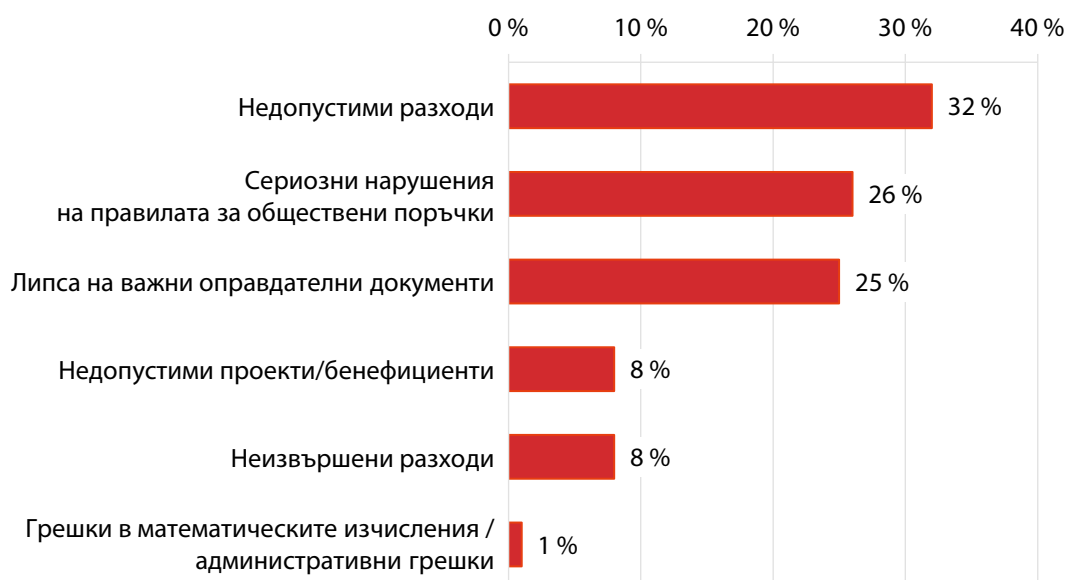
Изчислен процент грешки (ELE)

Източник: ЕСП.

На следващата фигура е представена разбивка на изчисления процент грешки по видове грешки:

Фигура 27 — Разбивка на изчисления процент грешки по видове грешки

Източник: ЕСП.

ЕСП установи различни видове грешки, засягащи множество операции, които се повтарят в продължение на няколко одитни години. Основните видове грешки са:

- „каскадно“ прехвърляне на непреки разходи за сметка на ЕС (т.е. отчитане на непреки разходи на организациите изпълнители като част от преките разходи на бенефициента, в допълнение към непреките разходи, които вече са начислени от бенефициента). ЕСП е отправила препоръка относно тази каскадна структура на изпълнение в своя специален доклад относно здравните системи в държавите партньори³²;
- включване на недопустими разходи за възнаграждения, като напр. провизии и непреки разходи;
- прилагане на неправилни обменни курсове;
- нарушения на правилата за обществени поръчки; и
- уравниване на авансови плащания, заявени като извършени разходи.

³² Специален доклад 18/2024 на ЕСП „Финансова подкрепа от ЕС за системите за здравеопазване в избрани държави партньори — следват се стратегическите цели от общ характер, но координацията и устойчивостта на интервенциите не е оптимална“, препоръка 4.

Както и в предходни години, голяма част от установените от ЕСП грешки се отнасят до договори, изпълнявани при непряко управление от организации, за които се извършва оценка по стълбове (международни организации, международни финансови институции и държавни агенции). За такива договори Комисията приема разходите въз основа на финансов отчет и декларация за управлението. Последната представлява собствена декларация от организацията, за която се извършва оценка по стълбове, в която се удостоверява, че съдържащата се финансова информация е правилно представена, пълна и точна и е в съответствие със задълженията, определени в договора. От остойностените от ЕСП 42 грешки 26 са свързани с такива договори и представляват 3,1 процентни пункта от изчисления процент грешки.

В 10 случая на количествено измерими грешки Комисията е разполагала с достатъчно информация, за да предотврати или да открие и коригира грешките преди одобряването на разходите. Ако Комисията беше използвала правилно цялата информация на нейно разположение, размерът на изчисления процент грешки щеше да бъде с 1,4 процентни пункта по-нисък.

ЕСП установи също 34 случая на неспазване на правните и финансовите изисквания, въпреки че това няма пряко финансово отражение за бюджета на ЕС.

Годишни отчети за дейността и други въпроси, свързани с управлението

ЕСП провери Годишния отчет за дейността (ГОД) на ГД „Европейска гражданска защита и европейски операции за хуманитарна помощ“. Одиторите разгледаха по-специално дали в своя ГОД тази генерална дирекция е представила информацията относно редовността в съответствие с указанията на Комисията и дали е приложила последователно методологията за изчисляване на бъдещи корекции и събиране на вземания. От общия размер на приетите разходи през 2024 г. (3,605 млрд. евро) ГД „Европейска гражданска защита и европейски операции за хуманитарна помощ“ оценява общата сума, изложена на риск при плащане, на 15,56 млн. евро (0,43 %). Тя изчислява стойността на корекциите, произтичащи от нейните проверки през последващите години, на 3,5 млн. евро (0,1 % от общия размер на съответните разходи). Генералният директор на ГД „Европейска гражданска защита и европейски операции за хуманитарна помощ“ декларира, че финансовият риск на генералната дирекция е под прага на същественост от 2 % от общия размер на приетите разходи.

Извършеният от ЕСП преглед на ГОД на ГД „Международни партньорства“ за 2024 г. е представен подробно в Годишния доклад на ЕСП относно дейностите, финансирани от Деветия, Десетия и Единадесетия Европейски фонд за развитие.

ЕСП разгледа информацията в ГДУИ на Комисията за 2024 г. относно изчисления риск при плащане в областите на политика по функция „Съседните региони и светът“ от МФР. Комисията е изчислила риск при плащане в размер на 0,8 % за тази функция от МФР. Този процент е под определения от ЕСП диапазон на доверителния интервал и под прага на същественост.

Като цяло одитните доказателства, които ЕСП получи и представя в настоящата глава, показват, че процентът грешки при разходите в областта „Съседните региони и светът“ е съществен. По отношение на тази функция от МФР извършеното от ЕСП тестване на операциите показва, че изчисленият общ процент грешки е в размер на 4,9 %.

Какво препоръчва ЕСП?

ЕСП отправя следните препоръки към Комисията:

- Да се следи за това бенефициентите да спазват договорните ограничения за непреки разходи;
- Да се формулират ясни и последователни определения за „провизия“ в договорните условия и насоките; и
- Да се опростят и стандартизират правилата за превалутирание в договорите за безвъзмездна финансова помощ.

*Желаете ли да научите повече? Пълният текст на глава 9 от Годишния доклад на ЕСП за 2024 г. може да бъде намерен на нейния **уебсайт** (eca.europa.eu).*

Европейска публична администрация

Общо: 13,3 млрд. евро (6,9 % от разходите от бюджета на ЕС)

Какво одитира ЕСП

В настоящата глава са представени констатациите на ЕСП по отношение на функция 7 от многогодишната финансова рамка (МФР) „Европейска публична администрация“. На [фигура 28](#) са представени обобщено разходите на институциите и органите на ЕС по тази функция през 2024 г.

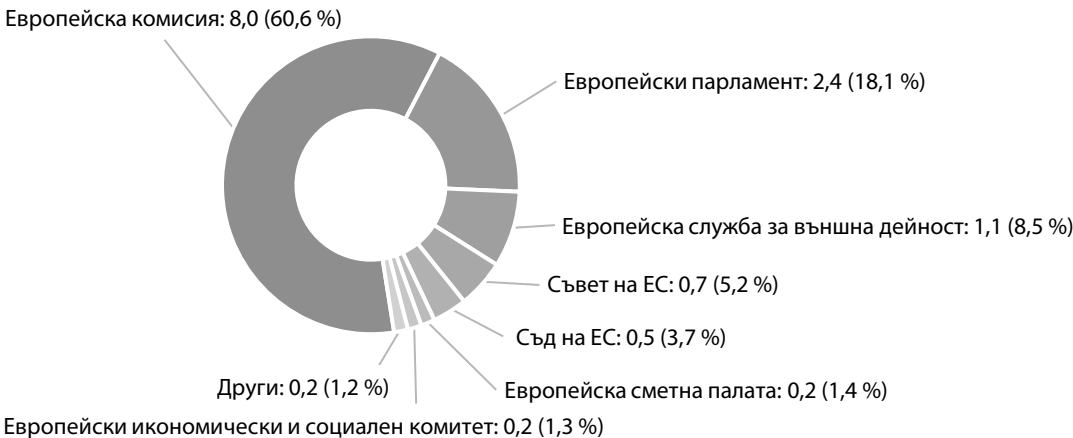
Фигура 28 — Плащания

Европейска публична администрация
13,3 млрд. евро (6,9 % от разходите от бюджета на ЕС)

(в млрд. евро)

Разбивка на плащанията за 2024 г. по институции

Източник: ЕСП, въз основа на данни от консолидираните отчети на ЕС за 2024 г.

В административните разходи се включват разходи за човешки ресурси, в т.ч. пенсии, които през 2024 г. представляват около 69 % от общия им размер, и разходи за сгради, оборудване, енергия, комуникации и информационни технологии. Дългогодишната работа на ЕСП показва, че разходите в тази област като цяло се характеризират с ниско ниво на риск.

Констатации на ЕСП

Одитирана сума	Съществено ли е нивото на грешки?
13,3 млрд. евро	Не — нивото на грешки не е съществено (подобно на 2023 г.).

ЕСП установи, че в 16 (или 23 %) от проверените 70 операции се съдържат грешки. ЕСП изразява констатации и оценки по отношение на Европейския парламент, Европейската комисия и Европейската служба за външна дейност.

ЕСП не установи съществени проблеми по отношение на Съвета на Европейския съюз, Съда на Европейския съюз, Европейския икономически и социален комитет, Европейския комитет на регионите, Европейския омбудсман и Европейския надзорен орган по защита на данните. Външният одитор на ЕСП не докладва за значителни проблеми.

Европейски парламент

През 2024 г. ЕСП провери 15 операции. Както ЕСП вече докладва — за последен път в своя Годишен доклад за 2023 г. — вътрешните правила³³ за управление на бюджетните кредити на политическите групи, приети от Бюрото на Европейския парламент, не са изцяло в съответствие с Финансовия регламент, тъй като разрешават да се използват процедури на договаряне при възлагане на обществени поръчки с висока стойност, вместо открити или ограничени процедури и по този начин ограничават конкуренцията.

Като част от извадката си ЕСП провери една политическа група, която е възложила три такива договора с висока стойност. При два от тези случаи тя не е спазила правилата на Европейския парламент, тъй като не е потърсила достатъчно оферти. В един случай политическата група е удължила срока на едно рамково споразумение с 18 месеца при по-високи единични цени. ЕСП счита, че това изменение е ограничило конкуренцията. ЕСП констатира и други грешки в разходите, декларирани от политическата група, във връзка с искането за възстановяване на ДДС и използването на единна ставка за възстановяване на пътните разходи на служители, надвишаваща действителните разходи. ЕСП докладва за същите проблеми в своя [Годишен доклад за 2022 г.](#)

Във Финансовия регламент се посочва, че европейските политически партии могат да получават финансиране от бюджета на ЕС предвид приноса им за формирането на европейско политическо съзнание и за изразяването на политическата воля на гражданите на Съюза. Виждането на ЕСП е, че правното основание, съгласно което се определя дали разходите са допустими, няма еднозначно тълкуване. Беше одитирана една такава операция, при която недопустимите разходи, първоначално заявени от политическата партия, вече са били събрани от Парламента.

При другите 13 операции, които ЕСП провери, бяха установени слабости в две процедури за възлагане на обществени поръчки, ръководени от Европейския парламент. Едната се отнася до договор за ИТ с 6-годишен срок, за който няма достатъчна обосновка — съгласно Финансовия регламент срокът на такива договори обикновено не може да надхвърля 4 години, освен в надлежно обосновани случаи.

Европейска комисия

При 25-те плащания, които ЕСП провери, бяха констатирани осем количествено неизмерими грешки, включително четири, свързани с изплащането на заплати и пенсии. При три от тези случаи в пенсионните досиета липсваше актуално удостоверение за живот за партньора на пенсионираното лице. Такива удостоверения са необходими, за да се потвърди, че правото на надбавки продължава да е валидно. Понастоящем Комисията разработва нова система, с която се цели да се подобрят проверките на правата.

По отношение на една сделка за ИТ услуги Комисията не е определила ясно в документацията за обществената поръчка изискванията за образование и сертифициране за целите на определяне на дневната ставка.

³³ Правила относно бюджетна позиция 400, последно изменени на 15 юли 2024 г.

Една от операциите се отнася до извършено от Комисията плащане в размер на 85 млн. евро във връзка със запазването на правото на ползване на продадени от нея сгради, намиращи се в Брюксел. Това е първата от три годишни вноски по договор, подписан през април 2024 г., който се отнася до продажба на 23 сгради за 900 млн. евро и запазване на правото на ползване на 17 от тях за периоди до 2029 г. Договорът за продажба и запазване на правото на ползване е сключен след публикуването на покана за представяне на предложения от страна на Комисията, в отговор на която е получена само една оферта от белгийско държавно предприятие, което е представило индикативна оферта, преди Комисията да стартира поканата. Съгласно поканата за представяне на предложения оферентите е следвало да представят банкова гаранция на стойност 80 млн. евро с валидност шест месеца с цел да заявят ангажимента си за сключване на договор, включително за запазване на правото на ползване. Единственият оферент е представил гаранция, издадена от самия него, с валидност само два месеца. Комисията е приела гаранцията и е сключила договора в рамките на двумесечния ѝ срок на валидност. ЕСП установи, че гаранцията не изпълнява първоначалните изисквания, определени в поканата за представяне на предложения. Тя отбелязва също така, че комисията за оценка на офертите на Европейската комисия не е била достатъчно независима, тъй като всички нейни членове са били подчинени на отговорния разпоредител с бюджетни кредити.

Европейска служба за външна дейност

ЕСП провери 15 плащания и установи две количествено измерими грешки. Една от тях засяга значително изменение на договор, за което не е проведена валидна процедура за обществена поръчка и не са приложени последващи мерки за публичност. Другата грешка се отнася до използван неправилен обменен курс при вписването на плащане за наем.

Какво препоръчва ЕСП?

ЕСП отправя следните препоръки към Комисията:

- Да се засили контролът преди възлагането на обществени поръчки за ИТ услуги от Комисията; и
- Да се засили независимостта на комисиите за оценка на офертите по отношение на операции, включващи продажба на недвижимо имущество.

*Желаете ли да научите повече? Пълният текст на глава 10 от Годишния доклад на ЕСП за 2024 г. може да бъде намерен на нейния **уебсайт** (eca.europa.eu).*

Механизъм за възстановяване и устойчивост

Общо: 59,9 млрд. евро

Какво одитира ЕСП

Механизмът за възстановяване и устойчивост (МВУ) е създаден с [Регламент \(ЕС\) 2021/241](#) (наричан по-нататък „Регламентът“), който влиза в сила на 19 февруари 2021 г. През февруари 2023 г. в Регламента са направени изменения, чрез които се дава възможност на държавите членки да включат глава за плана REPowerEU в своите национални планове за възстановяване и устойчивост (ПВУ)³⁴. През февруари 2024 г. в Регламента е въведено още едно изменение³⁵, съгласно което държавите членки могат да включат като прогнозни разходи в своите ПВУ размера на паричната вноска за целите на създаването на платформа за стратегически технологии за Европа (STEP). МВУ подкрепя реформи и инвестиции в държавите членки от началото на пандемията от COVID-19 през февруари 2020 г. (от 1 февруари 2022 г. в случая на REPowerEU) и ще продължи да се изпълнява до 31 декември 2026 г.

Комисията изпълнява МВУ в режим на пряко управление, което означава, че тя носи пряка отговорност за изпълнението на инструмента. Плащанията по МВУ зависят от задоволителното изпълнение от държавите членки на ключовите етапи и целите, определени в приложенията към съответното Решение за изпълнение на Съвета (РИС), с което се одобрява техният ПВУ³⁶. Изисква се също така да не са отменени мерки, свързани с ключови етапи или цели, които по-рано са били изпълнени задоволително, както и да не е нарушен принципът на избягване на двойно финансиране. Условието за допустимост, определени в [Регламента](#), включват спазване на периода на допустимост и на принципа за ненанасяне на значителни вреди, както и изискване да не се заместват периодични национални бюджетни разходи (освен в надлежно обосновани случаи)³⁷. Държавите членки са длъжни да следят за това средствата да се усвояват в съответствие с приложимото право на ЕС и националното право, по-специално по отношение на предотвратяването, разкриването и коригирането на измами, корупция и конфликти на интереси.

До края на 2024 г. Комисията е извършила 65 плащания на безвъзмездна финансова помощ (едно през 2021 г., 13 през 2022 г., 23 през 2023 г. и 28 през 2024 г.) на обща стойност 178,5 млрд. евро. Това означава, че тя е изплатила едва 50 % от общия размер на наличните средства, като се има предвид, че остават по-малко от две години до края на периода на изпълнение на МВУ през декември 2026 г. Не е налична информация относно общия размер на средствата, изплатени от държавите членки на крайните получатели³⁸.

Разходите по МВУ за 2024 г. възлизат на 59,9 млрд. евро. Одитът на ЕСП обхваща всички 28 плащания на безвъзмездна финансова помощ на обща стойност 53,5 млрд. евро и уравниването на авансовото финансиране в размер на общо 6,4 млрд. евро. В обхвата на одита на ЕСП не са включени редовността на разходите, извършени от крайните получатели, и компонентът за заеми на МВУ.

³⁴ [Регламент \(ЕС\) 2023/435](#).

³⁵ [Регламент \(ЕС\) 2024/795](#).

³⁶ [Регламент \(ЕС\) 2021/241](#), член 24, параграф 2.

³⁷ [Пак там](#), член 5, член 9, член 17, параграф 2 и член 24, параграф 3.

³⁸ [Специален доклад 13/2024 на ЕСП](#). „Усвояване на средствата по Механизма за възстановяване и устойчивост — процесът напредва, но със закъснения и рискове за приключването на мерките и съответно за постигането на целите на Механизма“, точки 53—54.

Констатации на ЕСП

Одитирана сума	Съществено ли е нивото на грешки?
59,9 млрд. евро	2024 г. — Общото отражение на констатираните от ЕСП грешки е съществено, но те не са широко разпространени

Предвид естеството на модела на разходване на средства по МВУ и факта, че методологията на Комисията за спиране на плащанията³⁹ зависи от редица оценки, които потенциално могат да доведат до различни тълкувания, ЕСП не изчислява процент грешки, подобен на този за други разходни области на ЕС.

Изпълнението на някои ключови етапи/цели не е задоволително

Регламентът не предвижда критерии за тълкуване на това кога изпълнението на ключовите етапи и целите е „задоволително“. При извършването на тази оценка Комисията приема минимални отклонения по отношение на съдържанието, формата, графика и сумите⁴⁰. ЕСП отбелязва, че при критериите от качествен характер тази оценка се основава на редица преценки, което води до няколко възможни тълкувания относно това дали ключовите етапи или целите са изпълнени задоволително. При проверките на ЕСП бяха установени шест ключови етапа и цели във връзка със пет плащания, които не са изпълнени задоволително. Одиторите констатираха, че не всички елементи, изисквани за съответния ключов етап или цел, са били изпълнени, и че тези липсващи елементи са над минималното допустимо отклонение. ЕСП счита, че е налице тенденция за увеличаване на цялостното финансово отражение на констатациите от количествен характер.

³⁹ COM (2023) 99 final, приложение II към съобщението на Комисията до Европейския парламент и Съвета „Механизъм за възстановяване и устойчивост: две години по-късно — единствен по рода си инструмент в основата на екологичната и цифровата трансформация на ЕС“.

⁴⁰ Пак там, приложение I.

Фигура 29 — Видове констатации, свързани с условията за плащане и допустимост

Източник: ЕСП.

Първото плащане по МВУ към Полша включва два ключови етапа, които имат за цел да се укрепи независимостта и безпристрастността на съдилищата чрез реформиране на дисциплинарния режим за съдиите и по този начин да се подобри съдебната защита. ЕСП констатира сериозни слабости при назначаването на съдиите. Въпреки това, поради факта, че все още е в ход дело С-517/24 на Съда на Европейския съюз във връзка с преюдициално запитване, пряко свързано с този въпрос, на този етап ЕСП не прави заключение относно това дали изпълнението на тези два ключови етапа е задоволително. Такова задоволителното изпълнение е предварително условие за всяко плащане по МВУ към Полша.

Двойно финансиране

Регламентът се позовава на традиционното основано на разходите определение за двойно финансиране⁴¹, въпреки че плащанията по МВУ не се извършват с цел възстановяване на направените допустими разходи, а за възнаграждаване на задоволителното изпълнение на ключовите етапи и целите⁴². При МВУ случаи на двойно финансиране могат да възникнат, когато едни и същи разходи, свързани с даден ключов етап или цел, се финансират два пъти и/или когато едни и същи крайни продукти/резултати се декларират и следователно се финансират два пъти. Един и същ резултат не следва да бъде финансиран два пъти от бюджета на ЕС, дори ако един от съответните инструменти за финансиране не се основава на извършените разходи. ЕСП установи един случай на двойно финансиране в Хърватия.

⁴¹ Регламент за МВУ, член 9.

⁴² Специален доклад 22/2024 на ЕСП „Двойно финансиране от бюджета на ЕС — в системите за контрол липсват важни елементи за намаляване на повишения риск, произтичащ от специфичния начин на финансиране по МВУ, при който няма обвързаност с разходите“, точка 101.

Отмяна на мерки и действия

Съгласно Регламента мерките и действията, свързани с изпълнени по-рано ключови етапи и цели, следва да не се отменят⁴³. От държавите членки се изисква да потвърдят това в декларациите за управлението, придружаващи представените от тях искания за плащане. ЕСП установи един случай на отмяна на цел на Гърция, свързана със създаването и пълноценното функциониране на 50 заведения за грижи за психичното здраве.

Изпълнението на някои мерки е започнало преди началото на периода на допустимост

В Регламента се предвижда, че по МВУ могат да бъдат финансирани само мерки, които са започнали да се изпълняват от 1 февруари 2020 г. нататък⁴⁴, но не се посочват допълнителни критерии за определяне на това кога изпълнението на една мярка се счита за „започнало“. През октомври 2024 г. Комисията е издала насоки⁴⁵, в които се пояснява, че тя счита за начало на дадена мярка момента, в който започва нейното изпълнение на място и извършването на разходи във връзка с мярката. Като ЕСП е посочвала и преди⁴⁶, нейното виждане е, че за начало на дадена мярка следва да се счита датата на поемане на първото (правно) задължение (напр. под формата на договор, поръчка за покупка или решение за финансиране), тъй като това представлява първото действие, което се предприема във връзка със съответната мярка. С подписването на договор или решение за финансиране се установява задължение и започва икономическа и производствена дейност на равнище изпълнител и подизпълнител, в резултат на което впоследствие се извършват плащания.

ЕСП установи, че изпълнението на проектите по един ключов етап и три цели, свързани с две плащания, е започнало преди февруари 2020 г. Поради тази причина тези проекти не е следвало да бъдат финансирани от МВУ.

Държавите членки не изпълняват своевременно повечето одитни препоръки на Комисията, отправени във връзка с критични или много важни констатации

От 2021 г. насам Комисията е изготвила 20 окончателни одитни доклада, които се отнасят до ключови етапи и цели. Те съдържат 591 препоръки към 15 държави членки. Към 30 април 2025 г. Комисията е счела 417 препоръки (71 %) за изпълнени, а останалите 174 (29 %) за все още неизпълнени. Комисията категоризира констатациите си като критични, много важни, важни или желателни. Издадените критични или много важни констатации могат да доведат до необходимост от изразяване на резерви в Годишния отчет за дейността (ГОД) на Комисията, ако държавите членки все още не са ги приели, ако са ги отхвърлили или ако още не са ги изпълнили. Тези критични или много важни констатации може също да представляват сериозно нарушение на задълженията по споразумението за финансиране и може да доведат до корекция с единна ставка⁴⁷.

За повечето (64 %) от 136-те все още неизпълнени препоръки, свързани с критични и много важни констатации, крайният срок за изпълнение, определен в одитния доклад, е изтекъл.

⁴³ Регламент за МВУ, член 24, параграф 3.

⁴⁴ Пак там, член 17, параграф 2.

⁴⁵ COM (2024) 474 final, приложение II към доклада на Комисията до Европейския парламент и Съвета относно прилагането на Механизма за възстановяване и устойчивост.

⁴⁶ Годишен доклад на ЕСП за 2023 г., точка 11.22.

⁴⁷ Споразумение за финансиране, приложение I.

Системите на държавите членки не са достатъчно ефективни

Съществуват слабости в системите на някои държави членки за гарантиране на съответствието с правилата за обществените поръчки и държавната помощ. Бяха констатирани и слабости в исканията за плащане (декларациите за управлението) на пет държави членки.

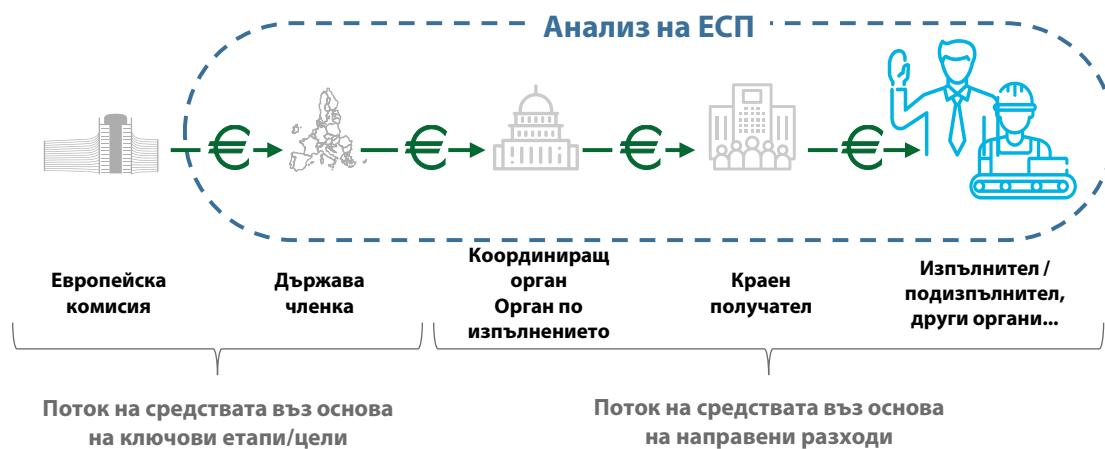
Информацията, с която разполага Комисията относно разкритите измами, е ограничена

Ключов показател за риска от измами е мащабът на случаите на предполагаема измама. Единствените публикувани данни на равнище ЕС относно мащаба на случаите на предполагаема измама по МВУ са изложени в Годишния доклад на Европейската прокуратура за 2024 г. В края на 2024 г. Европейската прокуратура е била в процес на разглеждане на 311 активни дела, свързани с NGEU. Всички, с изключение на четири, се отнасят до МВУ и представляват приблизително 17 % от всички активни разследвания на измами, свързани с разходи. Щетите за финансовите интереси на ЕС се оценяват на 2,8 млрд. евро, което представлява 30 % (2023 г. — 25 %) от общия размер на изчислените щети, произтичащи от всички измами, свързани с разходи на ЕС⁴⁸. Това не съответства на малкия брой случаи (пет), докладвани от държавите членки в декларациите за управлението, придружаващи исканията за плащане, представени през 2024 г.

Проследимостта на средствата по МВУ не се осигурява систематично във всички държави членки

ЕСП разглежда националните системи на пет държави членки (Германия, Гърция, Испания, Франция и Италия), за да установи дали те дават възможност за проследяване на средствата по МВУ от националния бюджет до крайните получатели и евентуално лицата след тях (напр. изпълнители или подизпълнители) и дали предоставят данни за разходите, направени от крайните получатели. Събраните от ЕСП данни показват, че до края на 2024 г. крайните получатели в Италия и Гърция са направили разходи съответно в размер на 49 % и 39 % от общата сума, заложена в националните им бюджети за реформи и инвестиции по МВУ. Това представлява 76 % (в случая на Италия) и 82 % (в случая на Гърция) от общата сума, получена от Комисията. ЕСП установи, че системите, въведени в две държави членки (Испания и Франция), не осигуряват систематично събиране на данни за разходите, направени от крайните получатели на средства по МВУ, а в една държава членка (Германия) такава информация бе предоставена по искане на ЕСП във връзка с пет мерки по МВУ.

Фигура 30 — Поток на средствата по МВУ

Източник: ЕСП.

⁴⁸ Годишен доклад на Европейската прокуратура за 2024 г.

ЕСП провери методологията, прилагана от държавите членки при публикуването на информация за 100-те най-големи крайни получатели, и установи значителни различия във вида на публикуваните данни.

Годишни отчети за дейността и Годишен доклад за управлението и изпълнението

В своя ГОД за 2024 г., както и през предходни години, Комисията не изчислява количествено измерим риск при плащане с основанието, че не може да се определи процент грешки, който да носи съдържателна информация. Вместо това Комисията определя ниво на риска (нисък, среден, висок) за законосъобразността и редовността на всяко плащане по МВУ въз основа на резултатите от своите предварителни оценки и последващи одити, както и въз основа на одитите на ЕСП, при условие че е съгласна със заключенията от тях. За високорисковите плащания по МВУ, надхвърлящи прага de minimis, следва да бъде изразена резерва. Комисията е счела, че всички плащания за 2024 г. са с нисък риск. Това обаче не съответства на констатациите на ЕСП.

Какво препоръчва ЕСП

ЕСП отправя следните препоръки към Комисията:

- Да се разшири обхватът на проверките, извършвани в рамките на предварителните оценки; и
- Да се предприемат мерки във връзка със закъсненията на държавите членки при изпълнението на препоръките от одитите на Комисията.

*Желаете ли да научите повече? Пълният текст на глава 11 от Годишния доклад на ЕСП за 2024 г. може да бъде намерен на нейния **уебсайт** (eca.europa.eu).*

Проследяване на препоръките, отправени в специалните доклади на ЕСП от 2021 г.

Извършен преглед от ЕСП

Всяка година ЕСП проверява до каква степен одитираните органи и организации са предприели действия в отговор на препоръките, отправени от нея три години преди това. Проследяването на изпълнението на препоръките на ЕСП е важна стъпка от цикъла на одита. То дава обратна информация на ЕСП дали одитираните органи и организации са осъществили препоръчаните действия и дали поставените от нея въпроси са били взети под внимание. То е важно и с оглед на разработването и планирането на одитната дейност на ЕСП в бъдеще, както и за проследяването на рисковете.

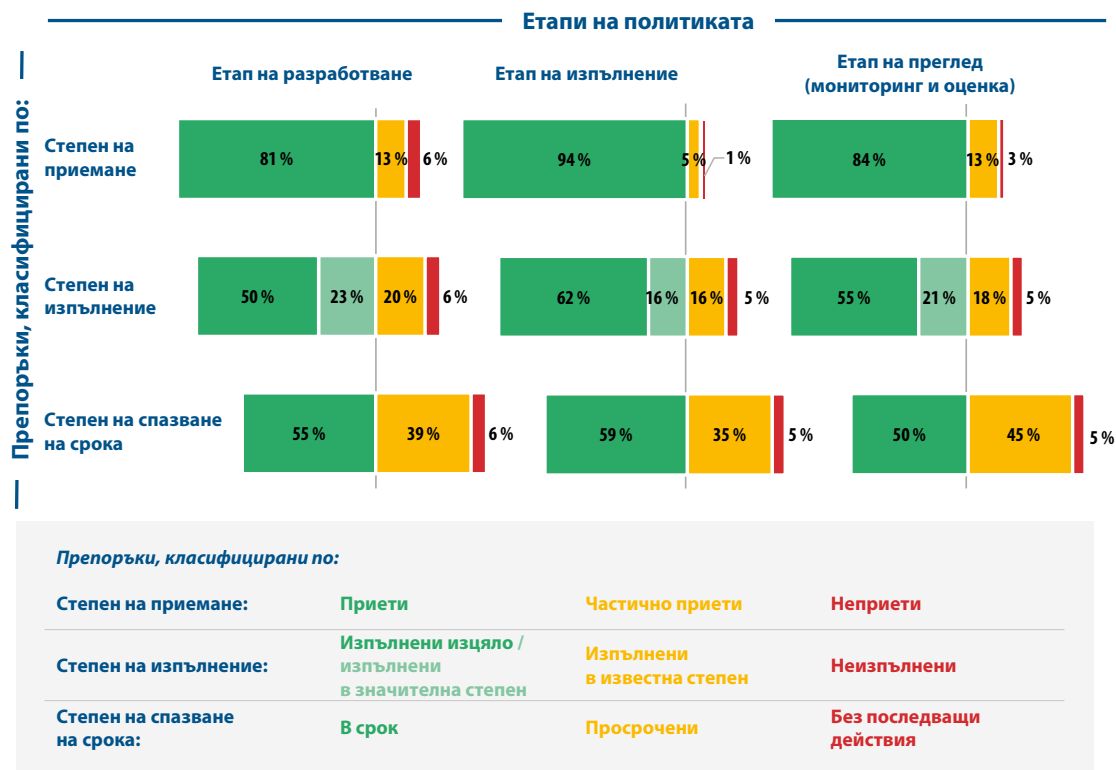
Тази година одиторите анализираха изпълнението на препоръките от всичките 27 специални доклада, публикувани през 2021 г. Бяха проследени общо 245 препоръки. От тях 194 са отправени към Европейската комисия. Останалите 51 препоръки са отправени към Европейската централна банка (ЕЦБ), Европейската служба за външна дейност (ЕСВД), Европейския банков орган (ЕБО), Европейската агенция за гранична и брегова охрана (Фронтекс), Агенцията на Европейския съюз за сътрудничество в областта на правоприлагането (Европол) и Единния съвет за реструктуриране (СП). Както и по-рано, отправените само към държавите членки препоръки не са включени в обхвата на тази проверка за проследяване на изпълнението.

Констатации на ЕСП

Анализът на ЕСП показва, че делът на препоръките от специалните доклади от 2021 г., които са били изцяло или частично приети от одитираните обекти, се е увеличил от 93 % през предходната година на 98 % през тази година (вж. [фигура 31](#)). Делът на препоръките, изпълнени изцяло или в значителна степен, се е увеличил от 68 % през миналата година на 76 % през тази година. Делът на изпълнените в срок препоръки също се е увеличил от 52 % на 56 %. Последната стойност все още не е достигнала нивото отпреди пандемията от COVID-19 (60 % или по-високо).

Анализът на ЕСП, който имаше за цел да установи разликите между трите етапа от цикъла на политика (етап на разработване, етап на изпълнение и етап на преглед), показва, че препоръките, свързани с етапа на изпълнение на политики или програми, се характеризират с най-висока степен на приемане, изпълнение и спазване на срока.

Фигура 31 — Степен на приемане, изпълнение и спазване на срока на препоръките, по етап от цикъла на политика

Източник: ЕСП.

ЕСП установи също така, че:

- 77 % от препоръките на ЕСП към Европейската комисия са изпълнени изцяло или в значителна степен;
- 75 % от препоръките на ЕСП към други одитирани обекти са изпълнени изцяло или в значителна степен;
- според съответния етап на политика 28 % от препоръките в специалните доклади на ЕСП от 2021 г. са свързани с етапа на разработване, 56 % — с етапа на изпълнение, а 17 % — с етапа на преглед.

Желаете ли да научите повече? Пълният текст на глава 12 от Годишния доклад на ЕСП за 2024 г. може да бъде намерен на нейния **уебсайт** (eca.europa.eu).

Европейски фондове за развитие

Общо: 1,35 млрд. евро

Какво одитира ЕСП

Създадените през 1959 г. Европейски фондове за развитие са основният инструмент, чрез който Европейският съюз (ЕС) предоставя финансиране в областта на сътрудничеството за развитие с държавите от Африка, Карибите и Тихоокеанския басейн (АКТБ) и отвъдморските страни и територии (ОСТ) до края на 2020 г. Основната цел на ЕФР е намаляването и, в дългосрочен план, премахването на бедността, в съответствие с основната цел на сътрудничеството за развитие, посочена в член 208 от Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС). Единадесетият (и последен) ЕФР обхваща многогодишната финансова рамка (МФР) за периода 2014—2020 г.

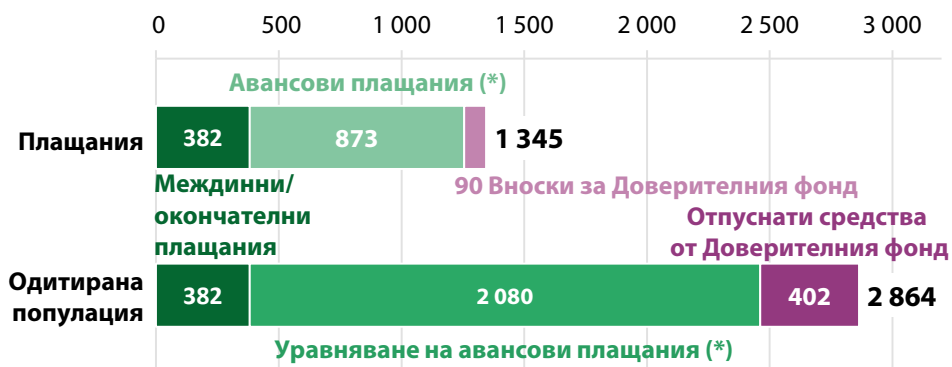
Фигура 32 — Европейски фондове за развитие: финансови параметри за 2024 г.

(в млн. евро)

Плащания по ЕФР по бюджетни редове и по видове

Плащания по ЕФР и одитирана популация

* В съответствие с хармонизираното определение за „операции, свързани с отчетите“.

Източник: ЕСП, въз основа на годишните отчети за 2024 г. на Деветия, Десетия и Единадесетия Европейски фонд за развитие.

За МФР за периода 2021—2027 г. сътрудничеството за развитие с държавите от АКТЕ е включено в Инструмента за съседство, сътрудничество за развитие и международно сътрудничество — Глобална Европа, който е част от общия бюджет на ЕС, а сътрудничеството с ОСТ — в Решението за отвъдморско асоцииране, включително Гренландия. Деветият, Десетият и Единадесетият ЕФР обаче не са интегрирани в общия бюджет на ЕС и продължават да се изпълняват и отчитат отделно до приключването им.

Разгледаните в настоящия доклад разходи са свързани с подкрепа, отпускана в 76 държави чрез множество различни методи, като например договори за строителни дейности, доставки и услуги, безвъзмездна финансова помощ, бюджетна подкрепа и споразумения за делегиране на задачи по изпълнението на бюджета при непряко управление (споразумения за делегиране) и споразумения за финансов принос, сключени със субекти, подлежащи на оценка по стълбове (като например международни организации).

ЕФР се управляват почти изцяло от генерална дирекция „Международни партньорства“ на Комисията (INTRA). Малка част (5 %) от плащанията по ЕФР за 2024 г. се управлява от генерална дирекция „Европейска политика за съседство и преговори за разширяване“ (NEAR). От 1 февруари 2025 г. ГД „Политика за съседство и преговори за разширяване“ (NEAR) е разделена на две отделни генерални дирекции: ГД „Разширяване и източно съседство“ (ENEST) и ГД „Близък изток, Северна Африка и Персийски залив“ (MENA).

Констатации на ЕСП

ЕСП констатира, че отчетите не са засегнати от съществени неточности.

Приходните операции не са засегнати от съществено ниво на грешки.

операциите за плащания по ЕФР са засегнати от съществено ниво на грешки. Въз основа на тестването на операциите ЕСП изчислява процента грешки на 6,5 %.

Информация в подкрепа на Декларацията за достоверност

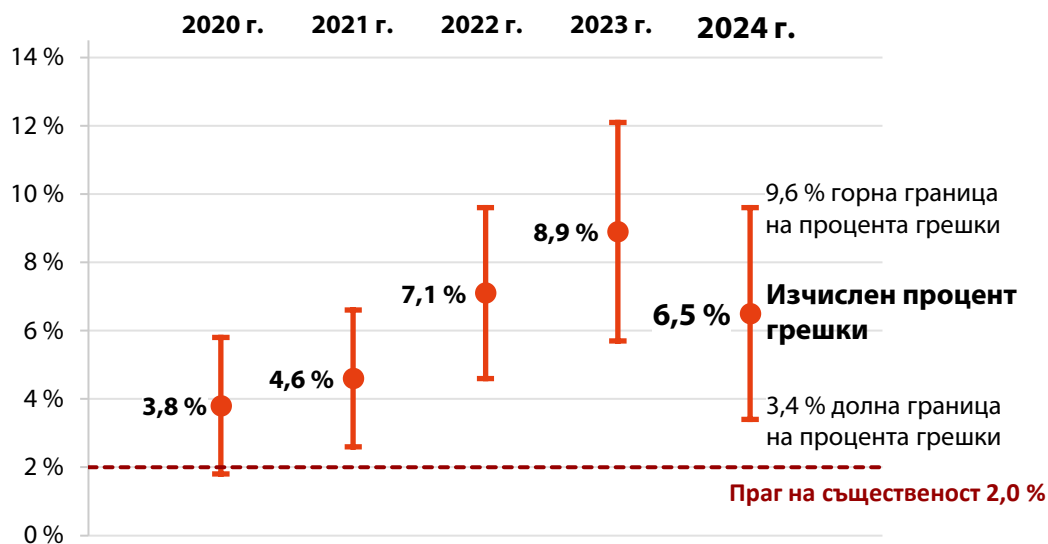
За да извърши одит на редовността на операциите, ЕСП провери извадка от 85 операции, представителна за всички видове разходи в рамките на ЕФР. Извадката включва 16 операции, свързани с Извънредния доверителен фонд за Африка, една операция, свързана с Доверителния фонд „Беку“, 54 операции, разрешени от 14 делегации на ЕС⁴⁹ и 14 операции, одобрени от централните служби на Комисията. В случаите, в които ЕСП откри грешки в операциите, беше извършен анализ на причините за тях, за да се установят потенциалните слабости. Освен това за операциите, одитирани на място, ЕСП извърши оценка на резултатите от изпълнението, когато това беше осъществимо и уместно.

От проверените 85 операции в 34 (40,0 %) се съдържат грешки. Въз основа на 27 грешки, остойностени от ЕСП, процентът грешки е изчислен на 6,5 % (вж. **фигура 33**).

⁴⁹ Бурунди, Демократична република Конго, Гвинея-Бисау, Кения, Малави, Мавритания, Мавриций, Мозамбик, Намибия, Нигерия, Сиера Леоне, Того, Уганда, Замбия.

Фигура 33 — Резултати от тестването на операциите

Изчислен процент грешки (ELE)

Източник: ЕСП.

На [фигура 34](#) е представена разбивка на изчисления от ЕСП процент грешки за 2024 г. по видове грешки.

Фигура 34 — Разбивка на изчисления процент грешки по видове грешки

Източник: ЕСП.

В 13 случая на количествено измерими грешки Комисията е разполагала с достатъчно информация, за да предотврати или да открие и коригира грешките преди одобряването на разходите. Ако Комисията беше използвала правилно цялата информация на нейно разположение, размерът на изчисления процент грешки щеше да бъде с 2,2 процентни пункта по-нисък.

Преглед на Годишния отчет за дейността на ГД „Международни партньорства“

Декларацията за достоверност на генералния директор в ГОД на ГД „Международни партньорства“ за 2024 г. не включва резерви. ГД „Международни партньорства“ значително е намалила обхвата на резервите (т.е. дела на разходите, обхванати от тях), от 16 % през 2017 г. до 1 % през 2018 г., а от 2019 г. нататък и до нула.

ГД „Международни партньорства“ е изчислила, че общият размер на сумите, изложени на риск при плащане, е 89,7 млн. евро (1,1 % от разходите за 2024 г.), а общият размер на сумите, изложени на риск при приключване, е 78,6 млн. евро (0,97 % от разходите за 2024 г.). Въз основа на исторически данни тя е изчислила също, че 11,1 млн. евро (12,4 %) от средствата, изложени на риск при плащане, ще бъдат коригирани чрез нейните проверки през следващите години (тази сума е известна като „корективен капацитет“). От тази изчислена сума Комисията е докладвала 5 млн. евро като действително събрани вземания за 2024 г. След като извърши проверка на 60,9 % от докладваната като коригирана сума (3,1 млн. евро), ЕСП установи, че 0,2 млн. евро не е трябвало да бъдат докладвани като реализиран корективен капацитет.

Проучване относно процента остатъчни грешки (RER) за 2024 г.

През 2024 г. ГД „Международни партньорства“ е възложила на външен изпълнител изготвянето на 13-то проучване относно процента остатъчни грешки. Целта на проучването е да се изчисли процентът на грешките, които са останали неразкрити от всички управленски проверки на ГД „Международни партньорства“, в цялата ѝ сфера на отговорност, с оглед формиране на заключение относно ефективността на тези проверки.

През 2024 г. Комисията е взела решение да преразгледа методологията за процента остатъчни грешки, считано от 2025 г. Измененията имат за цел, наред с другото, да определят по-ясно как се третира елементите с висока стойност и да ограничат възможността да се разчита изцяло на резултатите от проверките на управлението и работата на други одитори. Въпреки това съществуват някои недостатъци.

Оценка на постигнатото по проектите по време на одитните посещения на ЕСП

Като част от одитните посещения ЕСП извърши оценка и на реализираните постижения по проектите, които са приключени или са близо до приключване. Оценката на ЕСП включва анализ на показателите за крайни продукти и крайни ефекти, както и на резултатите от проектите, но не се ограничава само до него. Резултатите от проверките на ЕСП са разнородни. В някои случаи финансирането е било използвано ефективно и е допринесло за постигането на целите на проектите. Както и в предходни години обаче⁵⁰ ЕСП установи и случаи, в които проектите на ЕС не са успели да постигнат всички свои цели. По-специално инфраструктурата, изградена в рамките на проектите, невинаги е била поддържана след приключването на проектите, което поражда сериозни опасения относно тяхната дълготрайност.

⁵⁰ Годишни доклади на ЕСП относно ЕФР за 2022 г. и 2023 г.

Какво препоръчва ЕСП?

ЕСП отправя следните препоръки към Комисията:

- Да се осигури спазване на правилата за публичност;
- Да се подобрят проверките, свързани с еднократни суми или други разходи, декларирани чрез опростени варианти на разходите; и
- Да се предприемат стъпки за осигуряване на по-голяма дълготрайност на проектите.

Желаете ли да научите повече? Пълният текст на доклада на ЕСП за 2024 г. относно дейностите, финансирани от Деветия, Десетия и Единадесетия Европейски фонд за развитие (ЕФР) може да бъде намерен на нейния **уебсайт** (eca.europa.eu).

Обща информация

Европейската сметна палата и нейната дейност

Европейската сметна палата е независимият външен одитор на Европейския съюз. Нейното седалище се намира в Люксембург. ЕСП има около 900 служители от всички националности в ЕС. Мисията на ЕСП е да допринася за подобряване на финансовото и административното управление на ЕС и да насърчава усилията за повишаване на отговорността и прозрачността, както и да действа като независим пазител на финансовите интереси на гражданите на Съюза. Одитните доклади и становища на ЕСП са основен елемент от веригата на управленска отговорност на ЕС. Те се използват за търсене на отговорност от органите, натоварени с изпълнението на политиките и програмите на ЕС: Комисията, други институции и органи на ЕС, както и администрации в държавите членки. ЕСП предупреждава за наличие на рискове, предоставя увереност, отчита добрите практики и лошите резултати и предлага насоки за създателите на политики и законодателите относно начините за подобряване на управлението на политиките и програмите на ЕС. Чрез нейната работа гражданите на ЕС могат да разберат по какъв начин се изразходват техните публични средства.

Тони МЪРФИ
Ирландия

Николаос МИЛИОНИС
Гърция

Клаус-Хайнер ЛЕНЕ
Германия

Илиана ИВАНОВА
България

Бетина ЯКОБСЕН
Дания

Ян ГРЕГОР
Чехия

Михаилс КОЗЛОВС
Латвия

Илдико ГАЛ-ПЕЛЦ
Унгария

Анеми ТУРТЕЛБООМ
Белгия

Ивана МАЛЕТИЧ
Хърватия

Франсоа-Роже КАЗАЛА
Франция

Жоел ЕЛВИНГЕР
Люксембург

Хелга БЕРГЕР
Австрия

Марек ОПИОЛА
Полша

Йорг Кристиян ПЕТРОВИЧ
Словения

Стеф БЛОК
Нидерландия

Джордж Мариус ХАЙЗЛЕР
Малта

Лефтерис ХРИСТОФОРУ
Кипър

Лайма Люция АНДРИКЕНЕ
Литва

Кейт ПЕНТУС-РОЗИМАНУС
Естония

Катарина КАСАШОВА
Словакия

Жоао ЛЕАО
Португалия

Алехандро БЛАНКО ФЕРНАНДЕС
Испания

Карло Алберто МАНФРЕДИ
СЕЛВАДЖИ
Италия

Петри САРВАМА
Финландия

Ханс ЛИНДБЛАД
Швеция

Лучиан РОМАШКАНУ
Румъния

Забележка: Към юли 2025 г.

Публикации на ЕСП

ЕСП изготвя:

- годишни доклади, съдържащи основно резултатите от извършените финансови одити и одити на съответствието във връзка с бюджета на ЕС и Европейските фондове за развитие, но също и относно бюджетното управление и въпроси, свързани с изпълнението;
- специални доклади, представящи резултатите от избрани одити по отношение на конкретни разходни области или области на политика, или по въпроси, свързани с бюджета и управлението;
- специфични годишни доклади относно работата на агенциите на ЕС, децентрализираните органи и съвместните предприятия;
- становища относно ново или актуализирано законодателство със значително отражение върху финансовото управление, изготвени по искане на друга институция или по собствена инициатива на ЕСП;
- аналитични прегледи, които съдържат описание или информация за политики, системи, инструменти или по-конкретни теми.

Накратко за одитния подход на Европейската сметна палата при изготвянето на Декларацията за достоверност

Становищата, съдържащи се в Декларацията за достоверност на ЕСП, се основават на обективни доказателства, получени при извършването на одитни тестове в съответствие с международните одитни стандарти.

Както ЕСП заявява в стратегията си за периода 2021—2025 г., по отношение на МФР за 2021—2027 г. тя ще продължи да развива своя одитен подход и да използва наличните данни и информация, за да може да продължи да предоставя увереност въз основа на правомощията си съгласно Договора и в пълно съответствие с международните одитни стандарти за одит в публичния сектор.

Надеждност на отчетите

Осигуряват ли годишните отчети на ЕС изчерпателна и точна информация?

Всяка година генералните дирекции на Комисията изготвят стотици хиляди счетоводни записи, като информацията за тях се получава от различни източници (включително от държавите членки). ЕСП проверява дали счетоводните процеси функционират правилно и дали получените от тях счетоводни данни са изчерпателни, правилно регистрирани и подходящо представени във финансовите отчети на ЕС:

- Прави оценка на счетоводната система, за да се увери, че тя предоставя добра основа за изготвяне на надеждни данни.
- Проверява ключови счетоводни процедури, за да установи дали те функционират правилно.

- Извършва аналитични проверки на счетоводните данни, за да установи дали те са представени последователно и изглеждат основателни.
- Директно проверява извадка от счетоводни записи, за да се увери, че свързаните с тях операции съществуват и са правилно регистрирани.
- Извършва проверка на финансовите отчети, за да установи дали те отразяват достоверно финансовото състояние.

Редовност на операцияите

В съответствие с правилата ли са приходните и разходните операции на ЕС, свързани с отчетите?

Бюджетът на ЕС се състои от милиони плащания към бенефициенти в рамките на ЕС и извън него. По-голямата част от тези разходи се управляват от държавите членки. За да получи необходимите доказателства, ЕСП прави оценка на системите, чрез които се управляват и проверяват приходите и плащанията на разходи (т.е. окончателни плащания и уравниване на авансови плащания), и проверява извадка от операции.

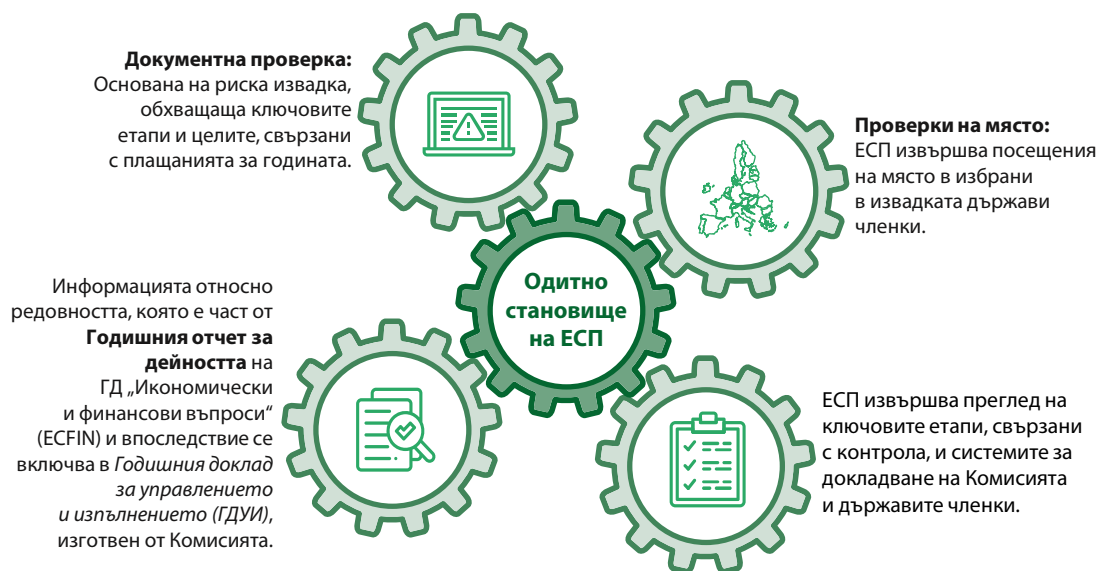
Когато са спазени условията на съответните международни одитни стандарти, одиторите на ЕСП преглеждат и повторно извършват проверките и контролите, проведени от органите, отговарящи за изпълнението на бюджета на ЕС. По този начин те вземат предвид всички корективни мерки, наложени въз основа на тези проверки.

- ЕСП проверява системите за приходите и разходите, за да определи тяхната ефективност при осигуряването на редовността на операцияите.
- ЕСП формира статистически извадки от операции, за да осигури на одиторите си база за подробно тестване, и проверява подробно извадките с операции, в т.ч. на място при крайните получатели (напр. земеделски производители, изследователски институти или дружества, изпълняващи обществени поръчки за строителство или услуги), за да получи доказателства, че всяко отчетено събитие съществува действително, че е отразено правилно и че съответства на правилата, по които се извършват плащанията.
- ЕСП анализира грешките и ги класифицира като количествено измерими или неизмерими. Операциите са засегнати от количествено измерима грешка, ако в съответствие с правилата плащането не е трябвало да бъде разрешено. ЕСП екстраполира количествено измеримите грешки, за да изчисли процента грешки за всяка област, за която извършва специфична оценка. След това сравнява изчисления процент грешки с прага на същественост от 2 % и определя дали грешките са широко разпространени.
- Становищата на ЕСП вземат предвид тези оценки и друга значима информация, като например годишните отчети за дейността и докладите от други външни одитори.
- ЕСП обсъжда всички свои констатации с националните органи в държавите членки и с Комисията, за да потвърди точността на фактите.

Какви са одитният подход и методологията на ЕСП по отношение на Декларацията за достоверност относно редовността на разходите по МВУ?

- ЕСП изготвя отделно становище относно редовността на разходите по МВУ като част от своята Декларация за достоверност относно бюджета на ЕС. Това се дължи на факта, че ЕСП счита МВУ за временен инструмент с различен модел на изпълнение. С това становище ЕСП се стреми да предостави достатъчна увереност относно плащанията и въз основа на него да включи подробна информация в Декларацията за достоверност (*фигура 35*).
- ЕСП извлича увереност главно въз основа на проверките по същество и оценката на системите за управление и контрол. Нейната увереност се допълва от ГОД, ГДУИ и докладите на Службата за вътрешен одит.
- При своята одитна дейност ЕСП спазва международните стандарти за одит и има за цел осигуряването на достатъчни и подходящи одитни доказателства в подкрепа на своите одитни становища.

Фигура 35 — Одитно становище

Източник: ЕСП.

Източник: ЕСП.

Всички документи на ЕСП се публикуват на нейния уебсайт:
www.esa.europa.eu.

АВТОРСКИ ПРАВА

© Европейски съюз, 2025 г.

Политиката на Европейската сметна палата (ЕСП) относно повторната употреба е определена в [Решение № 6—2019 на ЕСП](#) относно политиката за свободно достъпни данни и повторната употреба на документи.

Освен ако не е посочено друго (например в отделни известия за авторските права), създаденото от ЕСП съдържание, притежавано от ЕС, е лицензирано по [Creative Commons Attribution 4.0 International \(CC BY 4.0\)](#). Това означава, че като правило повторната употреба е позволена, при условие че са посочени първоначалните източници и всички извършени промени. Лицето, което използва информацията на ЕСП повторно, следва да не изменя първоначалния смисъл или послание на документите. ЕСП не носи отговорност за последствия, възникнали в резултат на повторната употреба.

Необходимо е да се получи допълнително разрешение в случаите, когато дадено съдържание изобразява разпознаваеми частни лица, например на снимки на персонала на ЕСП, или когато е включено съдържание на трети страни.

В случаите, когато е получено такова разрешение, то отменя и заменя горепосоченото общо разрешение и ясно посочва всички ограничения при използването.

За следните снимки повторното използване е разрешено, при условие че се посочи притежателят на авторските права, източникът и, където е упоменато, имената на фотографите:

Стр. 4. © Европейски съюз 2023 г., източник: Европейска сметна палата/Sophie Margue.

Стр. 81: © Европейски съюз 2025 г., източник: Европейска сметна палата. Архитекти на сградите: Paul Noël (1988 г.) и Jim Clemes (2003 г. и 2013 г.).

За използването или възпроизвеждането на съдържание, което не е собственост на ЕС, може да е необходимо да се потърси разрешение директно от носителите на авторските права:

Фигура 13 е създадена с графични елементи от [Flaticon.com](#). © Freepik Company S.L. Всички права запазени.

Стр. 16: © InfiniteFlow, [stock.adobe.com](#).

Стр. 35: © Funtap, [stock.adobe.com](#).

Стр. 39: © K.Mongkol, [stock.adobe.com](#).

Стр. 45: © elgreko, [stock.adobe.com](#).

Стр. 50: © Worawut, [stock.adobe.com](#).

Стр. 54: © Maryna, [stock.adobe.com](#).

Фигура 30 е създадена с графични елементи от [Flaticon.com](#) (трета, четвърта и пета икона вляво).

© Freepik Company S.L. Всички права запазени.

Стр. 75: © paryati, [stock.adobe.com](#).

Фигура 35 е създадена с графични елементи от [Flaticon.com](#) (иконите горе вляво и в долната част).

© Freepik Company S.L. Всички права запазени. Иконата на зъбчатото колело е променена от ЕСП,

© Ramziia, [stock.adobe.com](#).

Софтуер или документи, обхванати от правата на индустриална собственост, като патенти, търговски марки, регистрирани дизайни, лого и наименования, са изключени от политиката на ЕСП за повторно използване.

Уебсайтовете на всички институции на Европейския съюз, включени в домейна europa.eu, съдържат препратки към сайтове на трети страни. Тъй като ЕСП не контролира съдържанието им, моля, запознайте се с тяхната политика за поверителност на данните и с политиката за авторските права.

Използване на логото на ЕСП

Логото на ЕСП не може да бъде използвано без предварително разрешение.

ЦИТИРАНЕ НА ПУБЛИКАЦИЯТА

Европейска сметна палата, „[Кратък преглед на одита на ЕС за 2024 година](#)“, Служба за публикации на Европейския съюз, 2025 г.

Люксембург: Служба за публикации на Европейския съюз, 2025 г.

PRINT	ISBN 978-92-849-5592-3	ISSN 2812-1368	doi:10.2865/0773959	QJ-01-25-046-BG-C
PDF	ISBN 978-92-849-5591-6	ISSN 2812-135X	doi:10.2865/4742220	QJ-01-25-046-BG-N
HTML	ISBN 978-92-849-5590-9	ISSN 2812-135X	doi:10.2865/1527506	QJ-01-25-046-BG-Q

Представяне на документа „Кратък преглед на одита на ЕС за 2024 година“

В „Кратък преглед на одита на ЕС за 2024 година“ са представени обобщено годишните доклади на Европейската сметна палата (ЕСП) за 2024 г. относно общия бюджет на ЕС и Европейския фонд за развитие, в които е изложена Декларацията за достоверност на ЕСП във връзка с надеждността на отчетите и законосъобразността и редовността на свързаните с тях операции. Одитната дейност на ЕСП обхваща и Механизма за възстановяване и устойчивост, като законосъобразността и редовността на разходите по този инструмент бяха разгледани в отделно становище. В настоящия документ са представени също така ключови констатации на ЕСП относно приходите и основните разходни области на бюджета на ЕС и на Европейския фонд за развитие, както и констатации във връзка с бюджетното и финансовото управление.

Пълният текст на докладите е публикуван на eca.europa.eu.

Европейската сметна палата (ЕСП) е независимият външен одитор на ЕС. ЕСП предупреждава за наличие на рискове, предоставя одиторска увереност за състоянието, отчита добрите практики и недостатъците и предлага насоки за създателите на политики и законодателите в ЕС относно начините за подобряване на управлението на политиките и програмите на ЕС. Чрез нейната работа гражданите на ЕС могат да разберат по какъв начин се изразходват техните публични средства.

ЕВРОПЕЙСКА
СМЕТНА
ПАЛАТА

Служба за публикации
на Европейския съюз